

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

”Päämäärä samassa suunnassa”

Kasvatuskumppanuus vanhempien kokemana Nurmijärven kunnan päiväkodissa

Harju, Sini
Kiuru, Saana

2015 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

”Päämäärä samassa suunnassa”
Kasvatuskumppanuus vanhempien kokemana Nurmijärven kunnan
päiväkodissa

Sini Harju
Saana Kiuru
Sosionomi
Opinnäytetyö
Elokuu, 2015

Sini Harju ja Saana Kiuru

”Päämäärä samassa suunnassa”

Kasvatuskumppanuus vanhempien kokemana Nurmijärven kunnan päiväkodissa

Vuosi 2015 Sivumäärä 75

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Nurmijärven kunnan päiväkodissa. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välistä yhteistyötä. Tutkimuksessa selvitettiin, miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan tällä hetkellä sekä mitä odotuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuutta kohtaan. Tutkimuksessa selvitettiin myös vanhempien mahdollisia kehittämisehdotuksia kasvatuskumppanuuteen liittyen.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin vanhemmilta puolistrukturoidulla kyselylomakkeella keväällä 2015. Kyselylomakkeita jaettiin 57 kappaletta ja vastauksia saatiin 19. Tutkimuksen vastausprosentti oli 34%. Aineiston analysointimenetelmänä käytettiin avokysymysten kohdalla aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, ja muiden kysymysten kohdalla hyödynnettiin tilastollisia menetelmiä.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta osasta, varhaiskasvatuksesta ja kasvatuskumppanuudesta. Varhaiskasvatuksen osiossa käsitellään varhaiskasvatuksen yhteiskunnallista asemaa, varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä varhaiskasvatusta Nurmijärvellä. Kasvatuskumppanuutta lähestytään kasvatuskumppanuuden rakentumisen ja periaatteiden kautta. Teoriaosuuteen kuuluu myös vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa, kasvatuskumppanuuden ja osallisuuden haasteet sekä eettisyys kasvatuskumppanuudessa.

Tutkimustulokset osoittivat, että vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuvan tällä hetkellä hyvin. Eryyisen hyvänä pidettiin vuorovaikutusta, käytännön yhteistyötä, tiedonkulkua sekä henkilökunnan toimintaa. Vanhemmat odottivat kasvatuskumppanuudelta avoimuutta, luottamusta, dialogisuutta, yhteistyötä, kunnioitusta, lapsilähtöisyyttä sekä henkilökunnan osaamista. Vanhemmat olivat kasvatuskumppanuuteen pääasiassa tyytyväisiä tällä hetkellä, kehittämiskohteiksi mainittiin ainoastaan henkilöstön pysyvyys, kasvatuskeskustelujen lisääminen sekä halu saada enemmän tietoa lapsen päivästä esimerkiksi net-tisovelluksen avulla.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, yhteistyö

Sini Harju and Saana Kiuru

“Mutual goal”

Educational partnership experienced by parents in the day care center of the rural municipality of Nurmijärvi

Year	2015	Pages	75
------	------	-------	----

The object of this thesis was to examine parents' experiences about educational partnership in a day care center of the rural municipality of Nurmijärvi. Educational partnership is defined as collaboration between the parents and the staff of the day care center. The study investigated how parents experience educational partnership is currently realized and what expectations parents have towards educational partnership. The study also investigated parents' possible proposals for improvements regarding educational partnership.

The study was conducted as a qualitative research and the data was collected from the parents with a semi-structured questionnaire in spring 2015. 57 questionnaires were distributed and 19 replies received. The response rate of the study was 34%. The data analysis method used for the open-ended questions was data-driven content analysis and statistical methods were utilized on the remaining questions.

The theoretical framework of the thesis consists of two parts, early childhood education and educational partnership. In the part for early childhood education the social status of early childhood education, early childhood education program and early childhood education in Nurmijärvi is addressed. Educational partnership is approached through the analysis and principles of educational partnership. The theory portion also includes the participation of parents in early childhood education, the challenges of educational partnership and early childhood education, and the ethicalness of educational partnership.

The findings showed that the parents feel the principles of educational partnership are currently well met. Interaction, hands-on collaboration, communication, and staff activity were considered especially good. What the parents expected out of educational partnership were openness, trust, being dialogic, collaboration, respect, being child-oriented, and competent staff. The parents were mainly satisfied with the educational partnership. Areas of improvement mentioned were only staff retention, increasing educational discussions, and desire to receive more information about child's day e.g. through an online application.

Keywords: early childhood education, educational partnership, collaboration

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Varhaiskasvatus.....	9
2.1	Varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen asema	10
2.2	Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja perusteet	11
2.2.1	Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma	12
2.2.2	Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma	13
2.2.3	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	13
2.3	Varhaiskasvatus Nurmijärvellä	14
3	Kasvatuskumppanuus	16
3.1	Kasvatuskumppanuuden rakentuminen.....	18
3.2	Kasvatuskumppanuuden periaatteet.....	21
3.2.1	Kuuleminen.....	21
3.2.2	Kunnioitus	22
3.2.3	Luottamus	23
3.2.4	Dialogisuus.....	23
3.3	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa.....	24
3.4	Kasvatuskumppanuuden ja osallisuuden haasteita	25
3.5	Eettisyys kasvatuskumppanuudessa	26
4	Aiempiä tutkimuksia.....	29
5	Tutkimus	30
5.1	Tutkimuksen toteutus, tarkoitus ja tavoitteet.....	30
5.2	Tutkimusmenetelmä	31
5.3	Tutkimuksen kesto ja tutkimusluvut.....	33
5.4	Tutkimustehtävät ja tutkimuskysymykset	34
5.5	Aineistonkeruu.....	35
5.6	Aineiston analyysi	37
6	Tutkimuksen luotettavuus	39
7	Tutkimuksen eettisyys	40
8	Tulokset.....	41
8.1	Kohderyhmä.....	42
8.2	Vanhempien odotukset kasvatuskumppanuudelle	43
8.3	Kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuminen	46
8.4	Mikä yhteistyössä päiväkodin kanssa on erityisen hyvää?	47
8.5	Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa on?	49
8.6	Minkälainen yhteistyömuoto on toimiva?	49
9	Johtopäätökset	50
9.1	Kohderyhmän tarkastelu	51

9.2	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen tällä hetkellä	51
9.3	Vanhempien odotukset kasvatuskumppanuudelle	53
9.4	Kehittämisehdotukset	54
9.5	Yhteenveto johtopäätöksistä.....	55
10	Pohdinta	56
10.1	Opinnäytetyöprosessi	56
10.2	Tulosten pohdintaa	60
10.3	Kasvatuskumppanuusilmiö	63
	Lähteet	66
	Kuviot	68
	Taulukot	69
	Liitteet.....	70

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on kasvatuskumppanuus. Opinnäytetyössä lähestytään kasvatuskumppanuutta vanhempien näkökulmasta. Valitsimme aiheen, koska kasvatuskumppanuus ja vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on mielestämme yksi tärkeimmistä asioista varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia sitä, miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan tällä hetkellä ja mitä odotuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuudelle. Tutkimuksen tarkoituksena on antaa päiväkodin työntekijöille arvokasta tietoa siitä, miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden ja mitä he odottavat yhteistyöltä. Tutkimuksen myötä kasvatuskumppanuutta voidaan jatkossa kehittää entistäkin paremmaksi vastaamaan vanhempien odotuksia.

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välistä tasavertaista yhteistyötä. Kasvatuskumppanuudessa molemmat osapuolet sitoutuvat toiminaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi lapsen etua noudattaen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 11.) Kasvatuskumppanuudesta on säädetty varhaiskasvatuslaissa. Laissa varhaiskasvatuksen yhdeksi tavoitteeksi on asetettu, että varhaiskasvattajan tulee ”toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.” (Varhaiskasvatuslaki 2015). Vanhemmilla on oikeus ja velvollisuus vastata lapsensa kasvatustehtävästä, mutta päiväkodin henkilöstöllä on tarjota ammatillista tietoa ja taitoa tämän tehtävän tukemiseksi (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005).

Teoreettisessa viitekehyksessä kasvatuskumppanuutta on käsitelty sen rakentumisen ja periaatteiden kautta. Kaskelan ja Kekkonen (2007) mukaan kasvatuskumppanuuden periaatteet ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Yhteistyössä vanhempien ja päiväkodin henkilöstön keskinäinen tasavertainen vuoropuhelu, luottamus ja kunnioitus ovat edellytyksiä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Viitekehyksessä olemme syventäneet kasvatuskumppanuuden osalta myös vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa, kasvatuskumppanuuden ja osallisuuden haasteita sekä eettisyyttä kasvatuskumppanuudessa.

Olemme tukeneet kasvatuskumppanuuden teoriaa ottamalla viitekehykseen mukaan myös varhaiskasvatuksen osuuden. Varhaiskasvatus kokonaisuutena tukee lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista ja on tärkeä osa pienen lapsen elämää. Varhaiskasvatuksessa merkittävän osan muodostaa vanhempien ja kasvatusalalan ammattilaisten välinen yhteistyö eli kasvatuskumppanuus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Käsittelemme varhaiskasvatuksen yhteiskunnallista asemaa, varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä varhaiskasvatausta Nurmijärvellä. Nurmijärvellä kasvatuskumppanuus on varhaiskasvatuksen yksi tärkeä painopiste. Nurmijärvellä on haluttu kehittää asiakastyötä, vanhempien ja henkilökunnan välistä

yhteistyötä sekä panostaa varhaiseen puuttumiseen. Nurmijärvellä on pitkä historia yhteistyöstä Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen kanssa. (Laine 2015.)

Tutkimus toteutettiin laadullisena lomaketutkimuksena eräässä Nurmijärven kunnan päiväkodissa. Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella päiväkodin vanhemmilta keväällä 2015. Aineiston analysointimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä sekä tilastollisia menetelmiä. Tutkimuksen tulokset on esitetty havainnollistaen niitä taulukoiden ja kaavioiden avulla tutkimuskysymyksiä mukailten. Tutkimuksessa käsittelemme aihetta vanhempien näkökulmasta tuoden esille vanhempien näkemyksiä ja käsityksiä yhteistyöstä päiväkodin kanssa.

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta viitekehyksestä, tutkimuksen tarkastelusta, tulosten avaamisesta, johtopäätöksistä sekä pohdinnasta. Tutkimusluku koostuu tutkimuksen toteutuksesta, tarkoituksesta ja tavoitteista. Esittelemme myös tutkimusmenetelmän, tutkimustehtävät ja tutkimuskysymykset sekä aineiston analysoinnin. Pohdimme lopuksi tutkimuksen luotettavuutta ja eettisiä kysymyksiä. Tulokset on avattu lomakkeen kysymyksiä vastaavilla luvuilla. Tuloksia on havainnollistettu taulukoiden ja kuvioiden sekä sitaattien avulla. Johtopäätöksiin on koottu tutkimuksen keskeiset tulokset tutkimuskysymyksiin sekä koottu yhteenveto tutkimustuloksista. Lopuksi pohdinnassa pohdimme opinnäytetyöprosessin onnistuneisuutta, tutkimustuloksiin vaikuttavia tekijöitä sekä kasvatuskumppanuusilmiötä.

2 Varhaiskasvatus

Tämä kappale avaa varhaiskasvatuksen käsitettä ja käsittelee varhaiskasvatusta kokonaisvaltaisesti lapsen kasvua ja kehitystä seuraten. Lisäksi Varhaiskasvatus-osiossa käydään läpi varhaiskasvatuksen yhteiskunnallista vaikutusta lapsen ja perheiden hyvinvointia tukevana palveluna. Kappaleessa sivutaan myös varhaiskasvatuslakiin liittyviä asioita. Kappaleessa käydään läpi varhaiskasvatussuunnitelmaa niin valtakunnallisesti, kunnallisesti kuin yksikkö tasolla ja lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa sivuten. Lopussa on osio varhaiskasvatuksen toteutumisesta Nurmijärvellä.

Varhaiskasvatus on tärkeä osa pienten lasten elämää. Varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta lapsen tasapainoisen elämän edistämiseksi. Hyvä varhaiskasvatus tukee lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista. Varhaiskasvatuksessa onkin merkittävää vanhempien ja kasvatustalon ammattilaisten välinen yhteistyö eli kasvatuskumppanuus. Tämä yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden, jossa lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi on etusijalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005, 11.)

Päävastuu lapsen kasvatuksesta on vanhemmilla, ja näin ammattilaisen tuleekin ymmärtää se ja tiedostaa perustehtävänsä rajat. Kasvattajan työtapo muuttuu sen mukaan, mitä hän ajattelee lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Ammattitaitoisen kasvattajan tulee osata kerätä toimintansa tueksi tietoa lapsista ja heidän ympäristöstään ja myös lasten kehityksestä ja oppimisesta. (Järvinen ym. 2009, 115.)

Päiväkotiympäristö kuuluu yhteiskunnan koulutuspolitiikkaan. Varhaiskasvatuksen pedagoginen ympäristö muokkautuu jatkuvasti arjen käytännöissä. Ympäristö ei ole tietynlainen vaan se on jatkuvasti muuttuva sosiaalinen prosessi. (Raittila 2013, 71.) Mikä tarkoittaa, että ympäristö muuttuu lapsiryhmän tarpeiden, kiinnostuksen kohteiden, toimijuuden ja vuodenaikojen mukaan (Reunamo ym. 2014, 118). Päiväkotiympäristön muotoutumiseen vaikuttaa siis sisäiset, päivittäiset prosessit sekä yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät. (Raittila 2013, 71.)

Yksittäistä toimintaympäristöä rakentaessa arjen käytännöissä, näistä tasoista molemmat, kulkevat aina mukana. Toimintaympäristö, joka syntyy näiden prosessien tuloksena, vaikuttaa siihen mitä varhaiskasvatus on sekä miten se yhteiskunnassa toimii. Varhaiskasvatustoimintaan osallistujat, lapset sekä aikuiset ja myös ulkopuoliset, paikalliset, kansalliset ja globaalit tahot osallistuvat ympäristön alati muuttuvaan määrittelyyn. Henkilöt, jotka toimivat varhaiskasvatusympäristössä tulkitsevat niin fyysistä ja toiminnallista ympäristöä kuin varhaiskasvatukseen liittyviä kulttuurisia ja sosiaalisia merkityksiä ja sääntöjä. (Raittila 2013, 71-72.)

2.1 Varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen asema

Varhaiskasvatus on yhteiskunnan järjestämää, valvomaa sekä tukemaa ja se koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus on alle oppivelvollisuusikäisten eli alle 7-vuotiaille järjestettävää eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Sen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista. Varhaiskasvatus toteutuu pääosin päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja vanhemmilla on oikeus saada lapselleen hoitopaikka. Näitä oikeuksia varhaiskasvatuspalvelu eli lasten päivähoido pyrki täyttämään mahdollisimman laadukkaasti. (Varhaiskasvatus. 2015.) Lait, määräykset ja sopimukset säätelevät varhaiskasvatuksen toteutumista ja näin myös taataan asiakkaiden ja työntekijöiden oikeusturva. Laadukkaan varhaiskasvatuksen turvaaminen on myös määräysten ja ohjeiden yksi tavoite. (Järvinen ym. 2009, 88.)

Lait, määräykset ja sopimukset säätelevät kansalaisten oikeuksia ja velvollisuuksia. Suomen hallitusmuoto eli perustuslaki säätelee näitä kansalaisten perusoikeuksia. Sosiaali- ja terveysalalla työskennellessä nämä lait, määräykset, sopimukset ja eettiset periaatteet ovat tärkeässä asemassa. Näitä aloja ohjaavat yleiset ammattivaatimukset, joita ovat asiakaslähtöisyys, palvelumyönteisyys, vuorovaikutuksellinen osallistuminen, moraalinen harkinta ja pyrkimys kestävään kehitykseen. Kansainväliset lapsen oikeuksia määrittävät sopimukset, kansalliset säädökset ja erinäiset muut asiakirjat ohjaavat suomalaista varhaiskasvatusta. Vastaavasti päivähoidokasvatuksen pohja on yhteiskunnan arvoissa ja kulttuurisissa käytänteissä. (Järvinen ym. 2009, 88, 116.)

Väestöliiton julkaisussa (2007, 4) käydään läpi perhepolitiikan merkitystä. Perhepolitiikka tarkoittaa yleisesti hyvinvointivaltion tarjoamia tukimuotoja, jolla tuetaan lapsiperheitä elämän eri vaiheissa ja tilanteissa. Yksi näistä hyvinvointivaltion tarjoamista tukimuodoista on varhaiskasvatus, jonka tavoitteena on tarjota perheille tukea pienten lasten hoidon järjestämiseksi. Lasten oikeuksiin kuuluu se, että jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus kunnan järjestämään päivähoidopaikkaan vanhempainrahakauden jälkeen. (Järvinen ym. 2009, 89.) Suomessa on hyvä julkinen päivähoido ja se onkin tärkeä osa lapsiperheiden perhepoliittistatukea. Pienten lasten sujuva, kohtuuhintainen ja laadukas hoito on merkittävä etu siinä, että vanhempien on mahdollista yhdistää työ ja perhe. (Väestöliitto. 2007, 26.)

Päivähoidon tehtävänä on tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset sekä lämpimät ihmissuhteet. Sen lisäksi sen tulee tarjota lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa ja sille suotuisa kasvuympäristö. Päivähoidon on tarkoitus edistää myös lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. (Järvinen ym. 2009, 89.)

Lapsen hoitoaika ja hoitopaikka pyritään järjestämään siten, että se tarjoaa lapsen kasvatukselle ja hoidolle sopivat puitteet, siihen vuorokauden aikaan, jona hoitoa tarvitaan. Päivähoidolaki säättää myös sen, että lapselle on järjestettävä hoitopaikassa tarpeellinen ravinto. Se miten lapsen hoito järjestyy, määräytyy lasten päivähoidosta määrävän lain mukaan. Erilaisia hoitomuotoja ovat päiväkotihoito, perhepäivähoito, leikkitoiminta tai muu päivähoitotoiminta. Päivähoito on osa sosiaaliturvaa, sillä se kuuluu sosiaalihuoltoon. Suomessa kansalaisilla on lakiin perustuvia oikeuksia, sekä osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Tämä on osa Suomen sosiaaliturvajärjestelmää, joka rakentuu pohjoismaiseen hyvinvointivaltiomalliin. (Järvinen ym. 2009, 90-91.)

Vuonna 2002 tuli voimaan laki, joka kehotti työnantajaa selvittämään rikostaustaa henkilöltä, jotka työskentelevät lasten kanssa, ennen työsopimuksen tekemistä. Työtehtävään valittu henkilö hankkii itsestään rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskukselta ja antaa sen työnantajalle nähtäväksi. Lailla pyritään suojelemaan lasta ja hänen henkilökohtaista koskemattomuuttaan sekä edistää hänen henkilökohtaista turvallisuuden tunnettaan. (Järvinen ym. 2009, 90-91.)

Hoito- ja kasvatustyössä on luottamuksellisuus tärkeässä osassa. Vanhempien pitää voida luottaa siihen, että heidän yksityisasiansa pysyvät salassa. Heidän tulee tietää, mihin heidän antamia tietoja käytetään ja heillä on myös oikeus tutustua itseään koskeviin asiakirjoihin. Alan ammattilaisten on tiedotettava asiakkaille heidän oikeuksistaan. Työntekijöitä koskee lisäksi salassapito käytäntö. Tämä tarkoittaa, että asiakirjat kuten lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, tulee pitää salassa. Työntekijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa kieltoa ilmaista salassa pidettävää tietoa. Salassapitoon sisältyy vielä hyväksikäyttökielto, mikä tarkoittaa kieltoa käyttää hyväkseen saamia salassa pidettäviä tietoja. (Järvinen ym. 2009, 92.)

2.2 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan sekä valtakunnallisesti, kunnallisesti sekä yksikkökohtaisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.) Lisäksi jokaisen yksikön ryhmä laatii omalle ryhmälleen oman varhaiskasvatussuunnitelman eri ryhmävasun sekä jokaiselle lapselle laaditaan oma yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka täydentää lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa. (Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatuksen ohjauksen tärkein välinne on varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 28.2.2002 valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksenä varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Nämä linjaukset käsittävät yhteiskunnan järjestämisen ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen alueet. Neuvoston hyväksymät lin-

jaukset toimivat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjana. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteet ovat hyvin monipuoliset. Tavoitteena on muun muassa edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa, ohjata sisällöllistä kehittämistä sekä luoda edellytyksiä sille, että yhdenmukaistamalla toiminnan järjestämisen perusteita varhaiskasvatuksen laatua on mahdollista kehittää. (Varhaiskasvatussuunnitelmaan perusteet. 2015, 7.)

2.2.1 Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma on varhaiskasvatuksen sisällöllinen kehys kunnassa. Suunnitelman tavoitteena on ohjata, johtaa sekä kehittää kunnan varhaiskasvatusta. Kunta laatii yksin tai yhdessä useamman kunnan kanssa yhdessä varhaiskasvatussuunnitelman, jonka lähtökohtana ovat Varhaiskasvatussuunnitelmaan perusteet eli lyhennettynä Vasu. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma toimii keskustelun ja pohdinnan avajana, jota tulkitaan kunnan vasun näkökulmasta. Lopulta varhaiskasvatussuunnitelmaa tutkitaan jokaisen yksikön näkökulmasta. (Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.)

Kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma rakentuu moniammatillisen ja hallinnonalojen yhteistyönä. Suunnitelman toteutumista varten on hallinnollisten ja poliittisten päätöksentekijöiden sitouduttava työskentelyyn täysillä. (THL. Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.) Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma koostuu oman kunnan kannalta keskeisistä varhaiskasvatuksen linjauksista sekä strategioista ja yhteydestä esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Nämä kunnan linjaukset ja varhaiskasvatussuunnitelmat määrittelevät sen, millaisia seudullisia, alueellisia ja yksikkökohtaisia suunnitelmia kunnassa tehdään ja miten niitä vahvistetaan ja tarkistetaan säännöllisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005, 43.)

Varhaiskasvatussuunnitelman keskeisiin linjauksiin ja strategioihin liittyy myös tukipalveluiden järjestäminen, varhaiskasvatuksen laatu järjestelmä, yhteistyökumppanit ja yhteistyön perusteet, turvallisuussuunnitelma sekä varhaiskasvatukseen liittyvät erilliset kunnan tai seutukunnan ohjelmat ja hankkeet, jotka ohjaavat sisällön suunnittelua. Jatkumon kunnan varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien ollessa selkeä, muodostaa sen rakentuminen näiden välille toimivan kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005, 43, 44.) Asetuksen lasten päivähoidosta (Finlex. 16.3.1973/239.) mukaan päivähoitopalvelut on pyrittävä järjestämään siten, että lasten hoidon ja kasvatuksen tarve eri ikäryhmissä tulee tasapuolisesti ja paikallisten olojen edellyttämällä tavalla turvatuksi.

Kunnan omat varhaiskasvatuksen arvot, toiminta-ajatus sekä tavoitteet kirjataan mukaan suunnitelmaan. Vasun keskeinen osa kunnassa on toiminnan toteutuminen ja eri tahojen kanssa toteutuva yhteistyön kuvaus. Suunnitelma sisältää kuvauksen moniammatillisesta ja verkos-

toyhteistyöstä. Näitä tahoja ovat muun muassa kunnalliset tahot, kolmas sektori, seurakunnat, oppilaitokset ja sosiaalialan osaamiskeskukset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005, 44.) Vasuun kuvataan myös varhaiskasvatuksen järjestämistä erityisen tuen tarpeen sekä eri-kieli- sekä kulttuuritausteisten lasten mukaan. (Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.)

Varhaiskasvatussuunnitelmat ohjaavat kunnallista varhaiskasvatusta ja ovat siten keskeinen työväline henkilöstölle. Ihanne on se, että varhaiskasvatussuunnitelma sekä varhaiskasvatuksen linjauksista käytäisiin ajoittain laaja-alaisia keskusteluita. Tämä keskustelu auttaa varhaiskasvatuksen kokonaisuuden kehittämisessä aina vaan parempaan suuntaan. (Varhaiskasvatuksen perusteet. 2005, 43,45.) Yhteistyöhön lasten vanhempien kanssa panostetaan kasvatuskumppanuuden hengessä ja se kirjataan ylös kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. (Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.)

Laadunhallinta on tärkeää varhaiskasvatuksessa. Kunnan oman varhaiskasvatussuunnitelman kautta pystyy havainnoimaan sitä, kuinka hyvin kunnan ja yksiköiden tavoitteet on saavutettu. Vasun avulla kykenee tunnistamaan myös toiminnan vahvuuksia ja ajoittain nostamaan esille kehittämistarpeita. Arviointia suoritetaan yhteistyössä henkilöstön, hallinnon sekä vanhempien että erilaiset yhteistyötahojen kesken. Lasten osallistaminen on lisäksi hyvin oleellista varhaiskasvatuksen kehittämisen kannalta. Kunnassa tehty varhaiskasvatussuunnitelma tarvitsee myös vahvistuksen, jonka tekee nykyisin kunnan varhaiskasvatuksesta vastaava lautakunta. (Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.)

2.2.2 Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Kunnan suunnitelmaa täydentää yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma. Se on kuvaus toimintaympäristön ja yksikön erityispiirteistä ja painotuksista. Yksikkökohtaiseen suunnitelmaan kirjataan myös eri palvelumuotojen tavoitteet. Toiminnan tavoitteiden tilannesidonnaisuus vaikuttaa yksikön suunnitelmien täydentymiseen ja tarkentumiseen. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön vaikuttavat nimittäin lasten, lapsiryhmän, toimintaympäristön ja toimintaolosuhteiden tuntemus. Yksikön ja ryhmien toteutunutta toimintaa kuuluu määrällisesti ajoittain dokumentoida ja arvioida. Yksi keskeisimmistä asioista varhaiskasvatussuunnitelmassa on luoda hyvä ja toimiva yhteistyö vanhempien ja henkilöstön välille, kasvatuksellinen yhteistyö. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005, 43-44.)

2.2.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Jokaiselle lapselle tulee laatia oma varhaiskasvatussuunnitelma, sillä se on perusteissa määritelty näin tehtäväksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu laaditaan henkilöstön ja vanhempien välisessä yhteistyössä. Jokaisen yksittäisen lapsen varhaiskasvatus perustuu sii-

hen, mitä hoitosuhteen alussa tähän lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu vanhempien ja päivähoidon henkilöstön keskustelun yhteenvetona. Tällä tavoin on mahdollista tukea lapsen yksilöllisyyttä ja ottaa vanhempien näkemyksiä huomioon toiminnan järjestämisessä. Lapsi voidaan myös ottaa osalliseksi varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja arviointiin vanhempien ja henkilöstön sopimaksi katsomalla tavalla. (Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. 2015.)

2.3 Varhaiskasvatus Nurmijärvellä

Nurmijärven kunnassa tehtiin vuonna 2003 Lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa varhaiskasvatuksen alueella, jota kunnan varhaiskasvatussuunnitelma täydentää. Sosiaalilautakunnan hyväksyttyä varhaiskasvatussuunnitelman, laadittiin sen pohjalta päivähoidon yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat vuonna 2006. Yksikkökohtaisten sekä kunnan suunnitelman tavoitteena oli ensisijaisesti varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen henkilöstön ammatillista tietoutta lisäämällä sekä vanhempien osallisuutta että moniammatillista yhteistyötä kasvattamalla. Tarkoitus oli varhaiskasvatussuunnitelmien avulla tehdä asiakirjoja, jotka auttavat kehittämään toiminnan sisältöjä päiväkodeissa arvioinnin avulla. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 1.)

Nurmijärven varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ohjaavat sen laadullista toimintaa. Näitä periaatteita ovat: varhaiskasvatus, arvot, päivähoidon palveluajatus, kasvatuskumppanuus, osaamisen kehittäminen, moniammatillisuus ja verkottuminen sekä laadun hallinta ja arviointi. Varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka koostuu hoidosta, kasvatuksesta sekä opetuksesta. Toiminta on suunnitelmallista, tavoitteellista ja vuorovaikutuksellista yhteistoimintaa, jossa leikki on keskeisessä osassa. Jokainen lapsi on yksilö, ja tätä yksilöllisyyttä pyritään tukemaan kohtaamalla lapsi omana itsenään. Lisäksi toiminnan avulla vahvistetaan toiset huomioonottavaa käyttäytymistä. Pää tavoite varhaiskasvatuksen kentällä on lapsen hyvinvoinnin edistäminen sekä omatoimisuuden asteittainen lisääminen tukien ja kannustaen. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 5.)

Nurmijärven varhaiskasvatuksessa arvot ovat keskeisellä paikalla toiminnan kokonaisuuden kannalta. Näitä arvoja ovat oikeudenmukaisuus, luottamus sekä avoimuus, ammatillinen osaaminen ja yhteisvastuullisuus. Arvoja pyritään tarkastelemaan ajoittain ja niistä keskustellaan usein kaikilla toiminnan eri tasoilla. Lapsuuden kunnioitus ja sen arvo ovat tärkeitä asioita varhaiskasvatuksessa. Lapsen etu on etusijalla, joten lasta kohdellaan tasa-arvoisesti ja hänen mielipidettään kunnioittaen. Tärkeitä periaatteita toiminnan järjestämisen kannalta ovat turvalliset ja mielellään pysyvät ihmissuhteet sekä ympäristö,

joka mahdollistaa monipuolisen toiminnan ja leikkimisen. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 5.)

Turvattu kasvu, kehittyminen ja oppiminen sekä tarvittava erityistuki ovat lapsen oikeuksia varhaiskasvatuksessa. Turvallisen tunnesuhteen luominen hoitajan ja hoitoa tarvitsevan lapsen välille on tärkeä osa varhaista vuorovaikutusta, sillä se auttaa lasta kestämään eroa vanhemmistaan hoitopäivän ajan. Turvalliseen ja luottamukselliseen vuorovaikutussuhteeseen kuuluu se, että lapsen ja kasvattajan välinen toiminta on kuuntelevaa ja vastavuoroista. Lisäksi on hyvin oleellista, että lapselle annetaan tilaa harjoitella vuorovaikutustaitoja muiden lasten kanssa. Ristiriitatilanteita lasten kesken tulee aina jonkun verran ja niihin puututaan aina, kuitenkin siten, että lasta autetaan ratkaisemaan keskinäisiä ristiriitatilanteita myös itse. Lapsen osallisuutta pyritään tukemaan ja näin huomioimaan yksilölliset tarpeet. Arvoihin liittyy myös se, että lapsen perhetilanne tulee huomioida ja kunnioittaa perheen kulttuuria, äidinkieltä, uskontoa tai katsomusta. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 5,10.)

Päivähoidon palveluajatus on tärkeä osa varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Se on palvelujärjestelmä, joka toteuttaa varhaiskasvatusta. Yhteistyö vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa on hyvin keskeistä, jotta päivähoito pystyy tarjoamaan lapsen kasvulle, hoidolle ja opetukselle tarkoituksenmukaiset ratkaisut ja avut. Ensisijainen kasvatusvastuu on aina vanhemmilla, mutta päivähoito tukee hoitojärjestelyin vanhempia kasvatustehtävässä sekä turvaa hoidon jatkuvuuden. Tällöin vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö sitoutuvat yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Vanhemmilla on oman lapsensa tuntemus ja henkilöstöllä puolestaan koulutuksen kautta saatu ammatillinen tieto, osaaminen sekä vastuukasvatuskumppanuuden ja tasaveroisen yhteistyön edellytysten luomisesta. Nurmijärvellä erilaisia työmenetelmiä kehitetään tehostamalla ennaltaehkäisevien ja vanhemmuutta tukevien työmenetelmien käyttöä. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 5.)

Oman osaamisen kehittäminen on tärkeä asia jokaisella työkentällä, mutta Nurmijärvellä se on erityisesti nostettu esiin. Ammatillinen koulutus ja kokemuksen kautta saatu tieto sekä kasvattajayhteisön yhteiset arvot ohjaavat varhaiskasvatuksen henkilökunnan toimintaa. Kasvattajien vastuulla on varhaiskasvatuksen ympäristö ja toimiva ilmapiiri. Hyvä hoito, kasvatusta sekä opetus mahdollistetaan lapsille tietoisesti ja tavoitteellisesti kasvatusta avulla. Henkilöstöä tuetaan ylläpitämään ja kehittämään heidän osaamista ja työkykyä sillä, että järjestetään heille tavoitteellista, pitkäjänteistä ja suunnitelmallista koulutusta. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 6.)

Moniammatillinen yhteistyö on luonnollinen osa varhaiskasvatustyötä Nurmijärvellä. Moniammatillisuus tarkoittaa sitä, että tarvittaessa lapsen edun nimissä, kutsutaan paikalle kaikki lapsen kanssa työskentelevät tahot ja mietitään lapsen hyvinvointia edistäviä asioita. Varhainen puuttuminen sekä avoimuus huolien suhteen ovat vakiinnuttaneet paikkansa työmenetelminä päivähoidossa. Lisäksi laadunhallinta on kunnassa merkittävässä roolissa, osa jokapäiväistä työtä. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on määritelty yhteisen sisällöllisen perustan varhaiskasvatustyön arvioinnille ja kehittämiselle. Eri yksiköt puolestaan kuvaavat varhaiskasvatussuunnitelmiaan, miten varhaiskasvatus yksikön toiminnassa toteutuu. Säännöllinen varhaiskasvatussuunnitelman arviointi ja tarkastelu on tärkeää, jotta voidaan varmistaa suunnitelman toteutuminen. Vanhemmat ja lapset otetaan mukaan yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumisen arviointiin. Arvioinnin kautta saadaan tietoa kehittämiskohteista, mikä ohjaa puolestaan tulevan toiminnan suunnittelua. (Nurmijärven kunnan varhaiskasvatus-suunnitelma 2010, 6.)

3 Kasvatuskumppanuus

Tässä luvussa avataan kasvatuskumppanuuskäsitteen tarkoitusta sekä kasvatuskumppanuutta osana varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuutta lähdetään käsittelemään kasvatuskumppanuuden rakentumisena. Siitä siirrytään käsittelemään kasvatuskumppanuuden periaatteita, joita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Periaatteiden jälkeen on vuorossa vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa, jonka jälkeen käsitellään osallisuuden sekä kasvatuskumppanuuden haasteita. Lopuksi pohditaan eettisyyttä kasvatuskumppanuudessa.

Varhaiskasvatuslaissa, joka tulee voimaan 1.8.2015, on säädetty yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi, että työntekijän tavoitteena on *”toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.”* Päivähoidon tavoitteena on siis tukea vanhempia ja koteja heidän kasvatustehtävässään ja yhteistyössä vanhempien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Varhaiskasvatuslaki 2015.) Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on Lapsen oikeuksien sopimuksen mukainen edistäminen perheiden ja palveluiden välillä (Kasvatuskumppanuus).

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välistä yhteistyötä. Kasvatuskumppanuus merkitsee molempien osapuolten tietoista sitoutumista toimimaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kumppanuus käsite kuvastaa tasa-vertaista suhdetta vanhempien ja henkilöstön välillä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 11.) Kasvatuskumppanuuden toteutuminen edellyttää tasavertaisuutta, luottamuksellisuutta sekä medlemminpuolista kunnioitusta kaikilta osapuolilta. Vanhemmilla on vastuu lapsesta sekä lapsen kasvatustehtävästä, mutta päivähoidon henkilöstöllä on ammatillista tietoa ja taitoa tämän

kasvatustehtävän tukemiseksi. Päivähoidon henkilöstöllä on vastuu tasavertaisen yhteistyön, kumppanuuden edellytysten turvaamiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista ja koko varhaiskasvatusta ohjaa lapsen edun toteuttaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy sekä vanhempien että päivähoidon henkilöstön, varhaiskasvattajien, tiedot ja taidot. Näiden kahden lapselle tärkeän tahon toimiminen yhteistyössä luo parhaat mahdolliset edellytykset lapsen kasvuun ja kehitykselle sekä lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Kasvatuskumppanuuteen liittyvistä vastuista ja arvoista tulee keskustella avoimesti sekä kasvattajayhteisössä että vanhempien kanssa. Päivähoidon henkilöstön tehtävänä on sisällyttää perhekohtaisesti päivähoiton aloituksesta lähtien kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuudessa on kyse myös kumppanuuden konkreettisesta toteuttamisesta ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla, yhteiseen kasvatustehtävään asennoitumisen lisäksi. Tässä päivähoiton henkilöstöllä on suuri rooli. Vanhemmille tulee järjestää esimerkiksi aikaa omaa lastaan ja lapsiryhmää koskien kasvatustilaisuuksille koko henkilöstön sekä myös muiden vanhempien kanssa. Yhtenä tavoitteena kasvatuskumppanuudessa on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön ja vertaistoiminnan muotoja ja tapoja. Toinen tavoite on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen mahdollinen tuen tarve jollain kasvun, kehityksen tai oppimisen osa-alueella. Kasvatuskumppanuuden toteutuessa myös ongelmatilanteissa voidaan toimia hyvässä ilmapiirissä sopien yhteistyössä toimintastrategia lapsen tukemiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuuden yksi tärkeä tavoite on syventää päivähoiton henkilöstön ja vanhempien kohtaamisia. Kun kasvatustahojen asiantuntemus ja vanhempien oman lapsensa tuntemus ovat aidosti dialogissa keskenään, keskustelujen sisältö syvenee. Lapsen asiat ja elämäntilanne tulevat vastaanotetuksi ja jaetuksi päivähoitossa kunnioittavassa ja avoimessa vuoropuhelussa. Kasvatuskumppanuudessa on tärkeää, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähtyksi ja ymmärretyksi oman elämänsä kokijana ja toimijana. (Kaskela & Kekkonen 2007, 17.)

Kasvatuskumppanuudessa työntekijä sitoutuu toimimaan perheiden ja vanhempien kanssa yhteistyössä keskinäisen kuulemisen, kunnioituksen, dialogisuuden ja tasavertaisuuden mukaisesti. Kasvatusalan ammattilaisten työskentelytavat perheiden kanssa ovat vaihdelleet asiantuntijalähtöisestä, perheitä tukeviksi ja edelleen perhekeskeisiksi. Kasvatuskumppanuudessa työntekijän toimintatavat, rooli ja työkäytännöt vanhempien kanssa perustuvat perhelähtöisyyteen. Kasvatuskumppanuudessa on tietoisesti siirrytty pois asiantuntijalähtöisestä työsken-

telystä, jossa päivähoidon henkilöstö toimii auktoriteettiasemassa kasvatuskysymyksissä eikä vanhempien mielipidettä päivähoidon sisäisiin asioihin kuulla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 19.)

Kumppanuudessa päivähoidon henkilöstö työskentelee yhdessä vanhempien kanssa ja työskentelyn lähtökohtana on lapsi sekä koko perheen hyvinvointi. Päivähoidon työntekijöillä, kuten myös vanhemmilla on molemmilla olennaista tietoa lapsesta. Kasvatuskumppanuus on työntekijän tietoinen toimintakäytäntö, joka rakentuu vuorovaikutustaidosta, työntekijän oman toiminnan reflektoinnista sekä yhteisen ymmärryksen etsimisestä lapsen kasvatuksessa ja vuorovaikutustilanteissa. Kumppanuudessa olennaista on se millä tavalla kasvattaja tuo oman asiantuntemuksensa, osaamisensa, tietonsa ja taitonsa vanhemman käyttöön ja miten vanhemman asiantuntijuus omasta lapsesta tulee kuulluksi, vastaanotetuksi ja keskustelluksi vuoropuhelussa kasvattajan kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 19.) Perhelähtöisessä ammatillisuudessa yhteistyö perheiden kanssa on ensisijaisen tärkeää. Lapsen hoito ja kasvatusta päivähoitossa lähtee perheiden tarpeiden pohjalta ja vanhempien asiantuntemus on päivähoiton lähtökohta. (Hujala ym. 2007, 119.)

Kumppanuus perustuu keskinäiseen luottamukseen, kunnioitukseen ja vastuun jakamiseen. Kasvattajalla on arvostava ote vanhempiin ja ratkaisukeskeinen, myönteisiä vaihtoehtoja etsivä työote. Merkityksellistä on myös se millä tavalla kasvattaja jakaa vanhemmille lapseen liittyviä havaintoja, käsityksiä, kokemuksia ja tietoa. Kasvattaja jakaa asiat perheelle kunnioitavasti ja asiallisesti sekä mahdollistaa oman puhe- ja vuorovaikutustilanteensa avulla, että vanhemman näkemykset, käsitykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuulluksi ja jaetuksi arvostavalla tavalla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 20.) Kasvatuskumppanuus on keino tehdä laadukasta varhaiskasvatustyötä (Järvinen ym. 2009, 118).

3.1 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Vanhempien ja päivähoiton henkilöstön vuorovaikutuksesta on käytetty aiemmin käsitteitä yhteistyö ja tukeminen, viimeisimpänä käsitteenä on kumppanuus. Käsitteiden taustalla vallitsee kulloinkin vallalla oleva käsitys kodin ja julkisten instituutioiden kasvatusyhteistyön luonteesta sekä eri osapuolten asemasta ja vallasta. Pitkään päiväkodit olivat asiantuntijoiden aluetta ja vanhempien asema siellä oli hyvin mitätön. 1980-luvun lopussa on painotettu vanhempien mukanaoloa, mutta silti asiantuntijat katsottiin merkityksellisemmiksi. Monissa paikoissa on puhuttu myös tukemisen näkökulmasta. Tukemisen käsite painottaa asiantuntijatiiedon keskeistä roolia yhteistyössä. Monien lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvien instituutioiden ja järjestöjen käyttämä ilmaisu vanhemmuuden tukeminen viittaa tähän asiantuntijatiiedon keskeiseen rooliin ja vanhempien osaamattomamman ja tietämättömämmän asemaan. (Karila 2006, 92.)

Kumppanuus käsitteen tultua käyttöön ammattilaisten ajattelussa vanhemmat ovat muuttaneet passiivisista tuettavista aktiivisiksi palveluiden käyttäjiksi. Kumppanuusajattelu pohjautuu käsitykselle, että sekä vanhemmilla että ammattilaisilla on tärkeää tietoa lapsesta.

Kumppanuus perustuu kunnioitukselle. Vanhemmilla ja ammattilaisilla on kasvatuskumppanuudessa yhteinen tavoite lapsen kasvattamisessa. Kasvatuskumppanuuskäsite on herättänyt erilaisia tulkintoja ammattilaisten keskuudessa. Osa on ottanut käyttöön vain uuden termin sisältöä sen enempää pohtimatta. Toiset ovat pohtineet kumppanuuskäytäntöjä hyvin perusteellisesti. Tarkastelun kohteena ovat olleet vanhempien osallisuuden lisääminen, kasvatuskumppanuuteen liittyvän osaamisen kehittäminen sekä toimintayksiköiden kumppanuuskulttuurin rakentaminen uudelleen. (Karila 2006, 94.)

Kumppanuuden rakentuminen alkaa tutustumisesta. Kasvatuskumppanuus-koulutusmallin työ käytännön mukaan kumppanuuden luominen alkaa perheen kotona tapahtuvalla tutustumiskäynnillä ennen päivähoiton aloitusta. Tutustumiskäyntiä voidaan ehdottaa perheelle samalla kun annetaan tieto päivähoitopaikasta. Aloituskeskustelu voidaan käydä perheen niin toivoessa myös päiväkodissa. Lapsen kannalta luontevin paikka tutustumiselle ja aloituskeskustelulle on perheen oma koti. Tutustumiskäynnin tarkoituksena on käydä hoidon aloitukseen, perheen odotuksiin ja toiveisiin liittyvä keskustelu. Vanhemmilla on usein monenlaisia ennakoajatuksia liittyen päivähoiton aloitukseen ja arjen sujumiseen muuttuvassa tilanteessa. Keskustelussa näitä ajatuksia on mahdollista tuoda luottamuksellisesti esiin ennen päivähoiton aloitusta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 41.)

Aloituskeskustelun käyminen perheen kotona antaa vanhemmille turvallisen ja tutun tilan puhua omasta lapsestaan ja perheestään. Kynnys ilmaista omia toiveita, ajatuksia ja pelkoja madaltuu tutussa ympäristössä. Perheen kotona työntekijä pääsee heti luomaan kuulevaa ja luottamuksellista suhdetta perheeseen. Yhtenä aloituskeskustelun tavoitteena on auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoitoon. Omien tunteiden selkiytymisen kautta vanhempi pystyy valmistamaan myös lasta paremmin tulevaan muutokseen päivähoiton alkaessa. Aloituskeskustelu käydään aina ennen päivähoiton alkamista, jotta kun varsinainen hoito alkaa, lapsella on kontakti työntekijään uuteen tilaan ja ympäristöön tullessa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.) Käytäntö käydä aloituskeskustelu perheen kotona ei ole ainakaan vielä käytössä kaikissa päiväkodeissa.

Koti on lapselle turvallinen paikka tutustua uuteen aikuiseen. Perheen kotona käydessä kasvattaja pääsee myös havainnoimaan samalla miten lapsi toimii kotiympäristössä. Lapsen kotona työntekijä näkee myös parhaiten sen, miten lapsi toimii yhdessä vanhempien kanssa. Kasvattaja saa tutustumiskäynnillä tietoa ja ymmärrystä lapsesta ja hänen tavastaan toimia. Aloituskeskustelun pitää aina lapsen tuleva oma hoitaja. Perheestä keskusteluun osallistuu lapsi ja ainakin toinen vanhemmista. Aloituskeskustelu toteutetaan aina kasvatuskumppanuus-

den periaatteiden mukaisesti kuulevalla, kunnioittavalla ja luottamusta sekä dialogia rakentavalla tavalla. Tutustumiskäynnillä työntekijä voi aloittaa luomaan suhdetta vanhempiin ja sitä kautta pohjaa tulevalle yhteistyölle. Ensimmäisellä tapaamisella tavoitteena on vanhemman kuulluksi tuleminen, jotta tulevalle luottamukselliselle suhteelle on parhaat mahdolliset edellytykset. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.)

Päivähoidon alkaessa lapsen elämäntilanne muuttuu monella tavalla. Lapsi työstää samaan aikaan päivittäistä eroaan vanhempiin, rakentaa uusia suhteita päivähoiton aikuisiin sekä tulee osaksi lapsiryhmää. Työntekijän tehtävänä päivähoiton aloituksessa on auttaa lasta kestämään ero vanhempiin sekä luomaan uusia vertaissuhteita lapsiryhmässä ja kiinnittymään ryhmän aikuisiin. Päivähoidon aloitukseen kuuluu vanhemman ja lapsen tutustumisjakso päiväkodissa. Kun siirtyminen kotoa päivähoitoon tapahtuu vaiheittain, on lapsen helpompi sopeutua uuteen tilanteeseen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43.)

Lapsi, kuten myös vanhempi tarvitsee työntekijältä kannattelua erokokemuksen aikana. Vanhemmalle on hyvä kertoa lapsen kokemuksista päivähoitossa, esimerkiksi siitä, miten lapsen ikävöiminen on siellä näyttäytynyt. Vanhemmalle on hyvä tuoda esiin myös, että lapsen ikävöiminen kertoo vanhemman ja lapsen tärkeästä ja ensisijaisesta suhteesta. Monissa paikoissa käytössä oleva omahoitajakäytäntö voi tuoda helpotusta vanhemmille, kun he voivat keskustella lapsestaan ensisijaisesti yhden kasvattajan kanssa. Omahoitajakäytäntö mahdollistaa lapsen sekä perheen yksilöllisen huomioimisen päivähoiton aloitusvaiheessa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44)

Kasvatuskumppanuutta rakennetaan päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa ja haikiessa lasta päivähoitosta. Tällöin keskustellaan päivänkulusta. Keskusteluun on tärkeää ottaa lapsi mukaan ja kuulla lapsen omia kokemuksia, ajatuksia ja tunteita. Kasvatuskumppanuuden rakentuminen on pitkä prosessi, joka syvenee pikkuhiljaa kasvattajan ja vanhemman välisessä vuoropuhelussa. Luottamussuhteen syntymisen myötä tavanomaisen vuoropuhelun lisäksi on helppo tuoda esiin puhetta myös pulmallisista tilanteista puolin ja toisin. Lapsesta puhuttaessa sivutaan myös perheen yksityisiä asioita, jotka voivat olla arkaluontoisia ja tunteita herättäviä vanhemmalle. Kasvattajan myönteinen ja avoin suhtautuminen perheeseen ja vanhemman ja kasvattajan välinen luottamuksellinen vuoropuhelu koituu lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2007, 45.) Vanhemmat, kuten lapsetkin ovat kaikki yksilöitä ja erilaisia keskenään, joidenkin kanssa kumppanuus lähtee sujumaan heti ja yhteys löytyy helposti. Toiset puolestaan vaativat enemmän aikaa toimivan yhteistyösuhteen muodostukseen. (Kanninen & Sigfrids 2012, 134.)

Kasvatuskeskustelut, joita käydään vanhempien kanssa, ovat keskeinen kasvatuskumppanuuden toteuttamisen alue. Kasvatuskeskustelu käydään kerran vuodessa vanhempien ja lapsen

päivähoitoryhmän kasvattajan kesken. Tarpeen mukaan keskusteluja voidaan pitää myös useammin. Ensimmäinen keskustelu käydään tavallisesti kun lapsi on ollut jo muutaman kuukauden päivähoidossa, jotta päivähoidon työntekijät ja lapsen oma hoitaja ovat ehtineet tutustua lapseen. Keskusteluissa kasvatuskumppanuutta on joko mahdollista syventää tai horjuttaa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 45.) Kasvatuskeskusteluista käytetään myös nimitystä Vasu-keskustelu, joka viittaa keskusteluissa laadittavaan lapsen omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Kasvatuskeskustelut ovat jatkoa ennen päivähoiton alkua käydylle aloituskeskustelulle. Jos lapsi on ollut jo pitkään päivähoidossa, kasvatuskeskusteluissa palataan aiempiin kasvatuskeskusteluihin ja niissä sovittuihin asioihin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa luodaan yhteinen kokonaiskuva lapsesta, siinä sovitaan yhteen vanhempien ja kasvattajien erilaisia tulkintoja lapsesta. Keskustelussa ja suunnitelman laatimisessa kasvattajan tulee tiedostaa omat hyvään vanhemmuuteen ja lapsen kasvatukseen liittyvät uskomuksensa ja kuulla vanhemman näkemystä oman lapsensa asiantuntijana. Vanhemman näkemykset tulee ottaa huomioon suunnitelmassa ja koko toiminnan järjestämisessä. Keskusteluissa työntekijän on tärkeää luoda myönteinen ja kannustava ilmapiiri. (Kaskela & Kekkonen 2007, 46.)

Usein vanhemmat määrittelevät luottamuksen päivähoiton henkilökuntaan rakentuvan sitä kautta, millaiset suhteet kasvattajilla on lapseen ja miten he välittävät sen vanhemmille. Kasvattajan tehtävänä onkin havainnoida suhteen kehittymistä jatkuvasti, jotta hän kykenee välittämään ymmärryksensä ja tietämyksensä lapsesta vuoropuhelussa vanhemman kanssa. Tällöin kasvattaja pystyy ottamaan esille myös mahdolliset huolenaiheet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 46.)

3.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kaskela ja Kekkonen (2007), teoksessaan Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta, ovat jakanee kasvatuskumppanuuden neljään periaatteeseen. Nämä kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden keskinäinen tasavertainen vuoropuhelu, luottamus ja kunnioitus ovat edellytyksiä lapsien hyvinvoinnin turvaamiseksi. (Kasvatuskumppanuus.) Kasvatuskumppanuuden periaatteet liittyvät kaikki toisiinsa toisiaan vahvistaen.

3.2.1 Kuuleminen

Vuoropuhelussa on keskeistä toisen kuunteleminen ja aito kuulluksi tuleminen. Kuunteleminen vaatii aidon läsnäolon ja keskittymisen, joka näyttäytyy aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Kuunteleminen ei ole pelkkä taito vaan suhde toiseen ihmiseen. Kuun-

teleminen ja kuulluksi tuleminen vaatii turvallisen ja myönteisen ilmapiirin. Kasvattaja haluaa aidosti kuulla mitä vanhemmalla on sanottavana, vaikka kuunteleminen sisältää riskin siitä, että voi joutua ottamaan vastaan myös erilaisia negatiivisia tunteita, kuten suuttumusta ja ahdistusta. Kuulijan kannalta haasteellista on se, jos puhujan asia on negatiivinen tai syyttävä, jolloin helposti alkaa puolustautua ja kertoa omia mielipiteitä eikä puhuja tule enää kuuluksi. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32.)

Kuulemisessa on tärkeää viestittää toiselle, että on valmiutta kuulla, vaikka asia ei olisi miellyttävä tai siitä ollaan eri mieltä. Valmiutta voi osoittaa pienillä eleillä, kuten kasvojen ilmeillä tai kommenteilla ahaa tai kerro lisää. Eleet ja kommentit kertovat puhujalle, että kuulija on läsnä tilanteessa ja haluaa kuunnella. Kuuleminen on kasvatuskumppanuuden yksi keskeisistä periaatteista. Ilman sitä vanhemmat eivät voi kokea olevansa tasavertaisessa asemassa kasvattajan kanssa. Kun kasvattaja kuuntelee ja on läsnä, hän saa enemmän tietoa ja hänen ymmärryksensä kasvaa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 33.)

3.2.2 Kunnioitus

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen yksi keskeisistä ehdoista on toisen osapuolen kunnioittaminen. Se käsittää sekä erilaisten käsitysten ja näkemysten sekä erilaisten elämäntapojen kunnioittamisen. Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus päivähoidon, joten päivähoidon asiakkaana on kaikenlaisia perheitä, joilla on erilaiset ajattelutavat ja kasvatusnäkemykset ja jotka tulevat erilaisista lähtökohdista, kulttuureista tai uskonnoista. Ammatillaisen toimintaa ohjaa aina hänen omat käsityksensä ja tulkintansa vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Ammatillisilta odotetaan omien ajattelutapojensa kriittistä arviointia. Kumppanuuden toteutumisen ehtona on erilaisuuden hyväksyminen ja omasta ajattelutavasta tai elämäntavasta poikkeavan kunnioittaminen. (Karila 2006, 95.)

Jokainen ihminen haluaa tulla kohdatuksi kunnioittaen ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Arvostava asenne näkyy ajatusten kautta myös tekoina. Kohtaamisessa avoimuus ja myönteisyys kertovat siitä, että ihmistä arvostetaan ja kunnioitetaan. Kunnioituksen puute taas näkyy esimerkiksi siten, että toinen viestittää, ettei toisella osapuolella tai hänen sanomisillaan ole merkitystä, ja sitä kautta mitätöi toisen. Ihmisen on aina helpoin hyväksyä ajattelu ja toimintatapa, joka on lähellä hänen omaansa. Tavat mitkä tuntuvat itselle kaukaiselta, tuntuvat usein vääriä. Erilaisuuden kohtaamisessa kunnioittavan suhteen luominen on haaste. (Kaskela & Kekkonen 2007, 34.)

Kuuntelemisen kautta voi oppia ymmärtämään toisenlaista ajattelutapaa ja sitä kautta kunnioittamaan toista ihmistä. Aito vuorovaikutus vaatii molemminpuolisen kunnioittamisen, jolloin asioista on mahdollista puhua suoraan, rehellisesti ja avoimesti. Asioiden salaaminen viestii

kunnioituksen ja arvostuksen puutteesta. Myönteisten asioiden esille tuominen ja vanhemman osaamista kunnioittava puhetapa on avain kunnioittavan suhteen luomiseen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 35.)

3.2.3 Luottamus

Luottamuksen rakentuminen vaatii kuulemista sekä kunnioittamista. Luottamuksen syntyminen vaatii aina aikaa, kohtaamisia ja vuoropuhelua. Luottamussuhde syntyy asteittain. Kasvattajan hyvä ja sensitiivinen suhde lapseen herättää vanhemmassa luottamusta kasvattajaan. Kasvattajan ja lapsen suhteen näkeminen edesauttaa näin myös vanhemman ja kasvattajan välisen luottamuksen syntymistä. Luottamusta lisää myös vanhempien osallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen päivähoitossa. Päivittäiset kohtaamiset ja niissä tapahtuva arkinen vuoropuhelu lapseen liittyvistä asioista luo pohjan luottamuksellisen suhteen syntymiselle. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36.)

Luottamuksen syntyminen vaatii eri ihmisissä eripituisen ajan. Siihen vaikuttaa jokaisen aiemmat muistot ja kokemukset samankaltaisista tilanteista. Kasvatuskumppanuudessa tavoitteena on luoda luottamuksellinen ilmapiiri, jotta vanhempien ja kasvattajien aito ja avoin vuoropuhelu on mahdollista. Luottamusta tukee myös se, että kasvattajat kertovat avoimesti havainnoistaan ja pulmallisistakin tilanteista vanhemmalle. Luottamuksen tulee olla molemminpuolista ja sen saavuttamiseksi vaaditaan kuulevaa ja kunnioittavaa tapaa puhua asioista. (Kaskela & Kekkonen 2007, 37.)

3.2.4 Dialogisuus

Dialogisuus on tasavertaista, vastavuoroista, kunnioittavaa ja avointa kommunikaatiota. Parhaimmillaan dialogisuudessa keskustelun kaikki osapuolet oppivat toisiltaan ja voivat muuttaa asenteitaan ja mielipiteitään. Dialogisuus vaatii toteutuakseen luottamuksen ja pyrkimyksen yhteisymmärrykseen. Dialogisessa keskustelussa on mahdollisuus tuoda esiin myös eriäviä mielipiteitä ja erimielisyydet voidaan kohdata ilman vastakkainasettelua. Dialogisuus sisältää puheen lisäksi eleet, ilmeet, äänensävyyn sekä ympäristön viestit. Dialogisuudessa pyritään molempien osapuolten aktiiviseen osallistumiseen. (Järvinen ym. 2009, 119.)

Vanhempien ja päivähoiton henkilöstön keskinäinen vuorovaikutussuhde on merkityksellinen lapsen kehityksessä. (Karila 2006, 91.) Yhteistyön onnistumisen kannalta on oleellista tietää mitä toinen ajattelee, toivoo ja odottaa. Näin voidaan pyrkiä siihen, että päivähoiton ja kodin kasvatuskäytännöt ja tavoitteet olisivat mahdollisimman yhtenäiset. Tämä onnistuu kun viestintä ja vuoropuhelu on kiireetöntä, avointa ja rehellistä sekä toista arvostavaa. (Järvinen ym. 2009, 164.)

Dialogin edellytys on kuuleminen. Kuuleminen ja kuulluksi tuleminen luovat aidon vuoropuhelun, jossa kaikkien osapuolten ajatukset ja näkemykset tulevat huomioituksi. Kuulemisen ja kunnioittamisen myötä dialogissa on mahdollista olla myös eri mieltä, puhua suoraan ja rehellisesti. Dialogisen kumppanuuden onnistumisen kannalta on merkityksellistä, että kasvattaja tunnistaa omat ajatuksensa, kokemuksensa ja tunteensa ja osaa erottaa oman elämäntarinansa asiakkaiden eli vanhempien elämäntarinoista. Omien tunteiden ja ajatusten erillään pitäminen helpottaa sellaistenkin tarinoiden kunnioittavaa kuulemistä, jotka saattavat olla työntekijän omia arvoja ja ajatuksia vastaan. Kasvattajan ja vanhemman välinen dialogi luo yhteisöllisyyden kokemuksen lapsen kasvatukseen liittyen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38.)

3.3 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Päivähoidon henkilöstö vastaa päivähoidon toiminnan suunnittelusta, mutta vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32). Henkilökunnan vastuulla on mahdollistaa vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa luomalla sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset sille. Vanhempien oikeus lapsensa kasvatukseen ei häviä päivähoitopäivän ajaksi vaan säilyy osallisuutena lapsensa varhaiskasvatuksesta. Vanhemman osallisuudella tarkoitetaan sekä konkreettista toimintaa varhaiskasvatuksessa että kokemuksellista osallistumista ja sitoutumista lapsensa elämään myös päivähoiton aikana. Vanhempien osallisuuden mahdollistaminen vaatii varhaiskasvattajien aloitteellisuutta sekä vastavuoroisuutta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 25.)

Vanhempien osallisuutta voidaan lisätä kiinnittämällä huomiota siihen, millaista tietoa ja miten vanhempi saa tietoa lapsensa päivähoitosta, sekä miten vanhempien ääni tulee kuuluviin päivähoitossa. Päivähoitoon kuuluu olennaisena osana perheiden tiedottaminen. Vanhempia tiedotetaan päivähoitoyksikön toiminnasta, tapahtumista ja retkistä. Tiedottamisessa vanhempien rooli on informaation vastaanottajana ja tiedottaminen on näin yksipuolista viestittämistä. Kasvatuskumppanuuden tarkoituksena on luoda kulttuuria, jossa tiedonvaihto on molemminpuolista ja vanhempien osallisuus vahvistuu. Molemminpuolinen tiedonkulku alkaa jo ennen hoitosuhteen alkua käytävässä aloituskeskustelussa ja jatkuu koko päivähoiton ajan päivittäisissä kohtaamisissa sekä kasvatuskeskusteluissa. Kaikille jaettavan yhteisen tiedon lisäksi kasvatuskumppanuudessa panostetaan perhe- ja lapsikohtaisen kokemuksellisen tiedon vaihtoon vanhempien kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 26.)

Vanhemmille on tärkeää, että kasvattajat ovat aidosti kiinnostuneita vanhempien ajatuksista, odotuksista, peloista ja toiveista varhaiskasvatusta kohtaan. Vanhempien näkemysten tärkeyden tunnustaminen luo perheelle paremmat edellytykset osallistua myös päivähoiton toiminnan suunnitteluun. Vanhemmille tulee luoda tilaisuuksia olla mukana oman lapsen päivähoi-

don, päivähoitoyksikön ja koko varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja ajankohtaisten asioiden valmistelussa. Suunnitteluun vaikuttaminen edellyttää henkilöstön ja vanhempien välistä dialogia, jotta vanhempien kasvatuservat, kasvatuskäsitykset sekä kasvatusten menetelmät tulevat kuuluviksi. Vanhempien osallistuessa varhaiskasvatuksen suunnitteluun saadaan tietoa vanhempien näkemyksistä hyvästä ja toimivasta yhteistyöstä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 26.)

Vanhemman mahdollisuudet osallistua konkreettisesti päivähoitoon toimintaan ovat osallistuminen kasvatustilaisuuksiin, vanhempainiltoihin sekä juhlien ja tapahtumien järjestämiseen. Vanhemmat voivat myös liittyä päiväkodin vanhempainneuvostoon ja olla sitä kautta mukana vaikuttamassa päivähoitoyksikön toimintaan. Vanhempien osallistumista lisää se, että vanhempien oma-aloitteinen puhuminen, tekeminen ja jakaminen saavat tilaa ja aikaa. Osallisuuden yksi tärkeä puoli on kokemuksellisuus, vanhemman tunne siitä, että on osallinen lapsensa päivähoitossa. Kokemuksellinen osallisuus rakentuu vastavuoroisesta tiedonvaihdosta, kohtaamisista sekä tunnepohjaisesta sitoutumisesta. Osallisuus tarkoittaa omakohtaista sitoutumista ja sen kautta asioiden kulkuun vaikuttamista ja vastuun ottamista. Osallisuus edellyttää sitoutumista, joka syntyy yhteisen kokemuksen ja tietämyksen vaihdosta ja jakamisesta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 27.)

3.4 Kasvatuskumppanuuden ja osallisuuden haasteita

Työntekijältä vaaditaan tietoa asennetta kasvatuskumppanuuden ylläpitämiseen. Kasvatusalan ammattilaisen on osattava suhtautua oikein siihen, että vanhemmillakin on olennaista, mutta toisinaan hyvin erilaista tietoa lapsesta kuin ammattilaisilla. Haasteeksi tulee se, jos työntekijä ei pysty arvostamaan vanhemman näkemyksiä, käsityksiä ja ratkaisuehdotuksia vaan pitää lujasti kiinni omista ajatuksistaan. Ammattilaisen on kyettävä tuomaan osaamisensa, tietonsa, taitonsa ja ymmärryksensä lapsen ja vanhemman käyttöön ketään loukkaamatta. (Karling ym. 2008, 294.)

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu vahvasti dialogisuuden käsite, mikä tarkoittaa että työntekijän tulee pyrkiä synnyttämään keskustelua lasten vanhempien kanssa siten, että vanhemmille tulee aito ja arvostava vaikutelma. Tärkeää on kuunnella, mitä lasten vanhemmat sanovat. Pahinta on, jos ammattilainen alkaa tulkita kuulemiaan asioita. Sen vuoksi hänen tulee kysyä tarkennusta, jos hän ei ymmärrä tai tiedä, mitä toinen sanomallaan asiallaan tarkoittaa. (Karling ym. 2008, 294.)

Ihmisille on tyypillistä tehdä erilaisista asioista ja tilanteista tulkintoja, oletuksia todellisuudesta ja antaa näille erilaisia merkityksiä. Tulkinnat, ajatukset ja oletukset tilanteista voivat olla keskenään hyvin samankaltaisia tai sitten aivan erilaisia. Alan ammattilaisten on hyvä tiedostaa se, ettei ole yhtä ainoaa tapaa havainnoida, nähdä tai käsitellä ympäröiviä asioita,

tilanteita tai sanomisia. (Kaskela ym. 2007, 101.) Kasvattajan on hyvä käyttää samaa kieltä vanhempien kanssa. Kasvattajan käyttäessä ammattitermejä voi olennainen tieto mennä vanhemmilta ohi ja kunnioittava ilmapiiri kärsiä. (Karling ym. 2008, 294.)

Päivähoitoyksiköiden välillä on suuriakin eroja siinä, miten vanhemmat otetaan huomioon. Toiset ottavat vanhemmat aktiivisesti mukaan yhteistyöhön, toisissa puolestaan yhteistyö on todella vähäistä. (Karling ym. 2008, 294.) Osattomuus on osallisuuden vastakohta. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö ei ole osallinen esimerkiksi varhaiskasvatustoiminnassa yleisiin tai omiin asioihin. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä onkin vastuu luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuudelle. Vanhemmuuteen sisältyvä kasvatusoikeus ei katoa lapsen jäädessä päivähoitoon, vaan vanhemmilla on oikeus lastensa varhaiskasvatukseen. (Kaskela ym. 2007, 25.)

Päiväkodin henkilöstön yhtenä merkittävimpänä haasteena on vastata kumppanuuden ilmapiirin ylläpitoon. Etenkin tilanteissa, jossa vanhempien ja työntekijöiden käsitykset ja ajatukset yhteistyöstä, kasvatuksesta, kasvatusmenetelmistä, lapsen hoidon ja kasvatuksen tarpeista tai perheen ja päivähoiton vastuunjaosta eroavat toisistaan. Vanhempien on voitava luottaa siihen, että henkilöstöllä on tahtoa ja kykyä auttaa lasta ja perhettä. Henkilöstön tulee ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta henkilökuntaan ja päivähoitoon. (Kaskela ym. 2007, 102.)

3.5 Eettisyys kasvatuskumppanuudessa

Talentian laatimiin sosiaalialan ammattilaisen eettisiin ohjeisiin on kirjattu ihmisoikeuksien ymmärtäminen ja puolustaminen sekä ihmisarvon kunnioittaminen. Ihmisarvon kunnioittaminen ilmenee neljän periaatteen noudattamisena; itsemääräämisoikeuden, osallistumisoikeuden, oikeuden tulla kohdatuksi kokonaisvaltaisesti ja oikeuden yksityisyyteen. (Talentia 2005, 8.) Nämä periaatteet ovat tärkeitä myös kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa. Itsemääräämisoikeudella tarkoitetaan, että ammattilaisen on omista arvoistaan riippumatta kunnioitettava ja edistettävä asiakkaansa oikeutta tehdä omat valintansa (Talentia 2005, 8). Tämä näkyy kasvatuskumppanuudessa esimerkiksi niin, että kasvattajien tulee kuulla ja kunnioittaa vanhemman mielipidettä lasta koskevista asioista ja mahdollisuuksien mukaan toimia sen mukaisesti.

Osallistumisoikeudella tarkoitetaan, että ammattilaisen on edistettävä asiakkaansa osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin ja toimiin (Talentia 2005, 8). Kasvatuskumppanuudessa kasvattajan on neuvoteltava yhdessä vanhemman kanssa toimintavoista lapsen kanssa ja kunnioitettava vanhemman toivetta ja näkemystä sekä mahdollisuuksien mukaan toimia sen mukaisesti.

Oikeudella tulla kohdatuksi kokonaisvaltaisesti tarkoitetaan, että ammattilaisen on pyrittävä ottamaan huomioon asiakkaansa kaikki elämänalueet ja kohtaamaan hänet paitsi yksilönä, myös osana perhettään ja ympäröivää yhteiskuntaa (Talentia 2005, 8). Kasvattajien tärkeä tehtävä on varhaiskasvatuksessa perheen kokonaistilanteen huomioiminen, ei ainoastaan lapsen hoito ja kasvatusta. Päivähoidossa kasvattajien on tärkeää kohdata ja kuulla vanhempaa luottamuksellisesti, jotta mahdollinen tuen tarve voidaan huomata ja ohjata asiakas saamaan apua. Oikeudella yksityisyyteen tarkoitetaan asiakassuhteen luottamuksellisuuden kunnioittamista (Talentia 2005, 8.) Tämä salassapitosäädöksen noudattaminen on tärkeää kaikilla sosiaalialan työkentillä, myös varhaiskasvatuksessa ja kasvatuskumppanuudessa. Päivähoidossa lapsi tai vanhempi voi tuoda esiin perheen yksityisiä asioita, jotka kasvattajan on tärkeä tietää, mutta jotka ovat erittäin luottamuksellisia.

Juujärvi, Myyry ja Pessa (2007) käsittelevät teoksessaan eettistä herkkyyttä ja sen ilmenemistä. Eettinen herkkyys edellyttää taitoa tunnistaa eettisiä ristiriitoja ja jännitteitä arkielämän epäselvissä tilanteissa. Eettisessä lähestymistavassa lähdetään siitä, että toisen edun huomioiminen on oikein. Ammattilaisen on osattava tunnistaa asiakkaan erityispiirteet, tarpeet ja oikeudet sekä omat vastaavat velvollisuudet voidakseen huomioida asiakkaan edun. Eettinen herkkyys vaatii myös kykyä tunnistaa se, mitä seurauksia omalla toiminnalla on toisille ihmisille ja minkälaisia toimintatapoja on käytettävissä. Empatiakyky ja roolinotto ovat tärkeitä eettisessä toiminnassa, sillä niiden avulla voi nähdä tilanteen toisen ihmisen näkökulmasta. (Juujärvi ym. 2007, 79.)

Omien asenteiden ja stereotyyppien tiedostaminen on tärkeää, jotta voi toimia työssään eettisesti. Tulkinnat tilanteista ja ihmisistä ovat aina subjektiivisia, oman maailmankuvan värittämiä eivätkä ne pidä aina paikkaansa. Työssä joutuu kohtaamaan väistämättä erilaisia ja eri lähtökohdista tulevia ihmisiä, joihin täytyy osata suhtautua ammattimaisesti. Jotta pystyy suhtautumaan neutraalisti jokaiseen asiakkaaseen, on ensin tiedostettava omat asenteensa ja ennakkoluulonsa. (Juujärvi ym. 2007, 96.) Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus päivähoidon, mikä tarkoittaa sitä, että päivähoidossa on lapsia ihan kaikenlaisista lähtökohdista, eri kulttuureista ja uskonnoista. Kasvatuskumppanuudessa työntekijän on kyettävä toimimaan ammatillisesti kasvatuskumppanuuden periaatteita noudattaen jokaisen vanhemman kanssa.

Nykyajan monikulttuurisessa yhteiskunnassa kulttuurinen herkkyys on tärkeä osa ammatillista eettistä toimintaa (Juujärvi ym. 2007, 267). Päivähoidossakin on asiakkaana entistä enemmän maahanmuuttajataustaisia perheitä. Eri kulttuurien kohtaaminen tarjoaa mahdollisuuden monikulttuurisuuden kehittämiseen, mutta se edellyttää toisen kulttuurin ymmärtämistä ja mahdollisten omien ennakkoluulojen voittamista. Kulttuurisella herkkyydellä tarkoitetaan taitoa tunnistaa eri kulttuurien erityispiirteitä ja reflektoida omaa kulttuuria ja sen vaikutusta

omaan toimintaan. Kulttuurinen herkkyys eettisen herkkyyden osana edellyttää omien arvojen, asenteiden ja stereotyyppien tiedostamista. (Juujärvi ym. 2007, 267.)

Erilaisuuden hyväksyminen, ymmärtäminen ja kunnioittaminen edellyttävät usein sitä, että tiedostamme toistemme samankaltaisuuden. Olemme kaikki ihmisiä ja ihmisarvon kunnioittaminen on sosiaalialalla yksi tärkeimmistä eettisistä periaatteista. Kasvatuskumppanuudessa eettisiä ristiriitoja voivat aiheuttaa esimerkiksi kulttuurierot. Eri uskontoja ja kulttuureita tulee kuitenkin kunnioittaa. Maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden kanssa kasvatuskumppanuuden periaatteet kuuleminen ja dialogisuus ovat erittäin tärkeitä.

Avoimella keskustelulla voidaan synnyttää luottamusta sekä oppia ymmärtämään asiakkaan kulttuuria. Samalla asiakkaalle voidaan kertoa suomalaisesta kulttuurista ja siitä, miten tässä kulttuurissa on totuttu toimimaan. Asiakkaan kulttuurin kunnioittaminen ja toiveiden huomiointi on tärkeää ja siten työntekijä voi synnyttää luottamuksellisen asiakassuhteen. Kun maahanmuuttajataustainen vanhempi voi luottaa siihen, että hänen kulttuuriaan kunnioitetaan ja toiveet lasta koskevista asioista huomioidaan, voi hän jättää lapsensa huoletta päivähoidon.

Kasvatuskumppanuudessa on huomioitava myös perheiden eri lähtökohdat kun lapsi on päivähoidossa. Päivähoito on mahdollistettu myös vähävaraisille lapsiperheille siten, että päivähoitomaksut määräytyvät vanhempien tulojen mukaan. Vähävaraisuus voi näkyä päivähoidossa esimerkiksi siten, ettei lapsella ole, eikä vanhemmillä mahdollisuutta ostaa luistimia, suksia tai muita välineitä. Kasvatuskumppanuudessa luottamuksellisuudella ja dialogisuudella pyritään sellaiseen yhteistyöhön vanhempien kanssa, että vanhempi uskaltaa kertoa, jos ei esimerkiksi ole mahdollisuutta maksaa teatterilippua päiväkotiretkeä varten. Näissä tilanteissa päivähoitoon on tultava vastaan, jotta lapsi ei joudu eriarvoiseen asemaan ryhmässä. Esimerkiksi sosiaalitoimistosta voi saada taloudellista apua, jonne päivähoitohenkilöstö osaa ohjata perheen. Vähävaraisuus nähdään monesti häpeällisenä asiana, josta ei puhuta, joten herkkyys ja luottamuksellisuus ovat edellytys dialogisuudelle.

Eettisyys on kasvatuskumppanuudessa koko työskentelyn lähtökohta. Eettinen herkkyys on tärkeää työskennellessä millä tahansa sosiaalialan sektorilla. Kun vanhempi on tasavertainen kumppani lapsen kasvatustehtävässä, on kasvatuskumppanuuden periaatteiden noudattaminen tärkeää. Vanhemmuus on erittäin herkkä alue, joten työntekijän on osattava tunnistaa tilanteet ja löytää niihin sopivat toimintatavat. Kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus ovat hyvät lähtökohdat työskentelylle.

4 Aiempia tutkimuksia

Kasvatuskumppanuudesta löytyy paljon aiempia tutkimuksia opinnäytetöistä väitöskirjoihin. Riina Lehtipää (2007) on tutkinut gradussaan 179 Paletti-tutkimukseen osallistuneen pikkulapsiperheen vanhempien kokemusta ja näkemystä kasvatuskumppanuudesta ja yhteistyöstä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Tutkimuksessa vertailtiin äitien ja isien kokemuksia teemoissa yhteistyön luottamuksellisuus ja avoimuus, päiväkodin työntekijöiden sitoutuminen lapsen kasvatukseen sekä vanhemmuuden tukeminen. Lehtipään saamat tutkimustulokset osoittivat vanhempien olevan kaiken kaikkiaan tyytyväisiä yhteistyöhön päiväkodin kanssa. Yhteistyössä oli mainittu hyväksi päivittäinen keskustelu, tiedonkulku, vuorovaikutuksen avoimuus ja luottamus. Yhteistyön pulmiksi oli mainittu keskusteluiden vähyytys ja tiedottamisen puute sekä lapsen yksilöllisen huomioimisen puute. (Lehtipää 2007, 39.)

Maarit Alasuutari (2003) on selvittänyt tutkimuksessaan Kuka lasta kasvattaa? miten vanhemmat kokevat kasvatustavastaan jakautuvan heidän itsensä ja päivähoiton kesken sekä mitä käsityksiä heillä on lapsensa toiminnasta päivähoitossa. Tutkimuksen tarkoituksena on ollut tutkia sitä, miten vanhemmat tulkitsevat päivähoiton kasvatuksen roolin merkitystä osana omaa vanhemmuuttaan. Tulokset kertovat, että vanhemmat jakavat lapsen kasvatuksen päivähoiton kanssa. Vanhemmat määrittelevät päivähoiton henkilöstön lapselle tärkeiksi aikuisiksi samoin kuin päiväkodin lapsen tärkeäksi elämänalueeksi. Vanhemmat eivät kokeneet olevansa yksin vastuussa lapsen kasvatuksesta kaikista osa-alueista vaan yhteiskunnallisille kasvattajille päivähoitossa ja kouluissa määritetty osa tästä tehtävästä. (Alasuutari 2003, 167.)

Yhteistyössä vanhemmat kokevat pyrkimyksen ja valmiuden yhteistyöhön yhtenä osana nykyajan vanhemmuutta. Vanhemmat tiedostavat, että lapseen vaikuttaa perheen lisäksi myös päivähoito ja koulu. Kuitenkin vanhemmat asettavat oman tietonsa ja kokemuksellisuutensa puheissaan asiantuntijoiden teoreettista tietoa merkittävämmäksi. Yhteistyö koetaan lapsikeskeiseksi ja lapsi ja hänen toimintansa on silloin se alue, jonka vanhemmat jakavat ammatikasvattajien kanssa. Vanhemmuus taas koetaan intiimimmäksi ja perheen yksityiseksi alueeksi. (Alasuutari 2003, 168.)

Edellä mainituissa tutkimuksissa on tutkittu oman opinnäytetyömme mukaisesti vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Lisäksi on tutkittu myös sitä, millä tavalla varhaiskasvattajat puhuvat kasvatuskumppanuudesta. Marjatta Kekkonen (2012) on tutkinut, millaisia puhetapoja varhaiskasvattajat käyttävät rakentaessaan kasvatuskumppanuuden merkityksiä, sekä millä tavalla he kuvaavat kohtaamisia vanhempien ja lasten kanssa sekä yhteistyötilanteita lapsen kasvuympäristöissä. Tutkimuksen tuloksissa varhaiskasvattajat ovat tulkinneet kasvatuskumppanuuden dialogiseksi, perhettä osallistavaksi yhteistyöksi. (Kekkonen 2012, 9.)

5 Tutkimus

Tämä kappale koskee kokonaisvaltaisesti tutkimusta. Siihen sisältyy tutkimustehtävät, -kysymykset, -menetelmä sekä aineiston analyysi ja myös tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Alussa käsitellään tutkimusprosessin etenemistä vaihe vaiheelta käyden läpi tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Tämän jälkeen käydään läpi opinnäytetyön tutkimusote, joka on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus sivuten myös vähän kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Tutkimusmenetelmien jälkeen paneudutaan tarkemmin tutkimustehtäviin ja tutkimuskysymyksiin. Kappaleen loppuosa käsittelee aineiston keruumenetelmää sekä aineiston analyysin tapoja.

5.1 Tutkimuksen toteutus, tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyötutkimuksen tavoitteena oli selvittää vanhempien odotuksia kasvatuskumppanuudessa sekä ajatuksia siitä, miten yhteistyö henkilökunnan kanssa vanhempien mielestä sujuu. Opinnäytetyö toteutettiin eräissä Nurmijärven kunnan päiväkodissa. Nurmijärvellä painopiste on viime vuosina ollut kasvatuskumppanuudessa, joten kyselylomakkeet olivat hyvä tapa tutkia kasvatuskumppanuuden kokemuksia tarkemmin kyseisessä päiväkodissa (Varhaiskasvatuksen laatukäsikirja: 2014, 17).

Kyselylomakkeet jaettiin jokaiselle päiväkodin lasten vanhemmalle, joten kaikilla vanhemmillä oli halutessaan mahdollisuus osallistua tutkimukseen. Alun perin oli tarkoitus tutkia sekä henkilökunnan että vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta. Aihe muotoutui hiljalleen nykyiseen muotoonsa yhdessä päiväkodin johdon kanssa. Siten tutkimus saatiin kohdennettua vanhempiin ja heidän kokemuksiin kasvatuskumppanuudesta kyseisestä päiväkodista. Päiväkodissa on viisi ryhmää, joten sisaruksia saattoi olla eri ryhmissä. Yhdessä päiväkodin työntekijöiden kanssa laskettiin lapset siten, että talouteen jossa oli monta lasta, menisi vain yksi kyselylomake. Kaiken kaikkiaan kyselylomakkeita lähti jakoon 57 kappaletta.

Kasvatuskumppanuus on asia, joka kiinnostaa molempia opinnäytetyöntekijöitä kovasti, joten opinnäytetyön aihe päätettiin jo kauan ennen kohderyhmän ja kohteen valitsemista. Kasvatuskumppanuutta käsitteleviä opinnäytetöitä on jonkin verran sekä myös juuri vanhempien odotuksiin painottavia töitä. Tutkimus oli kiinnostava tehdä kunnassa, jossa juuri kasvatuskumppanuus on nostettu yhdeksi keskeisimmäksi asiaksi laadukkaan hoidon suhteen. Ylipäänsä vanhempien käsitys kasvatuskumppanuudesta voi olla hyvinkin erilainen kuin työntekijöiden, jolla on jo aiheeseen liittyvää koulutusta ja osaamista. Tutkimuksessa haluttiin korostaa vanhempien roolia kasvatuskumppanuudessa.

Tämä opinnäytetyötutkimus toteutettiin päiväkodissa, jossa toinen opinnäytetyöntekijöistä oli harjoittelussa. Tämä mahdollisti sen, että ainakin osa oman ryhmän vanhemmista tuli tutuksi. Vanhemmille pystyi paremmin avaamaan kyselyn tarkoitusta ja tavoitetta sekä rohkaisemaan vastaamaan lomakkeeseen. Lisäksi päiväkodin jokaisen ryhmän oveen vietiin etukäteen alustava tiedote (Liite 1), jossa avattiin tulevaa tutkimusta. Tällä varmistettiin, että vanhemmat osaisivat varautua kyselylomakkeen täyttöön, ja siihen mitä se koskee. Vanhemmille korostettiin vanhempien näkemysten merkitystä sekä heidän mahdollisuutta päästä vastauksillaan vaikuttamaan yhteistyön kehittymiseen kyseisessä päiväkodissa. Vanhemmat saivat myös kyselylomakkeen mukana tulevan tutkimusta koskevan tiedotteen (Liite 2), jossa kerrottiin enemmän tutkimuksen tekijöistä sekä avattiin tutkimuksen tarkoitusta ja vastausten merkitystä enemmän.

Vanhemmille jaettava kyselylomake (Liite 3) oli puolistrukturoitu kysely. Kyselyyn vastattiin anonyymina. Kysely oli mahdollista täyttää joko päiväkodilla tai kotona. Mahdollisuus täyttää lomake päiväkodilla katsottiin hyväksi sen vuoksi, että vanhemmat eivät veisi lomaketta kotiin, jossa se helposti joutuu hukkaan. Päiväkodin jokaisen ryhmän eteiseen sijoitettiin palautuslaatikot.

Vastausaikaa kyselylomakkeen täyttöön vanhemmilla oli 5 päivää, maanantaista perjantaihin. Päiväkodissa työntekijöitä kehoitettiin vielä muistuttamaan ryhmän lasten vanhempia vastausajasta ja palautuksesta. Kyselyajan päättyessä, jätettiin vastauslaatikot kuitenkin vielä puoleksi viikoksi paikoilleen, jotta mahdollistettaisiin vielä mahdollisimman suuri vastausprosentti. Syyskuussa 2015 opinnäytetyö viedään päiväkotiin mahdolliseen hyötykäyttöön ja tutkimustyö tulee päätökseen. Parhaimmillaan kyselylomakkeen tuomat vastaukset avaavat henkilökunnan välistä keskustelua sekä auttavat henkilökuntaa poimimaan itselle sopivia toimintamuotoja ylläpitämään ja edistämään kasvatuskumppanuuden ilmapiiriä. Toivottavasti tutkimustulokset avaavat myös keskustelua vanhempien ja työntekijöiden välille.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus valittiin toteutettavaksi laadullisin menetelmin eli kvalitatiivisesti, jota määrälliset eli kvantitatiiviset menetelmät tukivat. Tutkimusongelma ei johdatellut opinnäytetyön tutkimusmenetelmän käyttöä, kuten monissa muissa opinnäytetöissä, sillä valinta tehtiin osaamisen ja kiinnostuksen kohteen perusteella. Tässä kappaleessa esitellään tärkeimmät asiat laadullisesta tutkimuksesta sekä sivutaan määrällistä tutkimusta liittäen käytetyt menetelmät kyselylomakkeen sisältöön.

Kvantitatiivisessa ja kvalitatiivisessa tutkimuksissa on paljon samankaltaisia prosesseja kuten luokittelu, päättely ja tulkinta. Kvantitatiivinen kuitenkin poikkeaa kvalitatiivisesta siten,

että analyysioperaatiot ovat hiukan yksiselitteisempiä. Tutkimuksia on siis mahdollista käyttää rinnakkain, kuten tässäkin tapauksessa, kunhan tutkijalla on kykyä hallita tutkimusmenetelmät mahdollisimman laajasti. Parhaimmillaan nämä kaksi tutkimusmenetelmää täydentävät toisiaan ja näin tulokset vahvistuvat. Kun käyttää monia eri näkökulmia, saadaan todennäköisesti luotettavampaa tietoa. (Kananen 2008, 10-11.)

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus on toiselta nimeltään tilastollista tutkimusta eli yksinkertaistettuna lähinnä numeerista tutkimusta (Valli 2001, 9). Kvantitatiivinen tutkimus koittaa yleistää asioita. Lähtökohtainen idea on siinä, että kysytään tutkimusongelmaan sisältyviä kysymyksiä valitulta joukolta tutkittavaa ilmiötä. (Kananen 2008, 10.)

Otoksen tulee olla edustava sekä kattava, jotta kvantitatiivinen tutkimus toteutuu mahdollisimman laadukkaasti (Heikkilä 2004, 16). Tämä mahdollistettiin opinnäytetyössä siten, että kyselylomake jaettiin kaikille päiväkodin lasten vanhemmille. Suoranaisesti opinnäytetyössä ei käytetty numeraalista arviointia vaan toisenlaista lähestymistapaa, mikä kuitenkin menee kvantitatiiviseen tutkimukseen juuri prosenttiosuuksia laskiessa. Kuitenkin määrällisellä tutkimuksella saadaan lähinnä kartoitettua olemassa oleva tilanne, minkä seurauksena epäselväksi jää ilmiön syyt. Kvantitatiivisella tutkimuksella saadaankin vain pintaraapaisu siitä, mitä tutkittava asia pitää sisällään. (Heikkilä 2004, 16.) Tämän vuoksi opinnäytetyössä käytettiin molempia tutkimuksia.

Laadullisesta eli kvalitatiivisesta tutkimuksesta puhutaan myös ihmistieteellisenä, pehmeänä, ymmärtävänä sekä tulkinnallisena tutkimuksena. Nämä käsitteet eivät kuitenkaan riitä kuvaamaan sitä, mitä laadullisen tutkimuksen kokonaisuuteen sisältyy. (Tuomi ym. 2011, 11.) Kvalitatiivinen tutkimuksen keskeisin asia on pyrkimys ymmärtää toista (Heikkilä 2004, 68). Tutkimus toteutetaan yleensä hyvin tarkoin valitulle joukolle. Kohderyhmän arvoilla, asenteilla ja tarpeilla on oleellista painoarvoa tutkittavan asian kehittämisessä ja vaihtoehtojen etsimisessä. Tällä tavoin voidaan paremmin ymmärtää tässä tapauksessa päiväkodin asiakasta ja hänen ajatusmaailmaansa. (Heikkilä 2004, 16.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja käsittely kietoutuvat tiiviimmin toisiinsa kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Usein kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tutkijalla jonkinlainen suhde tutkittaviinsa. (Mäkelä 1990, 45-46.) Vaikka kyseistä opinnäytetyötä varten ei käytetty haastattelua vaan kyselylomaketta, niin se tehtiin kuitenkin paikassa, jossa toinen tekijöistä oli harjoittelussa ja jonkunlaista tunnesidettä paikkaan jo luonut. Tämä saattaa myös vaikuttaa tuloksiin joko positiivisesti tai negatiivisesti.

Päiväkodin lasten vanhemmille suunnatussa kyselylomakkeessa olevat avoimet kohdat edustavat kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Henkilöillä, jotka avoimiin kysymyksiin vastasivat, oli

mahdollisuus ilmaista mielipiteensä vapaasti. Vastausten avulla saatiin selvitettyä juuri näitä kohderyhmän eli vanhempien asenteita, toiveita ja tarpeita, mikä olikin tutkimuksen tarkoitus. (Heikkilä 2004, 16). Kyselylomake testattiin etukäteen muutamalla lähipiirin vanhemmalta, joilla oli varhaiskasvatusikäisiä lapsia päivähoidossa. Tällä tavoin kyselylomake pystyttiin laittamaan sellaiseen muotoon, että kysymysten tulkinnessa syntyisi mahdollisimman vähän väärinymmärryksiä. Tämän lisäksi lomake esiteltiin yhteistyöpäiväkodin esimiehelle sekä päiväkodin työntekijöille talon palaverissa. Kyselylomake hiottiin nykyiseen muotoonsa heiltä saaman palautteen mukaan.

5.3 Tutkimuksen kesto ja tutkimusluvut

Opinnäytetyöprosessi aloitettiin alkuvuodesta 2015. Tutkimus toteutettiin kevään 2015 aikana ja kirjallinen raportti kesän 2015 aikana. Tutkimus alkoi suunnitteluvaiheella ja teorian etsimisillä. Yhteyttä otettiin mahdollisiin tutkimuspäiväkoteihin kasvatuskumppanuustutkimuksen tiimoilta. Yksi päiväkotikiinnostui opinnäytetyön ideasta ja lähti mukaan tutkimukseen helmikuussa. Suunnitteluvaiheessa vahvistui ajatus tutkimusmenetelmästä ja aikataulusta.

Opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2015 Laurea-ammattikorkeakoulussa. Suunnitteluvaiheen jälkeen idea muokkaantui vielä ja lähestymistapa aiheeseen tuli hiukan erilaiseksi kuin alun perin oli tarkoitus. Huomattavaa olikin, että opinnäytetyö todella elää ja rajautuu alkuperäisestä prosessin edetessä. Yhteistyötahon kanssa löydettiin kaikkia miellyttävä tutkimustehtävä, jota lähdettiin työstämään eteenpäin. Tämän jälkeen otettiin yhteyttä Nurmijärven kunnan sivistystoimeen, jotta saataisiin tutkimuslupa opinnäytetyölle. Tutkimusluvun saaminen ei ollut monimutkaista ja lupa saatiinkin 27.4.2015.

Kysely toteutettiin 18.-22.5. kun keräsimme tutkimusaineistomme kyselylomakkeella yhteistyöpäiväkodin lasten vanhemmilta. Kyselylomakkeet oli mahdollista palauttaa anonyymina suljettuihin palautuslaatikkoihin. Kyselylomakkeiden mukana jaetut saatekirjeet sekä alustava tiedote vanhemmille vahvistivat vanhemmille, että kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivottavaa. Vanhemmille tiedotettiin myös, että heillä on mahdollista nähdä opinnäytetyö valmiina Theseus-tietokannassa.

Opinnäytetyön raportointi aloitettiin kesäkuun alussa. Opinnäytetyön raportointi oli itsenäistä puuhaa ja aiheeseen perehdyttiin tutkimalla kirjallisuutta sekä muita vastaavia opinnäytetöitä.

5.4 Tutkimustehtävät ja tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset syntyivät päiväkodin tarpeista sekä mielenkiinnosta aiheeseen. Lisäksi kysymyksiä ohjasi työn teoreettinen viitekehys. Kyselylomakkeen avulla pyrittiin selvittämään millaisia odotuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuutta kohtaan, sekä miten he kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan tällä hetkellä.

Tutkimuskysymyksiä varten otettiin huomioon päiväkodin tarpeet ja lisäksi perehdyttiin ala-kohtaiseen kirjallisuuteen kasvatuskumppanuudesta. Ennen lomakkeen luontia lähipiiriltä kyseltiin tietävätkö he, mitä kasvatuskumppanuuskäsite tarkoittaa. Huomattavaa olikin, että termi on osalle ehkä tuttu, mutta se mitä se tarkoittaa on monelle epäselvää. Tarkoitus oli kyselyn avulla tuoda enemmän esille kasvatuskumppanuutta, vanhemman ja päiväkodin välisiä yhteistyötä. Parhaimmillaan vastaukset avaavat työyhteisössä uusia ovia ja toivottavasti kasvatuskumppanuuden merkitys välittyy myös vanhemmille siten, että heidät otetaan keskusteluun mukaan. Työyhteisöllä on mahdollista nähdä valmis työ ja käyttää sitä hyödyksi tarpeittensa mukaan. Karlingin ym. (2008, 294.) mukaan usein vanhemmat luottavat ammattihenkilöiden kasvatustapoihin eivätkä siten pyri vaikuttamaan päivähoiton sisältöön, joten tietynlaista aktiivisuutta tarvitaan myös ammattikasvattajien puolelta.

Tutkimuskysymyksiä opinnäytetyössä on kolme. Kysymyksillä pyrimme selvittämään vanhempien odotuksia kasvatuskumppanuudelle. Tutkimuskysymykset laadittiin yhteisymmärryksessä ja tutustuen erilaisiin kyselylomakkeisiin, mitä muiden opinnäytetoissa oli nähtävillä sekä yli-päättänsä raportin sisältöön. Kyselylomake pyrittiin tekemään sellaiseen muotoon, että se olisi mahdollisimman selkeä ja helppolukuinen. Lisäksi lomakkeen tuli olla kuitenkin melko nopeasti täytettävä, sillä nykypäivän haaste on kiire, eivätkä ihmiset monesti jaksaa lukea pitkiä tekstejä, saati vastata niihin. Kysymysten sisällöllinen puoli hiottiin kuntoon yhdessä päiväkodin esimiehen, ohjaavan opettajan sekä lomakkeiden esitäyttäjien kanssa. Sanojen oikeaa muotoa haettiin edustajan sekä testaaajien perusteella. Eettisyys otettiin huomioon siinä, että lomake tehtiin sekä päiväkodin henkilökuntaa että vanhempia kunnioittavasti.

Tutkimuskysymys 1. Miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan tällä hetkellä?

Kasvatuskumppanuuden toteutumiseen tällä hetkellä haettiin vastausta lomakkeen kysymyksissä kolme, neljä ja kuusi. Kysymyksessä kolme kartoitettiin kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista vanhempien näkökulmasta. Kysymyksessä neljä selvitettiin vanhempien näkemystä siitä, mikä yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa on erityisen hyvää tällä hetkellä. Kysymyksessä kuusi pyydettiin vanhempia nimeämään mielestään toimivimmat yh-

teistyömuodot, mikä antaa tietoa päiväkodin henkilökunnalle vanhempien kokemuksesta erilaisista yhteistyömuodoista.

Tutkimuskysymys 2. Minkälaisia odotuksia vanhemmilla on päiväkodin henkilökunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle eli kasvatuskumppanuudelle?

Tämän kysymyksen tarkoitus oli selvittää vanhempien odotuksia ja käsityksiä siitä, miten he kokevat kasvatuskumppanuuden ja mitä he ajattelevat yhteistyön sisältävän. Vanhempien odotuksia selvitettiin lomakkeen toisessa kysymyksessä. Kysymyksessä tiedusteltiin mitä odotuksia vanhemmilla on päiväkodin henkilökunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle. Yhteistyö termin käyttö oli harkittua ja koettiin hyväksi, sillä läheskään kaikki vastaajat eivät tunteneet termiä kasvatuskumppanuus entuudestaan.

Tutkimuskysymys 3. Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa on?

Tähän tutkimuskysymykseen haettiin vastausta lomakkeen viidennellä kysymyksellä Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi on. Kysymys oli avokysymys, johon oli mahdollista vastata omin sanoin.

5.5 Aineistonkeruu

Aineistonkeruu toteutettiin puolistrukturoituna kyselytutkimuksena. Yksi yleisimmistä aineistonkeruumenetelmistä on kysely (Tuomi & Sarajärvi 2011, 71). Alkuun mietittiin myös haastattelua. Haastattelussa olisi mahdollista toimia joustavasti ja edetä kysymyksissä tilanteen mukaan. Tällöin myös väärinkäsityksiä pystyisi korjaamaan helpommin kuin lomakkeessa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 73.) Haastattelu kuitenkin koettiin haastavaksi, sillä riittävälle otokselle vanhempia haastattelu olisi ollut vaikea järjestää. Haastattelu on lisäksi hyvin aikaa vievä aineistonkeruumuoto (Tuomi & Sarajärvi 2011, 74). Menetelmäksi valittiin lopulta kyselytutkimus sen vuoksi, että saataisiin mahdollisimman moni vanhempi vastaamaan tutkimuskysymyksiin.

Nykypäivän ihmisten haasteena on kiire, joka värittää myös päiväkodin arkea. Päiväkodin henkilökunnalla ja myös vanhemmilla on paljon tehtävää ja aikaa vähän. Tämä näkyy helposti päiväkodeissa siinä, että päiväkodin seinällä olevia lappuja ei ehditä lukemaan tai kotiin tulevia lomakkeita ei muisteta täyttää. Laput hukkuvat helposti kotona tavaroiden sekaan. Tiedonvälitys vanhempien välillä ei aina toimi, esimerkiksi jos toinen vanhemmista hakee lapset ja saa lapun mukaansa, voi hän unohtaa antaa lapun toiselle vanhemmalle. Haasteen tuo myös eroperheet, jossa lapset ovat vuoroviikoin tai satunnaisesti toisella vanhemmallaan. Tällöin toinen vanhempi voi jäädä ilman tietoa.

Kyselylomake testattiin ennen käyttöönottoa muutamalla lähipiirin vanhemmalla, joilla on varhaiskasvatusikäisiä lapsia. Heidän lapsensa olivat kuitenkin eri päiväkodissa ja eri kunnassa hoidossa, kuin yhteistyöpäiväkoti. Lomake tehtiin huolellisesti ja ajatuksen kanssa, mutta se on silti hyvä testata kohdejoukkoa vastaavalla testiryhmällä. Yleensä kyselylomaketta testaamassa on hyvä olla 5-10 henkilöä. Testaajat voivat kertoa kyselylomakkeen herättämistä tuntemuksista ja sen muotoilusta sekä selkeydestä (Heikkilä 2004, 61). Testiryhmä ei ollut yhtä suuri kuin edellä mainittu suositus oli, mutta määrä koettiin riittäväksi.

Testaajina toimineet vanhemmat antoivat palautteen kyselylomakkeen toimivuudesta kiinnittäen huomiota sen sanavalintoihin, selkeyteen, vastausaikaan, kirjoitustilan määrään sekä vaihtoehtojen laatuun. Lomake muokattiin ja viilattiin nykyiseen muotoonsa näiden palautteiden mukaan, jotta se vastaisi paremmin kohderyhmän toiveita ja siten helpottaisi lomakkeen täyttöö. Tutkimuskysymykset ohjasivat lomakkeen kysymyksiä ja niiden asettelua, jotka esitellään kappaleessa 4.4.

Kysymysten muotoiluun oli hyvä kiinnittää huomiota, jotta lomake vastaisi mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksiin. Kyselylomakkeen ulkomuoto vaikuttaa henkilöiden halukkuuteen vastata kyselyyn. Lomake aloitettiin suhteellisen yksinkertaisilla kysymyksillä, sillä niiden avulla saadaan vastaajan mielenkiinto heräämään tutkimusta kohtaan. Henkilötietoihin liittyvät asiat laitettiin lomakkeen loppuun, sillä se koettiin toimivammaksi tavaksi. Näin myös vastaaja ei jää liiaksi henkilötietojensa rajaamaan rooliin kiinni. (Heikkilä 2004, 48.)

Kyselylomakkeessa käytettiin suljettuja-, puoliavoimia- sekä avoimia kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2011, 77). Avoimet kysymykset kuitenkin rajattiin vastaajan ajatusten suuntaan. Avoimien kysymysten käyttäminen on perusteltua silloin, kun vaihtoehtoja ei ole tarkkaa määritelty etukäteen. Avoimille kysymyksille on tyypillistä se, että ne on helppoja laatia, mutta työstämisvaiheessa niiden avaus saattaa olla raskasta. Haasteen muodostaa myös se, että avointen kysymysten kohdalla vastaajat saattavat jättää sen tyhjäksi. (Heikkilä 2004, 50.) Vastaaja saattaa myös ymmärtää kysymyksen väärin tai muuten vastata aiheen vierestä, jolloin vastauksesta ei ole hyötyä tutkimukselle. Parhaimmillaan avoimet kohdat tuovat esille uusia ideoita ja vastauksia, joita ei suunnitteluvaiheessa osannut etukäteen ennakoida ja näin on mahdollista saada enemmän tietoa vastaajan mielipiteistä. Avointen kysymysten yksi etu on myös mahdollisuus luokitella vastauksia monilla tavoilla (Valli 2001, 46).

Suljetut kysymykset ovat puolestaan nopeampia täyttää ja tulosten tilastollinen käsittely on suhteellisen yksinkertaista. Suljetuissa kysymyksissä on vastausvaihtoehdot valmiina, jossa rästetään sopiva tai sopivimmat vaihtoehdot. Tällaisista kysymyksistä kutsutaan

monivalintakysymyksiksi tai strukturoiduiksi kysymyksiksi. Monivalintakysymysten hyviä puolia on mahdollisten virheiden torjunta. Vastaajia on monenlaisia ja osalle kielellisten ilmaisuiden muodostaminen ei ole kovin helppoa, toisten voi olla vaikea antaa kirjallista kritiikkiä kenellekään. Vastaamishalukkuus on suurempaa, kun tarjotaan valmiita vastausvaihtoehtoja eikä vastaaminen esty kielivaikeuksien vuoksi ja näin on helpompi antaa sekä positiivista että negatiivista palauteta. (Heikkilä 2004, 51.)

Kyselylomakkeessa oli suljettujen ja avointen kysymysten lisäksi puoliavoimia kysymyksiä. Nämä sekamuotoiset kysymykset muodostuvat siten, että osa vastausvaihtoehdoista on annettu ja osa, yleensä yksi, on avoimia. Kohta ”Muu, mikä?” lisätään yleensä silloin, kun on vähän epävarmaa, tuleeko kysymyksiä keksittäessä kaikki vastausvaihtoehdot esille. (Heikkilä 2004, 52.) Lomakkeessa tämä sekamuotoinen kysymys toteutettiin rasti ruutuun menetelmällä.

Vanhemmilla oli mahdollisuus kysyä tutkimuksesta päivittäin kyselylomakkeen jaon jälkeen sekä ennen sitä. Toinen tutkijoista suoritti päiväkodissa harjoittelua samaan aikaan, joten vanhemmille oli mahdollista näin avata tutkimuksen tarkoitusta ja merkitystä paremmin. Tutkimus esiteltiin saatekirjeen lisäksi myös alustavassa tiedotteessa, joka laitettiin päiväkotiryhmien oveen muistuttamaan tulevasta kyselystä. Alustavassa tiedotteessa oli mukana tutkijoiden yhteystiedot, mikä mahdollisti sen, että tarvittaessa vanhemmat voisivat kysyä lisää yksityisesti tutkimuksen tekijöiltä.

Edellä mainituilla tavoilla pyrittiin kyselylomake tekemään siten, että se olisi mahdollisimman selkeä, yksinkertainen sekä mielenkiintoinen, jotta vanhemmilla riittäisi aika ja kiinnostus sen täyttämiseen. Mielenkiintoa koetettiin kasvattaa sillä, että painotettiin saatekirjeessä siihen, että vanhemmilla olisi mahdollisuus tällä keinoin vaikuttaa päiväkodin ja vanhempien väliseen yhteistyöhön ja sen erilaisiin toimintamuotoihin. Kyselytutkimukseen vastasi kolmasosa päiväkodin lasten vanhemmista. Määrä oli samaa luokkaa, mitä alun perin osattiin ennakoida.

5.6 Aineiston analyysi

Laadullinen eli kvalitatiivinen aineisto on tyypillisesti tekstimuodossa olevaa aineistoa, jota ei ole mahdollista redusoida eli muuttaa numeromuotoon (Rantala 2007, 111). Laadulliseen tutkimukseen sisältyy kaksi vaihetta ja ne ovat havaintojen pelkistäminen sekä arvoituksen ratkaiseminen. (Alasuutari 2011, 50.) Tämä opinnäytetyö sisältää kuitenkin laadullisen aineiston lisäksi osittain myös osittain määrällistä aineistoa, joten aineiston analyysin tavat ovat monenkirjavat.

Kvantitatiivista aineistoa voidaan esittää sekä analysoida tekstien ohella taulukoilla, graafisella esityksellä, kuviolla tai tunnusluvulla (Valli 2001, 47). Jokaisessa tavassa on omat hyvät puolensa. Taulukolla on hyvä esittää aineistoa ja vastaavasti kuvio on nopean tiedonvälityksen väline. Molempien tulee olla mahdollisimman selkeitä ja yksinkertaisia. (Heikkilä 2004, 153.)

Tarkastellessa aineistoa lähemmin, tulee kiinnittää huomiota siihen, mikä on teoreettinen viitekehyksen sekä silloisen kysymyksenasettelun kannalta oleellista. Tällä tavoin onnistuu tekstimassan tai kuva-aineiston analyysi hiukan paremmin, sillä aineisto pelkistyy hiukan hallittavamaksi määräksi erillisiä niin sanotusti raakahavaintoja. (Alasuutari 2011, 40.) Pelkistämisyvaiheessa informaatio tiivistettiin ja pilkottiin osiin. Tämän aineiston analysoitava informaatio eli data on auki kirjoitettu haastatteluaineisto. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 109.)

Pelkistämisen jälkeen havaintojen määrää pyritään entisestään karsimaan ja se mahdollistuu yhdistämisellä. Tiivistämällä ja pilkkomalla saadut raakahavainnot yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi tai ainakin harvemmaksi havaintojen joukoksi. (Alasuutari 2011, 40.) Tällä tavoin samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään yhdistämällä yhdeksi luokaksi ja nimetään luokan sisältöä vastaavalla käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 110.)

Informaatioarvo kasvaa, kun aineistoa tiivistää, jäsentää sekä järjestää. Tämä tavoite mahdollistuu kahdella eri tavalla, joita ovat tematisointi ja tyyppittely. Tematisointi tai teemoittelu tarkoittaa sitä, että aineistosta pyritään nostamaan esiin tutkimusongelmaa avaavia sitaatteja tulkittavaksi ja siten ryhmittelemään sitä teemoittain. Tyyppittely puolestaan tarkoittaa sitä, että siinä konstruoidaan eli rakennellaan yleisempiä tyyppisiä, jotka kuvaavat laajasti vastauksia. (Eskola 2007, 173.)

Aineiston klusteroinnissa pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokiksi. Kun jatketaan alaluokkien ryhmittelyä, niitä kuvataan yläluokiksi. Yläluokista voi muodostaa ryhmittämällä edelleen pääluokkia. Klusteroinnin jälkeen aineisto abstrahoidaan eli luodaan teoreettisia käsitteitä. Tämä tarkoittaa, että oleellinen tieto poimitaan epäolennaisesta ja näin valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 110, 111.)

Arvoituksen ratkaisemiseksi kutsutaan laadullisen analyysin vaihetta, joka merkitsee sitä, että tulosten tuottamien johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden perusteella luodaan merkitystulkinta tutkittavista ilmiöistä. Tällä viitataan muuhun tutkimukseen sekä kirjallisuuteen. (Alasuutari 2011, 44, 46.) Sisällönanalyysia pystytään jatkamaan ryhmittelyn jälkeen kvantifioimalla aineistoa. Kvantifiointi tarkoittaa sitä, että aineistosta lasketaan samojen asioiden toistuvuus. Parhaimmillaan tämä tuo aineiston tulkintaan erilaisia näkökulmia. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 120, 121.)

Aineiston keruun jälkeen aineisto käsiteltiin edellä mainitun mukaan. Tämän jälkeen siirryttiin analysointivaiheeseen, jossa tiedot kirjoitettiin tietokoneelle word-tiedostolle. Siitä aineistoa alettiin purkamaan redusoimalla eli pelkistämällä aineistoa ja klusteroinnilla eli ryhmittämällä pelkistetyt ilmaukset omiin luokkiinsa. Siitä seurasi abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 108.) Aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin kuuluu se, että kysymys kerrallaan lähdetään purkamaan analysoitavaa aineistoa. Vastattua kysymystä peilattiin siten kysytyyn kysymykseen, jonka seurauksena aineisto oli mahdollista pelkistää. Pelkistämisen kautta muodostettiin luokat aineistolähtöisin termein analyysin tahdissa, sillä niitä ei ollut valmiina. Epäolennaisia vastauksia tässä tutkimuksessa oli vähän, joten sen suurempaa karsimista ei tarvittu tehdä.

Aineistosta ei löytynyt radikaaleja eroavaisuuksia, sillä vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia. Vastausten perusteella muodostui vain ala- ja yläluokkia. Luokkakoot vaihtelivat kahdesta seitsemään ilmaisuun. Aineistoa tiivistettiin jonkin verran, kuitenkin niin ettei mitään olennaista jäänyt pois. Alaluokkien perusteella muodostettiin yläluokkia ja niille keksittiin kysymykseen sopiva termi. Pääluokaksi olisi voinut laittaa termin kasvatuskumppanuus, mutta tulosten kannalta sitä ei koettu oleelliseksi. Aineisto avattiin tekstin lisäksi myös taulukoilla sekä kaavioilla, jotka yksinkertaistavat tulosten hahmottamista. Aineistoa lisäksi kvantifioitiin, jotta saatiin laskettua mainintojen määrä. Aineiston analyysissa jätettiin sitaateissa olevat tunnistetiedot pois.

6 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkijan tulee osata määritellä täsmälliset tavoitteet tutkimukselleen, jotta hän ei lähde tutkimaan vääriä asioita (Heikkilä 2004, 29). Kysymykset ja kysymysten asetellut pyrittiin miettimään hyvin tarkasti, jotta ne vastasivat juuri kysytyyn kysymykseen. Kysymykset pidettiin aiheeseen liittyvinä eikä aineistossa tullut sellaisia asioita esille, jotka eivät suoranaisesti liittyneet tutkimuskysymyksiin.

Tutkimus tulee arvioida aina kokonaisuutena. Tällöin painotetaan sen sisäistä johdonmukaisuutta eli koherenssia. Vaikka tutkimuksen eri osa-alueet ovat hyvin täytetty, tulee niiden olla lisäksi aina jollain tavoin suhteessa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 140.) Kysymykset lomakkeessa olivat johdonmukaisia, mutta eivät kuitenkaan johdatelleet vastaajia vastaamaan toivomalla tavalla. Lomakkeen kaikkia kysymyksiä yhdisti punainen lanka, joka piti lomakkeen rakenteen koossa.

Reliabiliteetilla tarkoitetaan myös, että tutkimus on toistettavissa. Toistettavuuden pitäisi tarkoittaa sitä, että jos tutkimus toteutetaan uudestaan milloin tahansa, tulokset pysyisivät

samoina. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 136.) Tieteelliset tulokset eivät kanna pätevyysalueen ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tulokset eivät välttämättä päde toisena aikana tai toisessa paikassa. (Heikkilä 2004, 30.) Tutkimus tehtiin vain yhden päiväkodin lasten vanhemmille, joten tulokset ovat päteviä vain kyseiseen yhteistyöpäiväkotiin. Tulokset vaihtuisivat varmasti päiväkodista sekä tutkimukseen osallistuvien kokemuksista riippuen. Vastaavanlainen tutkimus on kuitenkin mahdollista toteuttaa missä tahansa päiväkodissa samalla kyselylomakkeella, jota käytimme omassa tutkimuksessamme.

Totuus ja objektiivisuus tiedoista ovat asioita, jotka nousevat esille laadullisen tutkimuksen luotettavuuskeskusteluissa. Totuuden luonne vaikuttaa puolestaan siihen, miten tutkimuksen luotettavuuskysymyksiin suhtaudutaan. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 134.) Objektiivisuus tarkoittaa puolueettomuutta. Tutkija ei saa millään tavoin vaikuttaa tutkimusten tuloksiin. Tahattomia virheitä saattaa sattua kenelle tahansa, mutta oma moraalinen ja ajatukset eivät saa antaa vaikuttaa tutkimusprosessiin. (Heikkilä 2004, 30-31.) Tässä tutkimuksessa tulokseen saattaa vaikuttaa se, että toinen opinnäytetyöntekijöistä suoritti harjoittelua kyseisessä päiväkodissa kyselylomakkeiden jakamisen aikaan.

Kyselylomakkeen luotettavuutta lisää se, että se testattiin etukäteen muutamalla henkilöllä, jotka saivat esittää parannusehdotuksia. Lomake esitettiin myös päiväkodin esimiehelle sekä ohjaavalle opettajalle, joten sitä kautta saatiin myös korjauskehotuksia. Kyselylomake jaettiin muutosten jälkeen kaikille päiväkodin lasten vanhemmille, siten että lapsitalouteen tuli yksi kysely per perhe. Tutkimuksen luotettavuutta lisää avoimuus, mikä näkyy siinä, että tutkittaville kerrottiin mitä tutkimus koskee ja mikä on sen tarkoitus (Heikkilä 2004, 31). Kaikilla oli myös mahdollisuus vastata halukkuuden mukaan kyselyyn eli osallistuminen oli vapaaehtoista. Kyselyyn vastasi 34% kyselyyn saaneista.

7 Tutkimuksen eettisyys

Tuomen ja Sarajärven (2011, 125.) mukaan tutkimuksen sekä etiikan yhteys on kaksijakoinen. Eettiset ratkaisut perustuvat tutkimuksen tuloksiin, mutta toisaalta taas eettiset näkemykset vaikuttavat tieteellisen työn ratkaisuihin. Varsinaisesti tieteen etiikaksi kutsutaan edellä mainittua etiikan ja tutkimuksen yhteyttä. Tuomi ja Sarajärvi (2011, 125-126.) viittaavat kirjoituksessaan Haaparannan ja Niiniluodon esittämään asiaan viidestä tieteen etiikan peruskysymyksestä, joiden perusteella pystyy arvioimaan tutkimuksen eettisyyttä. Kolme niistä on tässä tutkimuksessa ehkä suhteellisen oleellisia kysymyksiä. Ne ovat hyvän tutkimuksen perusteet, kysymys tiedonjanon hyväksyttävyydestä sekä tutkimusaiheen valinta.

Henkilökohtainen kiinnostus kasvatuskumppanuutta kohtaan oli merkittävin tekijä aiheen valinnassa. Tutkimuksen aiheen valinta on jo itsestään eettinen kysymys. Tutkimusaiheen valin-

ta sekä syyt, miksi tutkimukseen ryhdytään, kuuluvat aiheen eettiseen pohdintaan. Nämä eettiset näkemykset näkyvät tutkimuksen julkilausutussa tarkoituksessa sekä tutkimustehtävän muotoilussa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 129.) Tutkimusaihe oli jo päätetty ennen yhteistyöhön ottamista mukaan. Tämä vaikutti osaltaan siihen, että tutkimukselle ei olisi välttämättä ollut tarvetta. Toinen päiväkotit, jota ajateltiin yhdeksi yhteistyöpäiväkodiksi, kieltäytyi tutkimuksesta. Nurmijärveläisessä päiväkodissa vastaavasti tutkimus otettiin vastaan mielenkiinnolla ja sille myös nähtiin olevan tarvetta.

Tutkimuksessa pyrittiin objektiivisuuteen sekä kyselylomakkeen teossa että raporttia laaties-
sa. Kasvatuskumppanuus on aiheena moninainen ja joillekin vanhemmille käsite saattaa olla jopa epäselvä. Vanhemmuuteen ja lapsiin liittyvät asiat ovat herkkiä ja hyvinkin henkilökohtaisia asioita. Nämä tekijät koettiin ottaa huomioon kyselylomakkeen sanavalinnoissa ja yleismuotoilussa.

Salassapitoasiat otettiin kyselylomakkeessa huomioon sekä palautusvaiheessa että lomakkeita hakiessa, ja etenkin tulosten analysointivaiheessa. Vanhemmat saivat laittaa anonyymisti täytetyn lomakkeen itse palautuslaatikkoon, jolloin vastaukset näkyvät vain tutkijoille. Näin tutkijoilla ei ole mitään käsitystä siitä, kuka lomakkeen on palauttanut. Työntekijät näkevät tulokset vasta, kun opinnäytetyö on valmis. Tällä tavoin heillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa tuloksiin millään tavalla. Tunnistetiedot, kuten sukupuoli ja lasten lukumäärä, jätettiin sitaateista pois anonymiteetin suojaamiseksi.

8 Tulokset

Tässä luvussa tutkimuksen tulokset esitetään kyselylomakkeen kysymysten mukaisessa järjestyksessä. Kyselylomakkeessa kysymykset ovat jo valmiiksi sellaisessa järjestyksessä, että tuloksia tarkastellessa niistä saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tuloksia avatessa olemme käyttäneet joitakin suoria lainauksia kyselylomakkeista sekä taulukoita ja kuvia, joiden avulla kyseisen kysymyksen vastaukset ovat helposti nähtävillä. Sitaaiteista ei voi tunnistaa vastaajaa. Kyselylomakkeessa oli kuusi kysymystä, joista viittä pääkysymystä käsitellään omina alaotsikoinaan tässä luvussa. Näiden viiden kysymyksen lisäksi lomakkeessa kartoitettiin sitä, onko termi kasvatuskumppanuus vastaajille ennestään tuttu sekä selvitetiin joitain vastaajien tutkimuksen kannalta merkittäviä taustatietoja. Vastaajien taustatietoja käsitellään tämän luvun alaotsikon Kohderyhmä alla.

Tutkimuksessa selvitimme erityisesti sitä, mitä odotuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuudelle tutkimuspäiväkodissa. Odotusten selvittämiseksi oli olennaista tutkia myös sitä miten kasvatuskumppanuus tällä hetkellä toteutuu vanhempien näkökulmasta ja mikä yhteistyössä päiväkodin kanssa on erityisen hyvää tällä hetkellä. Näin kyselylomakkeen kysymykset

johdattelivat vanhempaa miettimään toivoisivatko he ehkä jotain lisää yhteistyöltä tai olisiko kasvatuskumppanuudessa vielä jotain kehitettävää. Selvitimme lomakkeessa myös sitä, min-käläiset yhteistyömuodot vanhemmat kokevat toimivimmiksi.

8.1 Kohderyhmä

Tutkimuksemme vastausprosentti jäi melko alhaiseksi. Jaetuista 57 kyselylomakkeesta meille palautui 19, jolloin vastausprosentti oli 34 %. Pidämme vastausprosenttia kuitenkin riittävänä tutkimuskysymysten selvittämiseksi kyseisessä päiväkodissa. Kyselyyn vastaajat olivat pääsääntöisesti kaikki äitejä, ainoastaan yhdessä lomakkeessa oli vastaajiksi ilmoitettu molemmat, sekä äiti että isä.

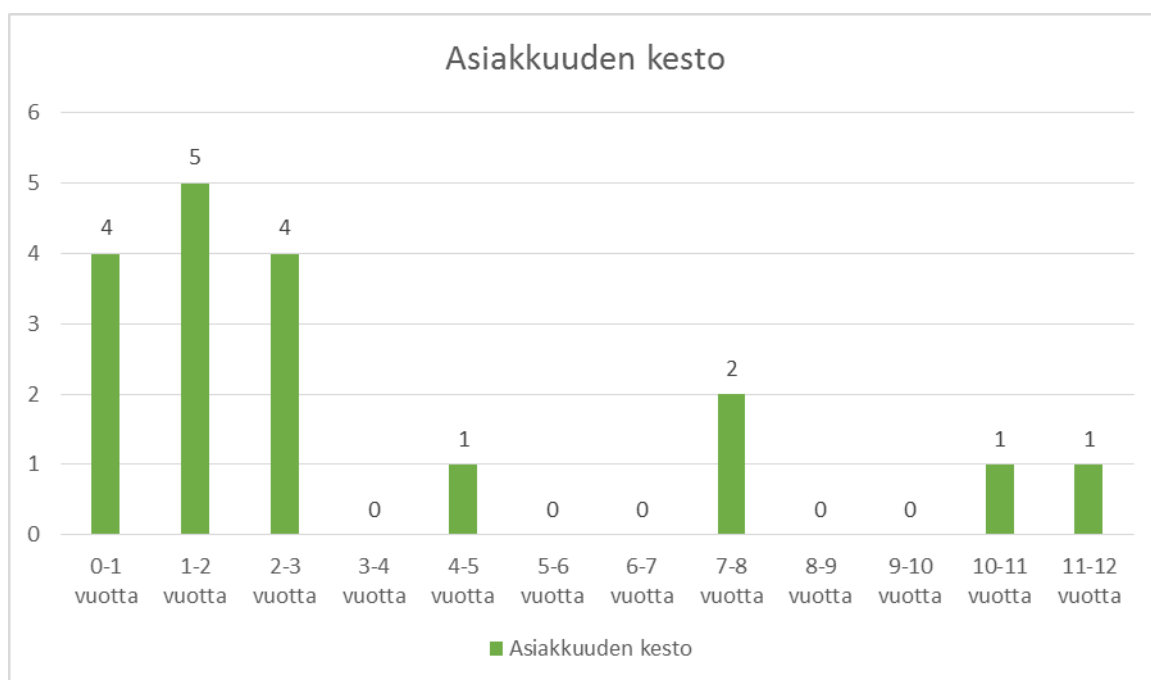
Lomakkeen taustatieto-osiossa selvitimme, kuinka monta lasta vastaajalla on tällä hetkellä hoidossa kyseisessä päiväkodissa. Tulokset on esitetty kuviossa 1: Lasten lukumäärä päiväkodissa. Suurimmalla osalla, 63 % vastaajista, oli tällä hetkellä päiväkodissa yksi lapsi. Kaksi lasta hoidossa oli kuudella vastaajalla ja neljä tai enemmän kahdella vastaajalla. Lasten lukumäärän keskiarvoksi voidaan laskea 1,7 lasta vastaajaa kohden, jos ”4 tai enemmän” ilmoittaneiden lasten lukumääräksi lasketaan neljä.

Kuvio 1: Lasten lukumäärä päiväkodissa

Seuraavaksi selvitimme sitä, kuinka pitkään vastaaja on ollut kyseisen päiväkodin asiakkaana. Asiakkuuden kestossa oli suuria vaihteluita vastaajien keskuudessa. Asiakkuuden kesto vaihteli vastaajien keskuudessa 3 kuukaudesta 11 vuoteen. Ainoastaan neljällä (21 %) vastaajista asiakkuus oli kestänyt alle vuoden tutkimushetkellä. Asiakkuuden kestolla ei ole olennaista merkitystä tutkimuskysymyksen selvittämisessä, mutta se kertoo siitä, kuinka pitkä kokemus yh-

teistyöstä päiväkodin kanssa vastaajilla oli kyselyyn vastatessa. Vastaajien asiakkuuden kesto vuosina on esitetty Kuviossa 2: Asiakkuuden kesto

Kuvio 2: Asiakkuuden kesto

Asiakkuuden kestoa kysyttiin lomakkeessa vuosina ja kuukausina. Kaavioon syötettäessä tiedot on muutettu kuukausiksi ja pyöristetty vuoden tarkkuudella. Kuviossa tulokset esitetään vuoden vaihteluvälillä, esimerkiksi ensimmäisessä palkissa on esitetty alle vuoden kestäneiden asiakkuuksien lukumäärä. Kuvioista näkee, että suurin osa vastanneista (68 %) on ollut asiakkaana 0-3 vuotta. Yksi vastaajista on ollut asiakkaana 4-5 vuotta, kaksi vastaajaa 7-8 vuotta, yksi vastaaja 10-11 vuotta ja yksi vastaaja 11-12 vuotta. Asiakkuuksien keston keskiarvoksi saatiin 38 kuukautta eli 3 vuotta ja 2 kuukautta.

Kysymykseen onko termi kasvatuskumppanuus sinulle ennestään tuttu vastasi kyllä 63 % vastaajista, mikä on lukumäärällisesti 12 vastaajaa. 37 prosentille vastaajista termi kasvatuskumppanuus ei ollut ennestään tuttu.

8.2 Vanhempien odotukset kasvatuskumppanuudelle

Lomakkeen toisessa kysymyksessä kysyttiin, millaisia odotuksia vanhemmilla on päiväkodin henkilökunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle. Kysymyksessä haettiin vastausta tutkimusongelmaan, mitä vanhemmat odottavat kasvatuskumppanuudelta. Kysymyksessä käytettiin termiä yhteistyö, koska sen ajateltiin tuovan laajemman vastauksen kuin jos terminä olisi ollut kasvatuskumppanuus. Kysymys oli avokysymys ja siihen vastasi 16 vastaajaa eli 84 % vastaajis-

ta. Vastauksista löytyi yhteensä 18 alaluokkaa, jotka ryhmiteltiin seitsemään yläluokkaan (Taulukko 1). Yläluokat, jotka vastauksista nousivat, olivat avoimuus, dialogisuus, lapsilähtöisyys, kunnioitus, luottamus, yhteistyö ja henkilökunnan osaaminen.

Alaluokka (mainintojen määrä)	Yläluokka (mainintojen määrä)
<ul style="list-style-type: none"> - Avoimuus (7) - Avoin toiminta molemmin puolin (2) - Avoin yhteistyö myös ongelmatilanteissa (1) - Asioista kerrotaan avoimesti, hyvistä ja huonoista (2) 	Avoimuus (12)
<ul style="list-style-type: none"> - Tiedonkulku molemminpuolisesti (1) - Hyvä vuorovaikutus (1) - Kuuntelu (1) - Keskustelevuus (2) - Avoin vuorovaikutus (1) - päivittäinen informaation kulku (1) - Arjen kuulumisten vaihto (2) 	Dialogisuus (9)
<ul style="list-style-type: none"> - Otetaan huomioon lasten kehitys- ja luonne-erot (1) - Lapsilähtöisyys yksilöllisesti (1) - Lapsen tarpeiden huomiointi yksilöllisesti (1) 	Lapsilähtöisyys (3)
<ul style="list-style-type: none"> - Perheen arvojen kunnioittaminen (1) - Molemminpuolinen kunnioitus (1) 	Kunnioitus (2)
<ul style="list-style-type: none"> - Luottamus (2) - Rehellisyys (1) - Lasten turvallisuuden tunne (1) - Huolenpito (1) 	Luottamus (5)
<ul style="list-style-type: none"> - Päämäärä samassa suunnassa (1) - Kasvatusasioista sopiminen yhdessä (1) - henkilökunnan aito kiinnostus (1) - Ongelmatilanteiden selvittely yhteistyössä (1) - Omistautuminen (1) - Suhde hoitajiin hyvä (1) 	Yhteistyö (6)
<ul style="list-style-type: none"> - Neuvoja lapsen kanssa toimimiseen (1) - Henkilökunnan ammattitaito (2) 	Henkilökunnan osaaminen (3)

Taulukko 1: Odotukset kasvatuskumppanuudelle

Eniten mainintoja tuli yläluokkaan avoimuus, jossa mainintoja oli vastauksissa yhteensä yhdeksän. Yksiselitteisesti avoimuuden odotuksena kasvatuskumppanuudelle mainitsi seitsemän vastaajaa. Avointa toimintaa molemmin puolin odotti kaksi vastaajista. Kaksi vastaajista

odotti kuulevansa avoimesti niin hyvistä kuin huonoistakin asioista. Yhdessä vastauksessa mainittiin odotukseksi avoimuus myös ongelmatilanteissa.

”-- ja avoimuutta molemmin puolin”

”Molemmat puhuvat avoimesti lapsen liittyvistä asioista (hyvät ja huonot).”

Seuraavaksi eniten mainintoja oli kasvatuskumppanuuden periaatteisiin kuuluvassa yläluokassa dialogisuus. Dialogisuuden alle kuului odotus tiedonkulusta molemminpuolisesti, hyvästä vuorovaikutuksesta, kuuntelusta, keskusteleavuudesta, päivittäisestä informaation kulusta sekä arjen kuulumisten vaihdosta. Keskusteleavuus ja arjen kuulumisten vaihto mainittiin molemmat kahdessa vastauksessa.

”-- Tietojen pitää kulkea puolin ja toisin.”

”Kuulumisten kertominen --”

”-- Arjen kuulumisten vaihto on tärkeintä.”

Yläluokka yhteistyö koostui vastauksista esiin nousseista kuudesta alaluokasta. Odotukseen yhteistyöstä kuului odotus vanhempien ja hoitajien yhteistyöstä. Vastauksissa ilmeni, että vanhemmat odottavat esimerkiksi ongelmatilanteiden selvittelyä yhteistyössä sekä kasvatusasioista sopimista yhdessä ja päämäärää samassa suunnassa. Yhteistyö yläluokkaan kuuluivat myös odotukset henkilökunnan panostukselta yhteistyölle. Henkilökunnan toivottiin olevan aidosti kiinnostuneita ja asialle omistautuneita. Myös suhteen hoitajiin odotettiin olevan hyvä.

”-- kasvatukseen liittyvistä asioista sovitaan yhdessä. Ongelmatilanteiden selvittely yhteistyössä.”

”-- päämäärä samassa suunnassa.”

Useassa vastauksessa tuli esiin, että kasvatuskumppanuudelta odotetaan myös luottamusta. Luottamus mainittiin kahdessa vastauksessa. Luottamus yläluokan alla on myös odotus rehellisyydestä. Myös lasten turvallisuuden tunne sekä huolenpito olivat asioita, joita odotettiin. Henkilökunnan osaaminen yläluokkaan tuli kolme mainintaa. Henkilökunnan odotettiin olevan ammattitaitoista, mikä mainittiin kahdessa vastauksessa. Henkilökunnalta myös odotettiin neuvoja lapsen esimerkiksi lapsen rohkaisemiseen liittyen.

”-- luottamus, ammattitaito ja aito välittäminen. Niillä pääsee pitkälle yhteistyössä.”

”-- Haluaisin saada ehdotuksia tai neuvoja vaikka aran tai kömpelön lapsen rohkaisuun ja auttamiseen.”

Yhteistyöltä eli kasvatuskumppanuudelta odotettiin myös lapsilähtöisyyttä sekä kunnioitusta. Lapsilähtöisyys mainittiin kolmessa vastauksessa. Vastauksissa tuli esiin ilmaistut lasten kehitys- ja luonne-erojen huomiointi, lapsilähtöisyys yksilöllisesti sekä lapsen tarpeiden huomiointi yksilöllisesti.

”Hoidossa otetaan huomioon lapsen kehitys- ja luonne-erot --”

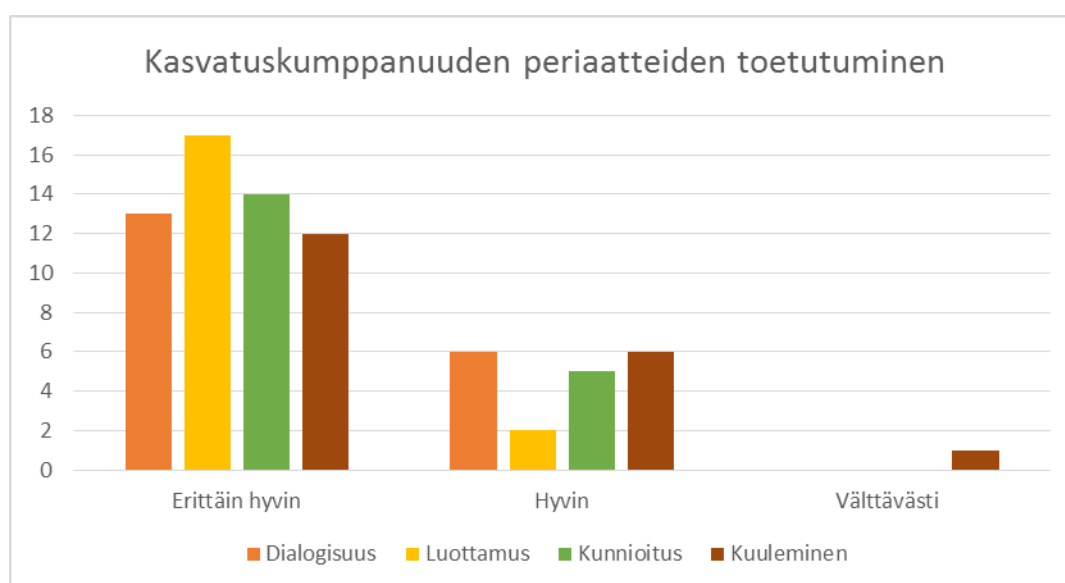
”-- Kasvatuksellisesti se, että osataan huomioida jokainen lapsi yksilönä eikä unohdeta että jokaisella on erityisosaaminen ja tarpeet.”

Kasvatuskumppanuudelta odotettiin myös molemminpuolista kunnioitusta sekä perheen arvojen kunnioittamista.

”-- Kunnioitus, molemmin puolin. --”

8.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuminen

Kolmannessa kysymyksessä selvitettiin kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista kysymyksellä ”Kuinka hyvin koet seuraavien asioiden toteutuvan yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa?” Tämän kysymyksen tarkoitus oli selvittää, miten kasvatuskumppanuus toteutuu tällä hetkellä. Kysymyksen asiat olivat kasvatuskumppanuuden periaatteet dialogisuus, luottamus, kunnioitus ja kuuleminen. Kysymykseen vastattiin kunkin periaatteen osalta vastausvaihtoehdoilla ”erittäin hyvin”, ”hyvin”, ”välttävästi”, ”ei lainkaan” ja ”en osaa sanoa”. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki vastaajista ja kysymyksen vastausprosentti on näin ollen 100%. Vastaukset on koottu kuvioon 3: Kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuminen.

Kuvio 3: Kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuminen

Kuviosta on jätetty pois vastausvaihtoehdot ”ei lainkaan” ja ”en osaa sanoa”, koska niihin vaihtoehtoihin ei tullut yhtään vastausta. Kuviosta näkee, että lähes jokainen vastaajista kokee kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuvan joko erittäin hyvin tai hyvin. Ainoastaan yksi vastaajista on valinnut kuulemisen osalta vaihtoehdon välttävästi. Dialogisuuden osalta 68 % vastaajista kokee sen toteutuvan erittäin hyvin ja loput 38% hyvin. Luottamuksen koki toteutuvan erittäin hyvin 89% vastaajista ja hyvin 11%. Kunnioituksen toteutumiseen vastaukset jakautuivat erittäin hyvin 74% ja hyvin 36%. Kuulemiseen tuli ainut poikkeava vastaus välttävästi, 63% vastasi kuulemisen toteutuvan erittäin hyvin ja 32% hyvin.

8.4 Mikä yhteistyössä päiväkodin kanssa on erityisen hyvää?

Lomakkeen neljännessä kysymyksessä kysyttiin mikä yhteistyössä päiväkodin kanssa on erityisen hyvää. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää mitkä asiat vanhemmat kokevat yhteistyössä eli kasvatuskumppanuudessa erityisen hyväksi tällä hetkellä. Kysymys oli avokysymys ja vastauksia teemoittelemalla nousi esiin neljä yläluokkaa; tiedonkulku, henkilökunta, vuorovaikutus ja yleisesti yhteistyö. Kysymykseen vastasivat yhtä lukuun ottamatta kaikki vastaajat ja vastausprosentti oli näin ollen tämän kysymyksen osalta 95%. Vastaukset on koottu taulukoon 2: Erityisen hyvää yhteistyössä.

alaluokka (mainintojen määrä)	yläluokka (mainintojen yhteismäärä yläluokassa)
<ul style="list-style-type: none"> - Tiedonkulku ryhmän sisällä (1) - Asioista tiedottaminen (1) - Tiedonkulku kodin ja päiväkodin välillä (1) 	Tiedonkulku (3)
<ul style="list-style-type: none"> - Aito kiinnostus (2) - Hyvä hoito ja huolenpito (4) - Lapsen huomiointi yksilönä (1) - Luottamus henkilökunta(2) - Henkilökunnan avoimuus ja positiivisuus (2) 	Henkilökunta (11)
<ul style="list-style-type: none"> - Hyvä keskusteluyhteys (1) - Keskustelevuus (1) - Vuorovaikutus (2) - Viestintä lasten asioista (1) - Kuulluksi tuleminen (1) - Tieto, että voi tulla aina keskustelemaan (1) 	Vuorovaikutus (7)
<ul style="list-style-type: none"> - Toimiva kasvatuskumppanuus (1) 	Yhteistyö (7)

<ul style="list-style-type: none"> - Avoimuus (3) - kasvatusasioista sopiminen yhteistyössä (1) - Kaikenlainen kanssakäyminen ja asioiden hoitaminen (1) 	
---	--

Taulukko 2: Erityisen hyvää yhteistyössä

Taulukosta voi nähdä, että vanhemmat mainitsivat yhteistyössä erityisen hyväksi eniten henkilökuntaan liittyviä asioita. Mainintoja henkilökunnasta oli yhteensä 11 vastauksessa. Vastauksissa tuli esiin vanhempien luottamus henkilökuntaan ja siihen, että lapset saavat hyvää hoitoa ja huolenpitoa päiväkodissa. Henkilökunnan aito kiinnostus ja välittäminen sekä lasten huomiointi yksilöinä tulivat myös esiin. Myös henkilökunnan avoimuus ja positiivisuus olivat asioita, joita pidettiin erityisen hyvänä yhteistyössä.

”-- Lapsista pidetään aidosti hyvää huolta, sairaan lapsen kuulumisia kyselään.”

”Avoimuus, luottamus hyvään hoitoon. Lapsista näkee ja kuulee että he viihtyvät, päiväkodissa on hyvä olla ja turvallisia aikuisia. Lapsista ollaan kiinnostuneita ihmisinä ja yksilöinä.”

”Täydellinen luottamus hoitajiin, jotka ovat päivittäin lasten kanssa.--”

Erityisen hyvänä yhteistyössä pidettiin myös vuorovaikutusta sekä käytännön yhteistyötä. Vuorovaikutus yläluokkaan tuli vastauksista yhteensä seitsemän mainintaa. Vastauksissa käytettiin ilmauksia hyvä keskusteluyhteys ja keskustelevuus. Vastauksissa ilmeni myös tyytyväisyys viestintään lasten asioista sekä vanhempien kuulluksi tuleminen. Eräässä vastauksessa oli mainittu yhteistyössä erityisen hyvänä asiana tieto siitä, että aina voi tulla keskustelemaan. Vuorovaikutus yleisesti oli mainittu kahdessa vastauksessa.

”Keskusteluyhteys on hyvä --”

”-- Viestintä lasten asioista.”

Käytännön yhteistyössä oltiin tyytyväisiä kaikenlaiseen kanssakäymiseen ja asioiden hoitamiseen. Yhdessä vastauksista mainittiin toimiva kasvatuskumppanuus erityisen hyväksi yhteistyössä. Hyvänä pidettiin myös yhteistyön avoimuutta, joka mainittiin kolmessa vastauksessa. Esiin nousi myös hyvänä asiana kasvatusasioista sopiminen yhteistyössä.

”Toimiva kasvatuskumppanuus päiväkodin henkilökunnan kanssa.”

”-- kasvatusasioista keskustelu/sopiminen.”

Kolmessa vastauksessa mainittiin tyytyväisyys tiedonkulkuun. Tiedonkulussa oltiin tyytyväisiä kodin ja päiväkodin väliseen tiedonkulkuun, vanhempien tiedottamiseen sekä ryhmän sisällä ja ryhmien välillä toimivaan tiedonkulkuun.

”Tieto kulkee ryhmän sisällä ja toiseenkin ryhmään hienosti.”

”Hoitajat kertovat päivän päätteeksi kuulumiset. Tieto kulkee ongelmitta kotiin ja kodista päiväkotiin.”

8.5 Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa on?

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi on. Kysymyksellä pyrittiin saamaan tietoa vanhempien odotuksista ja toivomuksista kasvatuskumppanuudelle. Tämän kysymyksen vastausprosentti oli aineiston alhaisin 63%, kysymykseen vastasi 12 vastaajaa. Suurimmassa osassa vastauksista ei mainittu mitään kehitettävää, vaan ainoastaan kerrottiin kaiken toimivan tällä hetkellä. Useimmat vastauksesta olivat ”en osaa sanoa” tai ”ei tule juuri nyt mitään mieleen” -tyyppisiä.

Kehittämisehdotuksia tuli esiin ainoastaan neljässä vastauksessa. Kasvatuskumppanuuden kehittämisen kohteiksi mainittiin Vasu-keskustelujen määrä, henkilöstön pysyvyys, lisää tietoa lapsen päivästä sekä rajojen asettaminen ja niissä pysyminen. Vasu-keskusteluja toivottiin pidettävän kaksi kertaa vuodessa nykyisen yhden kerran sijasta. Henkilöstön pysyvyydestä mainittiin kahdessa vastauksessa.

”Ehkä vasu-keskusteluja voisi olla 2krt/vuosi nykyisen yhden sijaan. Varsinkin kun hoitajat vaihtuvat.”

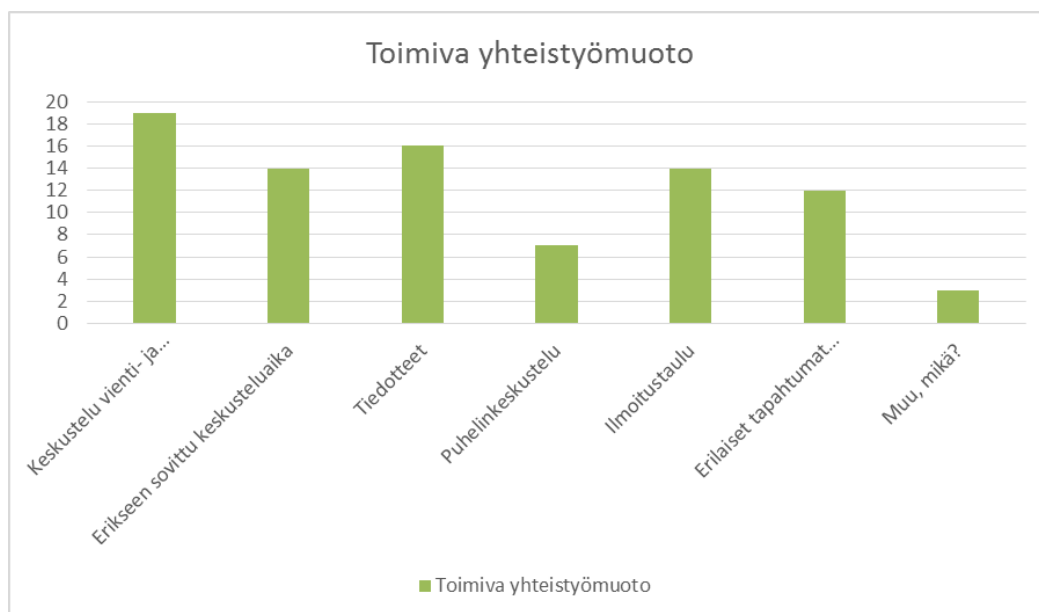
”Suurin kehittämiskohde lienee henkilöstön pysyvyys. On harmillista, että on ollut vaihtuvuutta henkilöstön suhteen. Uuden henkilön tullessa vie oman aikansa kun hän tutustuu lapsiin.”

Yhdessä vastauksessa toivottiin lisää tietoa lapsen päivästä esimerkiksi nettisovelluksen avulla. Rajojen asettaminen ja niissä pysyminen ei välttämättä kuulu kasvatuskumppanuuteen, mutta sen voisi ajatella tarkoittavan vanhempien ja henkilökunnan yhteisiä sopimuksia ja niissä pysymistä rajojen suhteen.

8.6 Minkälainen yhteistyömuoto on toimiva?

Kuudennessa kysymyksessä kartoitettiin vanhempien mielipidettä siitä, minkälainen yhteistyömuoto on toimiva. Kysymyksessä sai raksia valmiiksi annetuista vaihtoehdoista omasta mielestään toimivat ja halutessaan lisätä jotain kohdassa ”muu, mikä?”. Vaihtoehdot olivat keskustelu vienti- ja hakutilanteessa, erikseen sovittu keskusteluaika, tiedotteet, puhelinkeskustelu, ilmoitustaulu ja erilaiset tapahtumat päiväkodilla. Kysymyksessä sai valita useamman

vaihtoehdon. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki vastaajat. Vastaukset näkyvät kuviossa 4: Toimiva yhteistyömuoto. Taulukossa näkyy vasemmassa reunassa kyseiseen vaihtoehtoon tul-
leiden ruksien määrä.

Kuvio 4: Toimiva yhteistyömuoto

Toimivin yhteistyömuoto vastaajien keskuudessa oli keskustelu vienti- ja hakutilanteessa. Ky-
seisen vaihtoehdon valitsivat kaikki vastaajat. Tiedotteet toimivaksi yhteistyömuodoksi valitsi
16 vastaajaa, eli 82 % prosenttia vastaajista. Seuraavaksi eniten rukeja tuli kohtiin erikseen
sovittu keskusteluai-ka sekä ilmoitustaulu, molempiin tuli ruksi 14 vastaajalta. Erilaiset tapah-
tumät päiväkodilla keräsi 12 vastausta ja puhelinkeskustelu seitsemän.

Kolme vastaajaa ruksi kohdan ”muu, mikä?”. Vastauksissa tuli esiin tilanteen/tarpeen mukaan
monipuolinen yhteistyö sekä kahdessa vastauksessa ehdotettiin jotain sähköistä yhteydenpito-
tapaa.

”Helmen tyyppinen nettitoiminta/yhteydenpito (joku onkin ollut testissä). Voisi
laittaa poissaolot etc kätevästi.”

”(sähköinen ilmoitustaulu)?”

9 Johtopäätökset

Tähän kappaleeseen on koottu tutkimuksen kannalta keskeisimmät tulokset ja johtopäätök-
set. Tutkimuskysymykset olivat, miten kasvatuskumppanuus toteutuu tällä hetkellä vanhem-
pien näkökulmasta ja mitkä ovat vanhempien odotukset kasvatuskumppanuudelle, sekä mitä

kehitettävää kasvatuskumppanuudessa on vanhempien näkökulmasta. Kappaleen alaluvut on otsikoitu näitä tutkimuskysymyksiä vastaaviksi.

Tutkimus toteutettiin Nurmijärven kunnan päiväkodissa lomaketutkimuksena. Kyselyistä jaettiin 57 kappaletta ja kyselyyn vastasi päiväkodin 19 vanhempaa, joiden vastausten pohjalta johtopäätökset on tehty. Tutkimuksen vastausprosentti oli näin ollen 34%. Vastausprosentti oli melko alhainen, mutta riittävä palvellakseen tämän yhden päiväkodin vanhempia sekä henkilökuntaa heidän toteuttaessaan kasvatuskumppanuutta. Tuloksia ei siis voi yleistää laajemmin.

9.1 Kohderyhmän tarkastelu

Vanhemmilla oli hyvin vaihtelevan pituinen asiakkuus tutkimuspäiväkodin kanssa. Asiakkuuden kesto vaihteli 3 kuukaudesta 11 vuoteen, keskimäärin asiakkuus oli kestänyt tutkimushetkellä 3 vuotta ja 2 kuukautta. Tutkimuksen aineistosta sai siten monipuolisen kuvan kokemuksista kasvatuskumppanuudesta päiväkodin henkilöstön kanssa. Lapsia vanhemmilla oli tällä hetkellä päiväkodissa yhdestä neljään. Tutkimukseen vastasi 19 äitiä ja yksi isä, joten vastauksissa näkyy pääasiassa äidin kokemus yhteistyöstä. Kaikki vastaajat eivät vastanneet lomakkeen avokysymyksiin, vaan niiden vastausprosentti vaihteli 63 prosentista 95 prosenttiin. Alhaisin vastausprosentti oli kysymyksessä kasvatuskumppanuuden kehittämisehdotuksista, jonka voidaan ajatella johtuvan siitä, että vastaajilla ei ollut mitään kehittämisehdotuksia.

Vastaajista hieman yli puolet (63%) ilmoitti termin kasvatuskumppanuus entuudestaan tutuksi. Loput vastaajista eivät tunteneet kasvatuskumppanuus termiä ennen tätä tutkimusta. Tämän voi ajatella tarkoittavan, että kasvatuskumppanuudesta ei ehkä puhuta kasvatuskumppanuutena, vaikka sitä käytännössä toteutetaankin päiväkodin arjessa päivittäin. Kysymyksissäkin käytetty termi yhteistyö, on vanhemmille ehkä tutumpi ja sitä käyttämällä saimme monipuolisesti vastauksia tutkimuskysymyksiin.

9.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen tällä hetkellä

Kasvatuskumppanuuden toteutumiseen tällä hetkellä haettiin vastausta lomakkeen kysymyksissä kolme ja neljä. Kysymyksessä kolme kartoitettiin kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista vanhempien näkökulmasta. Kysymyksessä neljä selvitettiin vanhempien näkemystä siitä, mikä yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa on erityisen hyvää tällä hetkellä. Kysymyksessä kuusi pyydettiin vanhempia nimeämään mielestään toimivimmat yhteistyömuodot, mikä antaa tietoa päiväkodin henkilökunnalle vanhempien kokemuksesta erilaisista yhteistyömuodoista.

Kasvatuskumppanuuden periaatteet kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus toteutuivat vanhempien mukaan pääsääntöisesti hyvin tai erittäin hyvin. Ainoastaan kuulemisen kohdalla oli poikkeus, mutta senkin vastasi toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin 95% vastaajista. 5% ilmoitti kuulemisen toteutuvan välttävästi. Vastauksista ei voida tulkita, minkä vuoksi joku vastaaja kokee kuulemisen toteutuvan välttävästi, koska kyseessä ei ollut avokysymys. Kuitenkin tämän kysymyksen mukaan kasvatuskumppanuus toimii tällä hetkellä vanhempien näkökulmasta hyvin tai jopa erittäin hyvin.

Yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa erityisen hyväksi asioiksi tällä hetkellä vanhemmat mainitsivat vuorovaikutuksen, käytännön yhteistyön ja tiedonkulun. Myös henkilökuntaan oltiin erityisen tyytyväisiä. Vanhemmat kertoivat vuorovaikutuksen olevan hyvää ja keskusteluyhteys henkilökunnan kanssa toimii ja myös viestintä lapsen asioista mainittiin hyväksi. Vanhemmat kertoivat myös kokevansa, että vanhempien toiveet tulevat kuulluksi niin henkilökunnan kuin päiväkodin johdonkin taholta.

Vanhempien mukaan kasvatustapaista sopiminen yhteistyössä sujuu tällä hetkellä hyvin. Yhteistyö on avointa ja vanhemmilla on tieto siitä, että aina voi tulla keskustelemaan. Itsessään kasvatuskumppanuus toimii aineiston perusteella hyvin ja kaikenlaisten asioiden huomioiminen ja hoitaminen onnistuu yhteistyössä henkilökunnan kanssa. Vanhemmat olivat tyytyväisiä myös tiedonkulkuun kodin ja päiväkodin välillä sekä vanhempien tiedottamiseen. Myös tiedonkulku ryhmän sisällä ja ryhmien välillä mainittiin erityisen hyväksi yhteistyössä.

Erytyisen tyytyväisiä vanhemmat olivat päiväkodin henkilökunnan toimintaan. Henkilökunnan mainittiin olevan aidosti kiinnostuneita työstään, avoimia sekä positiivisia. Useassa vastauksessa tuli esiin vanhempien luottamus henkilökuntaan ja siihen, että lapsi saa päiväkodissa hyvää hoitoa ja huolenpitoa. Vanhempien mukaan henkilökunta myös huomioi lapset yksilöllisesti, mikä koettiin erittäin hyväksi. Lähes kaikki tällä hetkellä erittäin hyvänä koetut asiat olivat myös niitä asioita, joita vanhemmat odottavat kasvatuskumppanuudelta. Vastausten perusteella vanhemmat kokevat yhteistyön toimivan tällä hetkellä omien odotustensa mukaisesti.

Vanhemmat kokivat toimivimmiksi yhteistyömenetelmiksi päivittäisen keskustelun lapsen vienti- ja hakutilanteissa, tiedotteet, erikseen sovitun keskusteluajan sekä ilmoitustaulun. Erilaiset tapahtumat päiväkodilla keräsivät kannatukseksi hieman yli puolet vastaajista. Vähi-ten toimivaksi koettiin puhelinkeskustelu, vaikka sitäkin kannatti kuitenkin 37% vastaajista. Vastauksissa tuli ideoita myös muunlaisista yhteistyömuodoista. Vanhemmat ehdottivat uudeksi tavaksi pitää yhteyttä jonkin sähköisen ilmoitustaulun tai Helmen -tyyppisen netissä toimivan yhteistyöjärjestelmän. Vastauksissa mainittiin toimivimmaksi ratkaisuksi monimuotoisesti kaikkea tilanteen ja tarpeen mukaan, mikä on varmasti käytännössä paras ratkaisu.

9.3 Vanhempien odotukset kasvatuskumppanuudelle

Vanhempien odotukset kasvatuskumppanuudelle oli tämän tutkimuksen tärkein tutkimuskysymys, koska se oli asia, jota yhteistyöpäiväkoti pyysi erityisesti tutkimaan. Vanhempien odotuksia selvitettiin lomakkeen toisessa kysymyksessä. Kysymyksessä tiedusteltiin mitä odotuksia vanhemmilla on päiväkodin henkilökunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle. Yhteistyö termin käyttö oli harkittua ja koettiin hyväksi, sillä läheskään kaikki vastaajat eivät tunteneet termiä kasvatuskumppanuus entuudestaan. Koska vanhemmat selvästi tuntevat kasvatuskumppanuuden paremmin terminä yhteistyö, tässä tutkimuksessa katsomme kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön olevan toistensa synonyymeja.

Mitä vanhemmat sitten odottavat kasvatuskumppanuudelta? Tutkimuksessa tuli ilmi, että vanhemmat odottavat yhteistyöltä avoimuutta, dialogisuutta, toimimista yhdessä, lapsilähtöisyyttä, kunnioitusta sekä henkilökunnan osaamista. Vanhemmat odottavat kuulevansa lapsensa päivästä avoimesti, niin hyvistä asioista kuin myös jos on ollut jotain ongelmaa tai päivän aikana on sattunut jotain. Vanhempien kiinnostus oman lapsen tekemisiä kohtaan on luonnollista, sillä lapsi viettää ison osan ajastaan päiväkodissa ja vanhempien tieto siitä ajasta on päiväkodin työntekijöiden varassa. Vanhemmat mainitsivat myös odottavansa avointa toimintaa molemmin puolin ja kaikissa tilanteissa.

Yhteistyöltä odotettiin keskustelevuutta ja hyvää vuorovaikutusta sekä tiedonkulkua molemmin puolin kaikkiin lapsen asioihin liittyen. Koska vanhemmat odottavat keskustelevuutta, voidaan olettaa, että he ovat itse halukkaita keskustelemaan ja näin tekemään yhteistyötä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Päivittäisen arjen kuulumisten vaihdon katsottiin olevan yksi tärkeimmistä asioista kasvatuskumppanuudessa. Kasvatuskumppanuudelta odotettiin myös toimimista yhteistyössä, mikä tukee kasvatuskumppanuuden määritelmän mukaan toimimista tasaveroisina kumppaneina. Vanhemmat toivovat, että kasvatusasioista sovitaan yhdessä ja päämäärä on samassa suunnassa eli lapsen etu. Vanhemmat toivovat myös henkilökunnalta omistautumista ja aitoa kiinnostusta yhteistyötä kohtaan.

Vanhemmat odottavat yhteistyöltä lisäksi lapsilähtöisyyttä. Lapset toivotaan huomioitavan yksilöllisesti ja niin, että lasten keskinäiset kehitys- ja luonne-erot huomioidaan työskentelyssä. Jokaisella lapsella on erilaiset tarpeet ja jokainen vanhempi toivoo omalle lapselleen vain parasta, joten on selvää, että vanhemmat toivovat päiväkodin henkilökunnan huomioivan juuri oman lapsensa tarpeet yksilöllisesti. Vanhemmat odottavat henkilökunnalta ammattitaitoa ja osaamista. Vastauksissa tuli esiin myös vanhempien odotus henkilökunnan neuvoista lapsen kanssa toimimiseen. Osa vanhemmista saattaa puolestaan kokea henkilökunnan neuvomisen ikävänä ja vanhemman osaamista väheksyvänä, joten henkilökunnan voi olla vaikea arvioida miten ja missä asioissa vanhempaa voi neuvoa jos neuvoa ei erikseen pyydetä.

Vanhemmat toivovat yhteistyöltä myös perheen arvojen kunnioittamista sekä molemmin puolelta kunnioitusta vanhempien ja henkilökunnan välillä. Kunnioitus kuuluu kasvatuskumppanuuden periaatteisiin ja siihen nähden se mainittiin yllättävästi vain parissa vastauksessa. Ehkä kunnioitus toteutuu tällä hetkellä hyvin tai on niin itsestään selvä asia, etteivät vanhemmat tule maininneeksi sitä erikseen odotukseksi yhteistyöltä. Kuten edellisessä luvussa todettiin, monet vanhempien odotukset ovat samoja asioita, jotka vanhemmat mainitsevat yhteistyössä erityisen hyväksi jo tällä hetkellä. Tietystikään ei voida tietää, että vastaukset olisivat juuri samoilta vanhemmilta. Ehkä jotkut vanhemmista jo kokevat ne asiat hyväiksi, joita toiset odottavat ja toisinpäin.

9.4 Kehittämisehdotukset

Kun vanhemmilta kysyttiin mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa on vastauksia tuli melko vähän. Monet jättivät tähän kysymykseen vastaamatta kokonaan, minkä voidaan olettaa tarkoittavan, ettei heillä ole mitään kehittämisehdotuksia tai että heidän mielestään kasvatuskumppanuutta ei tarvitse kehittää nykyisestä. Monet olivat vastanneet kysymykseen, mutta kertoneet vastauksessa, että kehitettävää ei ole ja että tämän hetken tilanne on hyvä ja siihen ollaan tyytyväisiä. Tämän voidaan katsoa tarkoittavan vanhempien olevan todella tyytyväisiä, koska he halusivat kertoa siitä sen sijaan, että olisivat jättäneet kohdan tyhjäksi. Muutama vanhempi oli vastannut myös että ei osaa sanoa tai että ei tule juuri nyt mitään mieleen.

Kehittämisehdotuksia tuli kuitenkin muutamia. Vanhemmat toivoivat muutosta henkilöstön pysyvyyteen. Henkilöstön vaihtuminen luonnollisesti heikentää koettua kasvatuskumppanuutta, koska yhteistyön rakentaminen pitää aloittaa aina alusta uuden henkilön kanssa. Vanhemmat ehdottivatkin yhtenä ratkaisuna kasvatuskumppanuuden säilyttämiseen henkilöstön vaihtuessa Vasu-keskustelujen eli varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen määrän lisäämistä kahteen kertaan vuodessa yhden sijaan. Voidaan olettaa, että keskustelun ei välttämättä tarvitse olla juuri Vasu-keskustelu, vaan hoitajan vaihtuessa erikseen sovittu pidempi keskustelu-aika uuden henkilön kanssa olisi hyvä asia. Tavallaan kuin uusi aloituskeskustelu, joka on Kaskelan ja Kekkosen (2007) mukaan kasvatuskumppanuuden muodostumisen ensimmäisiä vaiheita.

Vanhemmat kertoivat myös haluavansa kuulla enemmän lastensa päivästä esimerkiksi nettisovelluksen avulla. Päivittäiset viesti- ja hakutilanteet voivat olla henkilökunnalle kiireisiä, koska monia lapsia haetaan yhtä aikaa ja aamuisin ja iltapäivisin on myös yleensä vähemmän henkilökuntaa paikalla. Vanhemmat saattavat kokea, etteivät saa kuulla siinä tilanteessa lapsen päivästä niin paljon kuin haluaisivat. Vanhemmat voisivat tietysti itse kysyä myös lisää

lapsen päivästä, mutta ehkä kyse on siitä, etteivät vanhemmat halua olla enempää häiriöksi jos näkevät, että tilanne on huono pitkälle keskustelulle. Nettisovelluksella tai Helmen/Wilman tyyppisellä järjestelmällä työntekijät voisivat laittaa enemmän tietoa jokaisen lapsen kohdalle, mutta aika ja resurssit saattavat tulla tässä esteeksi.

9.5 Yhteenvedo johtopäätöksistä

Tutkimuksen vastausprosentti oli 34 % ja tutkimuksen vastaajat olivat yhden päiväkodin lasten vanhempia, pääasiassa äitejä. Vastaajat olivat olleet päiväkodin asiakkaana tutkimushetkellä keskimäärin 3 vuotta ja 2 kuukautta. Tutkimuksessa selvitettiin kasvatuskumppanuuden toteutumista tällä hetkellä vanhempien näkökulmasta sekä vanhempien odotuksia kasvatuskumppanuudelle. Tutkimuksessa kartoitettiin myös vanhempien ehdotuksia kasvatuskumppanuuden kehittämiseen.

Vanhemmat olivat kasvatuskumppanuuden toteutumiseen hyvin tyytyväisiä tällä hetkellä. Kasvatuskumppanuuden periaatteet luottamus, dialogisuus, kuuleminen ja kunnioitus toteutuivat vanhempien mukaan pääsääntöisesti hyvin tai erittäin hyvin. Tällä hetkellä yhteistyössä erityisen hyvää vanhempien mielestä oli vuorovaikutus, käytännön yhteistyö, tiedonkulku sekä henkilökunnan toiminta. Toimivimmiksi yhteistyömuodoiksi koettiin kasvokkain keskustelu lapsen vienti- ja hakutilanteessa, tiedotteet, erikseen sovittu keskusteluaika ja ilmoitustaulu. Vanhemmat odottavat kasvatuskumppanuudelta avoimuutta, dialogisuutta, yhteistyötä, luottamusta, kunnioitusta ja henkilökunnan osaamista.

Vanhempien odotukset ja kokemukset siitä, mikä on erityisen hyvää yhteistyössä tällä hetkellä, vastasivat hyvin toisiaan. Voidaan siis olettaa kasvatuskumppanuuden toteutuvan näiltä osin tällä hetkellä ainakin osittain. Vanhemmat odottavat erityisesti kuulevansa lapsen päivästä mahdollisimman paljon ja avoimesti myös mahdollisista ongelmista. Vanhemmat odottavat myös henkilökunnan panostusta yhteistyöhön sekä lapsen liittyvien päätösten tekemistä ja kasvatusasioista sopimista yhteistyössä. Lapsilähtöisyys katsottiin yhteistyössä yhdeksi tärkeäksi asiaksi.

-”Avoimuus, keskusteleavuus, luottamus, ammattitaito ja aito välittäminen. Niillä pääsee pitkälle yhteistyössä.”

Vanhemmat olivat pääasiassa täysin tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden osalta, eikä tutkimuksessa tullut ilmi juuri mitään kehitettävää. Vanhemmat mainitsivat yhteistyön kehittämisen kohteeksi henkilöstön pysyvyyden, mutta vastauksissa tuli esiin myös vanhempien tieto siitä ettei siihen voi välttämättä vaikuttaa. Vanhemmat toivoivat sen sijaan keskustelujen lisäämistä etenkin henkilöstön vaihtuessa. Vanhemmat halusivat

myös kuulla enemmän lastensa päivästä ja ehdottivat siihen tarkoitukseen jonkinlaisen netti-sovelluksen/-järjestelmän tai sähköisen ilmoitustaulun käyttöä.

10 Pohdinta

Tässä kappaleessa pohdimme opinnäytetyöprosessin onnistuneisuutta ja haasteita, tutkimuksesta saamiamme tuloksia sekä tutkittavasta ilmiöstä heränneitä ajatuksia. Pohdinnassa käymme läpi ensin opinnäytetyöprosessin vaiheet ja lopuksi tutkimuksen tulosten herättämiä ajatuksia ja kasvatuskumppanuusilmiötä yleensäkin. Opinnäytetyömme tavoitteena oli saada tietoa kasvatuskumppanuudesta ja etenkin siitä, miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden. Henkilökohtaisena tavoitteena oli myös oppia hahmottamaan laajempia kokonaisuuksia ja asiayhteyksiä. Tutkimuksen tavoitteena oli antaa tutkimuspäiväkodille eväitä kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen ja kehittämiseen jatkossa vastaamaan entistä paremmin vanhempien odotuksia.

10.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyötä tehdessä perehdyimme laajasti kasvatuskumppanuuden teoriaan ja aiheesta tehtyihin aiempiin tutkimuksiin ja sen myötä yhteen varhaiskasvatuksen tärkeimmistä osa-alueista. Keräsimme tutkimuksen aineiston kyselylomakkeella yhden Nurmijärven kunnan päiväkodin vanhemmilta. Nurmijärven kunta on määrittänyt kasvatuskumppanuuden yhdeksi varhaiskasvatuksen painopistealueeksi, mikä toi kiinnostavan lisän tutkimukseen. Oli mielenkiintoista tutkia aihetta siihen erityisesti panostavassa kunnassa.

Opinnäytetyöprosessin onnistuneisuudelle antoi hyvät lähtökohdat oma kiinnostuksemme aihetta kohtaan. Itsekin vanhempina oli mielenkiintoista tutkia kasvatuskumppanuutta juuri vanhempien näkökulmasta. Toisaalta varhaiskasvatuksen ammattilaisina oli hyödyllistä saada enemmän tietoa siitä, miten kasvatuskumppanuus toteutuu vanhempien näkökulmasta, etenkin kun tutkimuksen kaikki vanhemmat eivät tunteneet kasvatuskumppanuus termiä ennen tätä tutkimusta. Tulevina lastentarhanopettajina saimme tutkimuksesta arvokasta tietoa vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja kasvatuskumppanuuden toteuttamisesta käytännössä. Omassa työssämme osaamme opinnäytetyön ansiosta tuoda paremmin esiin kasvatuskumppanuustermiä ja sen tarkoitusta myös vanhemmille.

Opinnäytetyömme oli kokonaisuutena pitkä prosessi, mutta varsinainen työ tehtiin hyvin nopealla aikataululla. Aloimme pohtia mahdollista aihetta ja kypsyttämään ajatusta opinnäytetyöstä jo puoli vuotta ennen varsinaisen opinnäytetyöprosessin aloittamista. Suoritamme molemmat lastentarhanopettajan pätevyuden, mikä rajasi aihevalinnan varhaiskasvatukseen. Meille molemmille oli selvää, että haluamme työn liittyvän lasten sijasta vanhempiin ja kas-

vatuskumppanuus oli näin melko selvä valinta. Aihe oli siis selvillä jo ennen kuin varsinaisesti aloitimme opinnäytetyön tekemisen.

Opinnäytetyöprosessi lähti käyntiin marraskuussa 2014 kun laadimme alustavan suunnitelman opinnäytetyölle. Varsinainen prosessi käynnistyi kuitenkin vasta tammikuussa 2015 opinnäytetyöseminaarissa. Sen jälkeen melko pian saimme ohjaavan opettajan ja aloimme pohtia yhdessä, miten opinnäytetyö toteutettaisiin ja millä aikataululla lähdemme liikkeelle. Normaalista opinnäytetyön aloituksesta työemme poikkesi siinä, että meillä oli aihe valmiiksi mietitty ja sen jälkeen etsimme vasta päiväkodin, jossa tutkimus suoritetaan. Päiväkoti löytyi onneksi nopeasti kun toisen meistä työharjoittelupaikka kiinnostui tutkimuksestamme. Tutkimuspäiväkodiksi valikoitui siis eräs Nurmijärven kunnan päiväkotit. Aluksi ajattelimme, että lähdimme liikkeelle väärin kun valitsimme ensin aiheen oman kiinnostuksen mukaan ja vasta sitten lähdimme miettimään opinnäytetyön toteuttamista käytännössä. Lopulta asiaa pohdittuamme tulimme siihen tulokseen, että tämä oli paras tapa aloittaa opinnäytetyö. Nyt kun oma kiinnostuksemme ohjasi aiheen valintaa, olimme motivoituneita perehtymään kyseiseen aiheeseen.

Mietimme eri vaihtoehtoja toteuttaa tutkimus pitkään. Aluksi olimme ajatelleet tutkia sekä päiväkodin työntekijöiden että vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja vertailla niitä keskenään. Olisi ollut mielenkiintoista saada tietoa myös päiväkodin työntekijöiden näkemyksistä kasvatuskumppanuusilmiötä kohtaan. Lopulta päädyimme kuitenkin vain vanhempiin, sillä yhteistyöpäiväkoti toivoi, että tutkisimme juuri vanhempien näkemyksiä ja odotuksia kasvatuskumppanuudelle. Seuraavaksi aloimme pohtia millä tavoin toteutamme tutkimuksen. Mietimme aluksi havainnointimenetelmää tai teemahaastattelujen toteuttamista. Molemmat vaihtoehdot karsiutuivat lopulta pois aikatauluongelmien vuoksi. Lisäksi havainnointi oltaisi voitu kokea päiväkodin puolelta kiusalliseksi ja ehkä jollain tavalla kyttämiseksi. Kevät 2015 oli meille molemmille erittäin kiireinen muiden opintojen osalta, joten tulimme siihen tulokseen, että ainut vaihtoehto tutkimuksen toteuttamiseksi olisi kyselylomakkeen käyttö.

Kysely olisi ollut mahdollista toteuttaa myös nettikyselynä, mutta kokemuksemme mukaan esimerkiksi sähköpostin välityksellä jaetut kyselyt hukkuvat muiden postien sekaan. Jos vastaajalla ei ole aikaa vastata kyselyyn heti viestin saatuaan, se voi myöhemmin jäädä huomioidatta. Päädyimme paperiseen kyselylomakkeeseen, sillä se on paremmin esillä pyöriessä keittiön pöydällä kuin kyselyn nettilinkki sähköpostissa. Useimmille perinteiset lappu käteen - viestit toimivat vieläkin sähköistä viestiä paremmin. Jos aloittaisimme nyt opinnäytetyötä, voisimme ehkä käyttää molempia tapoja rinnakkain, sekä nettikyselyä että paperista versiota. Näin olisimme ehkä saaneet enemmän vastauksia. Se olisi kuitenkin teettänyt aika paljon enemmän työtä, sillä nettikyselyn laatimisessa on oma hommansa. Voi olla, että jotkut van-

hemmat vierastavat paperin käyttöä esimerkiksi ekologisista syistä tai muuten eivät koe paperin täyttämistä luontevaksi. Nämä vanhemmat olisi voitu tavoittaa paremmin nettikyselyn muodossa.

Prosessi eteni seuraavaksi suunnitelmavaiheeseen ja opinnäytetyösuunnitelman laatimiseen. Suunnitelmaseminaari pidettiin helmikuussa 2015. Panostimme suunnitelmaan aivan liian vähän, mikä johtui siitä, että meillä ei ollut yksinkertaisesti aikaa emmekä pitäneet suunnitelmaa niin tärkeänä. Panostimme suunnitelmavaiheessa kuitenkin kyselylomakkeen laatimiseen ja myös testasimme lomakkeen ennen suunnitelman hyväksymistä ja hioimme kysymyksen asettelut lopulliseen muotoonsa yhdessä päiväkodin johtajan sekä opinnäytetyön ohjaavan opettajan kanssa. Lopullinen suunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa, jonka jälkeen pääsimme hakemaan tutkimuslupaa. Tutkimuslupa myönnettiin melko pian hakemuksesta huhtikuun lopussa 2015.

Seuraavaksi piti päättää milloin ja miten kysely toteutettaisiin. Toinen meistä suoritti tänä aikana työharjoittelussa päiväkodissa, joten käytännön järjestelyt hoituivat helposti. Laadimme päiväkodin ulko-oviin viikkoa ennen kyselyä alustavat tiedotteet tutkimuksesta vanhemmille. Lisäksi vanhemmilla oli mahdollista kysyä tutkimuksesta henkilökohtaisesti toisen opinnäytetyön tekijän ollessa päiväkodilla joka tapauksessa. Askartelimme lomakkeiden palauttamista varten suljetut palautuslaatikot jokaisen ryhmän eteistilaan. Kyselyn vastaamisaika rajattiin viikkoon, sillä ajattelimme, että pidempi vastausaika voisi johtaa siihen, että kyselyyn vastaaminen unohtuu. Kysely toteutettiin toukokuussa 2015. Kyselylomakkeen mukana vanhemmille jaettiin myös saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta.

Se, että toinen tutkimuksen tekijöistä oli harjoittelussa päiväkodissa, oli toisaalta hyvä ja toisaalta jopa huono asia tutkimuksen kannalta. Tiedottaminen ja markkinointi onnistuivat hyvin, koska harjoittelussa pääsi tutustumaan vanhempiin ja kertomaan heille henkilökohtaisesti tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Vanhempia pystyi myös muistuttelemaan kyselyiden täyttämisestä. Vanhemmat saattoivat jopa vastata kyselyyn sen vuoksi, että halusivat olla avuksi opinnäytetyön ja tutkimuksen tekemisessä ja näin saatiin ehkä enemmän vastauksia. Toisaalta harjoittelijaa pidetään kuitenkin tavallaan työntekijänä, joka saattoi vaikuttaa vanhempien vastausten sisältöön. Olisimme ehkä saaneet kattavammat vastaukset ja kuulleet myös huonoja kokemuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta, jos olisimme olleet täysin tuntemattomia ja ulkopuolella päiväkodin arjesta. Vastauksissa saattoi näkyä se, että halutaan kertoa vain hyviä kokemuksia eikä viitsitä antaa kritiikkiä kun lukijana on tavallaan päiväkodin työntekijä.

Opinnäytetyön kirjoittaminen aloitettiin kesäkuun 2015 alussa. Emme olleet itsekään tyytyväisiä kirjoittamaamme suunnitelmaan, joten päädyimme aloittamaan teoreettisen viiteke-

hyksen puhtaalta pöydältä. Yhteistyö prosessin aikana sujui hyvin. Sovimme osuus kerrallaan, mistä kumpikin kirjoittaa ja aikataulun, jonka jälkeen kokosimme tekstit yhteen ja jaoimme seuraavat osuudet. Työskentely kesän aikana oli melko itsenäistä, kun molemmat kirjoittivat omia osuuksia tahoillaan. Aineiston käsittelimme yhdessä. Koko kirjoitusprosessiin meni aikaa yhteensä kaksi kuukautta ja se tuntui hyvältä tahdilta tehdä. Kirjoittaminen sujui hyvin kun olimme päässeet vauhtiin. Tiukka aikataulu antoi lisämotivaatiota tekemiselle.

Pysyimme hyvin aikataulussa ja saimme työn valmiiksi ohjaajalle lähetettäväksi elokuun alussa 2015. Opinnäytetyöseminaari järjestettiin elokuun lopussa, jonka jälkeen tehtiin vielä pieniä korjauksia työhön. Opinnäytetyö toimitetaan valmiina päiväkodin johtajalle käytettäväksi esimerkiksi toimintakertomuksessa tai miten hän haluaakin työtä hyödyntää päiväkodin arjessa. Laadimme tuloksista myös yhteenvedon, jonka toimitamme päiväkodin eteistilojen ilmoitustauluille jokaiseen ryhmään. Näin vanhemmatkin pääsevät näkemään minkälaisia tuloksia tutkimuksesta saatiin ja että heidän vastauksensa oikeasti tulivat käyttöön ja tutkimus saatiin valmiiksi. Jos tuloksia ei tuotaisi vanhempien tietoisuuteen, saattaisi se vaikuttaa vanhempien halukkuuteen vastata kun seuraava tutkimus osuu kohdalle.

Opinnäytetyöprosessimme haasteellisuutena oli prosessin päällekkäisyys muiden opintojen kanssa. Meillä molemmilla oli tiukka aikataulu valmistumisen suhteen, mikä pakotti tekemään opinnäytetyön juuri tässä vaiheessa opintoja. Opinnäytetyöhön olisi pystynyt keskittymään paremmin ja käyttämään aikaa enemmän jos opintomme olisivat edenneet normaalisti niin, että muut opinnot olisi jo suoritettu opinnäytetyövaiheessa. Meillä oli kuitenkin motivaatio korkealla ja palava kiinnostus aiheita kohtaan kun lähdimme työskentelemään, mikä auttoi selviämään prosessista. Aiheeseen perehtyessämme ja teoreettista viitekehystä kirjoittaessamme törmäsimme ongelmaan, että kasvatuskumppanuudesta ei löydy juurikaan tietoa. Löysimme kyllä paljon kirjallisuutta aiheesta, mutta ne olivat lähes kaikki toisen käden lähteitä, joissa alkuperäinen lähde oli aina sama. Ilmeisesti kasvatuskumppanuudesta ei ole kirjoitettu kovinkaan paljon, siitä löytyy ainoastaan jotain mainintoja varhaiskasvatusta ja lasten kasvatusta yleensäkin käsittelevistä kirjoista.

Olemme oppineet prosessin aikana paljon tutkimuksen tekemisestä ja työskentelyn aikatauluttamisesta. Ennen opinnäytetyötä meillä ei ollut juurikaan kokemusta tutkimuksen tekemisestä vaan jouduimme perehtymään tutkimuksen teoriaan samalla kun teimme tutkimusta. Jos olisimme tienneet ne asiat tutkimuksesta ennen prosessia kuin mitä nyt tiedämme, olisi koko työ ollut huomattavasti helpompaa. Tämä oli kuitenkin osa opiskelua ja prosessin aikana olemme todellakin oppineet paljon. Jälkeenpäin ajateltuna opinnäytetyö olisi kannattanut aloittaa vasta kun tutkimus- ja kehittämistoiminnan kurssit on suoritettu ja tutkimustoiminta muutenkin tuttua. Kesäaika oli haasteellinen opinnäytetyön tekemiselle sen vuoksi, että koulun kirjasto oli suljettu, joten lähdekirjallisuuden löytäminen oli haastavaa. Kunnan kirjasto-

sa ei ole niin kattavaa valikoimaa alan kirjallisuudesta. Kesäajan haasteena oli myös se, että meillä ei ollut käytettävissä ohjaavan opettajan tukea vaan työskentelimme pääasiassa täysin itsenäisesti.

Opinnäytetyön tekeminen parityönä onnistui pääasiassa erittäin hyvin. Parityöskentelyssä kyse ei ole vain omasta tekemisestä vaan on ajateltava myös toista, mikä auttoi siinä, ettei työ jäänyt roikkumaan. Kun oli sovittu aikataulu, ei siitä kehdannut luistaa. Pariin pystyi myös tukeutumaan kirjoittamisessa ja vaihdoimmekin ajatuksia ja mielipiteitä koko kirjoitusprosessin ajan. Haasteena oli se, että molempien oma elämäntilanne ja aikataulut olivat niin kiireisiä, että meillä ei ollut mahdollisuutta työskennellä konkreettisesti yhdessä kovin paljon. Pyrimme järjestämään kuitenkin säännöllisesti yhteistä aikaa kerralla sen verran, että voimme ajan kanssa hioa tekstiä yhdessä ja käydä läpi mitä olemme siihen mennessä saaneet valmiiksi.

10.2 Tulosten pohdintaa

Halusimme saada mahdollisimman luotettavan kokonaiskuvan tutkittavasta ilmiöstä tutkimuspäiväkodissa. Tähän pyrimme sillä, että toteutimme kyselyn koko päiväkodissa, emmekä esimerkiksi ainoastaan jonkin ikäryhmän lasten vanhemmilla. Koimme tämän hyväksi, sillä näin saimme mahdollisimman paljon vastauksia ja monipuolista tietoa vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista. Vastausprosentti jäi tutkimuksessa odotetusti melko alhaiseksi ja jos olisimme rajanneet tutkimuksen vain yhteen tai osaan ryhmistä, olisimme varmasti saaneet vielä vähemmän vastauksia. Pohdimme kyselyä laatiessamme, että pitäisikö meidän käyttää jonkinlaista porkkanaa vastausprosentin kasvattamiseksi. Totesimme kuitenkin, että jos järjestäisimme vastaajien kesken arvonnin, pitäisi meidän kysyä lomakkeessa vastaajien yhteystietoja. Tulimme siihen tulokseen, että se heikentäisi vastaajien anonymiteettiä ja jätimme pal-kitsemisen pois.

Kyselyiden ajankohtana oli toukokuu, mikä varmasti on vaikuttanut vanhempien vastausinnokkuuteen. Esikoulu päättyy päiväkodissa toukokuun lopussa, joten vanhemmilla joiden lapset siirtyvät kouluun syksyllä, ei ehkä ole samanlaista innokkuutta enää kasvatuskumppanuuden kehittämiseen. Päiväkodissa ja ylipäätänsä kunnan alueella on tulossa muutenkin ryhmämuutoksia syksyllä, joka varmasti vaikutti myös vastausten määrään. Ehkä merkittävin muutos on se, että esikouluryhmät keskitetään kunnan alueella kahteen päiväkotiin, kun ennen esikouluryhmiä oli jokaisessa kunnan päiväkodissa. Tämä tarkoittaa sitä, että viisi-kuusi-vuotiaat lapset siirtyvät toiseen päiväkotiin viettämään esikouluvuottaan, joka saattoi vaikuttaa vastausten määrään. Nämä muutokset ja ajankohdan haasteet tulivat melko nopeasti selville, mikä aiheutti myös huolta siitä, saataisiinko vastauksia juuri ollenkaan. Paras aika vastaavan tutki-

muksen toteuttamiseen olisi varmasti loppusyksy tai alkukevät, kun päiväkotiarhi on jo lähtenyt kunnolla käyntiin, mutta ei kuitenkaan olla vielä ihan kauden päättymistunnelmissa.

Aihetta olisi voinut tutkia vielä paljon perusteellisemmin ja laajemmin pidemmällä kyselylomakkeella. Tutustuessamme aiheesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin, huomasimme kuitenkin, että tutkimuksissa, joissa oli käytetty pitkää kymmenien kysymysten lomaketta, oli usein vielä tätäkin tutkimusta alhaisempi vastausprosentti. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada vastauksia tutkimusongelmiin mahdollisimman monilta vanhemmilta kokonaiskuvan muodostamiseksi, joten lyhyt muutaman kysymyksen lomake oli näin perusteltu mahdollisimman suuren vastausprosentin saavuttamiseksi. Tässäkin tutkimuksessa tuli ilmi, että monet vastaajista vastasivat tilastollisiin kysymyksiin, mutta jättivät vastaamatta avokysymyksiin, joista tietoa olisi saanut enemmän. Pitkä lomake ja avokysymykset eivät houkuttele vastaamaan, koska ne saatetaan kokea hankalina ja aikaa vievinä. Vastaamiseen joutuu myös käyttämään enemmän omaa pohdintaa kuin jos vastaa muutamaan rasti ruutuun - kysymykseen.

Tutkimusmenetelmänä haastattelu olisi varmasti antanut tutkittavasta ilmiöstä paljon enemmän ja syvällisempää tietoa. Kyselylomakkeella saimme lopulta aika vähän tietoa, koska vastaukset olivat yleisiä ja lyhyitä. Keskustellessa vanhemmat olisivat voineet helpommin kertoa omia kokemuksiaan laajemmin, jolloin aineisto olisi ollut kattavampi. Olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että saimme tutkimuksen tehtyä ja riittävästi vastauksia kyselyyn. Olisi voinut käydä myös niin, etteivät vanhemmat olisi vastanneet kyselyyn ja olisimme joutuneet miettimään koko homman uusiksi. Olemme oppineet ainakin sen, että tutkimuksissa jokainen vastaus on todella tärkeä.

Mielestämme onnistuimme tutkimusprosessissa melko hyvin, saimme riittävän kattavan aineiston ja löysimme aineistosta vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Päiväkoti saa tutkimuksettamme arvokasta tietoa vanhempien kokemuksista ja odotuksista kasvatuskumppanuuteen liittyen. Uskomme, että myös tutkimukseen osallistuvat vanhemmat saivat uutta tietoa siitä mitä kasvatuskumppanuus on ja mitä yhteistyöltä voi odottaa ja mitä sen onnistumisen eteen itse täytyy tehdä. Avoin vuorovaikutus, tiedonkulku kodin ja päiväkodin välillä ja molemmin puolinen kunnioitus esimerkiksi vaativat molempien yhteistyön osapuolten panostusta.

Saamissamme vastauksissa tuli esiin oikeastaan vain äitien näkökulma kasvatuskumppanuudesta, joka kertoo ehkä siitä, että äidit ovat useimmissa perheissä niitä, jotka ovat enemmän yhteydessä päiväkodin henkilökuntaan tai ainakin hoitavat lappujen täyttämisen. Päiväkodeissa olisi hyvä pohtia, millä tavalla isätkin saataisiin mukaan yhteistyöhön entistä tiiviimmin ja miten kasvatuskumppanuutta rakennetaan myös isän kanssa. Omista kokemuksista, niin asiakaana kuin työntekijänä, useimmiten äiti on se, joka on paikalla aloituskeskustelussa ja jatkossa kasvatuskeskusteluissa, vaikka toivottavaa tietysti olisi, että molemmat vanhemmat

olisivat mukana keskustelemassa lapsen asioista. Voisivatko päiväkodin työntekijät omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen, että isät huomioitaisiin paremmin ja heidän kanssa keskusteltaisiin lapsen asioista yhtä kattavasti kuin äitien kanssa? Vai johtuuko isien osallistumattomuus vain omasta haluttomuudesta olla mukana päiväkodin toiminnasta tai esimerkiksi pitkistä työpäivistä, jolloin äiti on se, joka useimmiten hakee lapset hoidosta ja tapaa henkilökuntaa.

Yllätyimme siitä, että tutkimustulokset olivat niin yhdenmukaisia. Olimme odottaneet, että aineistossa olisi edes joitain eroavaisuuksia. Avokysymyksissä tuli esiin, että vastaajilla oli lähes poikkeuksetta ainoastaan hyviä kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa. Pohdimme, että johdatteliko kyselylomake kertomaan ainoastaan hyviä kokemuksia vai eikö vastaajilla tosiaan ollut mitään huonoja kokemuksia. Lomakkeessa oli kysymys kehittämisehdotuksista, ja siihen saimme joitain vastauksia kehitettävistä asioista. Kehittämisehdotukset olivat kuitenkin hyvin pieniä ja niitä oli vain muutama, joten nekään eivät kertoneet huonoista kokemuksista. Täytyy muistaa, että kaikki vanhemmat eivät vastanneet kyselyyn, joten tuloksia ei voi täysin yleistää vastaamaan koko päiväkodin asiakaskuntaa. Emme voi tietää miten vastaamatta jättäneet vanhemmat, joita oli kuitenkin kaksi kolmasosaa, kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan.

Tuloksissa tuli esiin hyvin se, millä tavalla vanhempien odotukset yhteistyötä kohtaan vastaavat kasvatuskumppanuuden periaatteita kuulemista, kunnioitusta, luottamusta ja dialogisuutta. Vaikka läheskään kaikilla vastaajilla ei ollut tietoa kasvatuskumppanuustermin sisällöstä, he osasivat silti kertoa vastauksissaan odottavansa juuri näitä asioita, avointa vuorovaikutusta, luottamusta, kunnioitusta ja kuulluksi ja huomioituksi tulemista. Kasvatuskumppanuuden osapuolten tasavertaisuuskin näkyi vastauksissa, sillä monet olivat tuoneet esille molempipuolisuuden odotuksissaan ja siinä mikä tällä hetkellä toimii yhteistyössä erittäin hyvin. Kaikki toiminta kasvatuskumppanuudessa on vastavuoroista, työntekijä yksin ei pysty luomaan eikä ylläpitämään tasavertaista kumppanuussuhdetta vaan se vaatii panostusta myös vanhemmalta. Työntekijän tehtävänä on kuitenkin tuoda vanhempien tietoisuuteen mitä tämä kumppanuussuhde sisältää ja mitä osa-alueita siihen liittyy, jotta vanhemmat osaisivat arvioida ja vaatia kumppanuussuhteelta.

Tutkimuksemme ei anna mitään varsinaista uutta tietoa ja aihetta on tutkittu paljon jo aiemminkin. Kuitenkaan juuri tässä kyseisessä päiväkodissa Nurmijärvellä ei ole tutkittu kasvatuskumppanuutta ja yhteistyötä lainkaan ja sen vuoksi tutkimuksemme on tärkeä ja merkittävä tutkimuspäiväkodille ja koko Nurmijärven kunnalle. Nurmijärven kunnan varhaiskasvatuspäällikkö on ollut kiinnostunut tutkimuksestamme ja tulemme toimittamaan opinnäytetyömme myös hänelle. Hän voi halutessaan hyödyntää tutkimustuloksiamme ja opinnäytetyötämme Nurmijärven kunnan varhaiskasvatukseen liittyen.

10.3 Kasvatuskumppanuusilmiö

Lähtökohtaisesti sosionomikoulutuksen saaneilla varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on hyvät valmiudet kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. Koulutuksessamme saamat valmiudet erilaisuuden kohtaamiseen ja erilaisten ihmisten kanssa toimimiseen tuovat automaattisesti mukanaan osaamisen yhteistyön tekemiseen kaikenlaisten ihmisten kanssa. Varhaiskasvatuksessa on lähtökohtaisesti asiakkaina hyvin erilaisista elämäntilanteista tulevia asiakkaita. Varhaiskasvatuksessa ei enää riitä pelkkä varhaiskasvatuksen osaaminen vaan tarvitaan osaamista myös perheiden kanssa työskentelystä. Sosionomeilla voi olla jopa paremmat valmiudet vanhempien kohtaamiseen kuin yliopistokoulutuksen saaneilla lastentarhanopettajilla.

Tutkimusta tehdessä tuli esiin, että vaikka kasvatuskumppanuutta toteutetaan, siitä ei välttämättä puhuta kasvatuskumppanuus nimellä. Tutumpi termi ilmiölle on yhteistyö, jota päädyimme käyttämään kyselylomakkeessakin. Kasvatuskumppanuus on terminä melko uusi, vaikka sitä on varmasti toteutettu käytännössä jo paljon aiemmin. Tutkimuksen tuloksissa ja myös opinnäytetyöstä ulkopuolisten kanssa keskustellessa tuli ilmi, että kasvatuskumppanuus on oikeastaan aika vähän tunnettu käsite. Opinnäytetyömme aiheesta kertoessamme saimme kuulla lukuisia ”mikä on kasvatuskumppanuus?” - kysymyksiä. Pohtiessamme tarkemmin omaa asiakkuuttamme omien lasten kautta päiväkodissa, tulimme siihen tulokseen, että ei meillekään ole puhuttu kasvatuskumppanuudesta kasvatuskumppanuutena. Ei siis ihme, että vanhemmat, jotka eivät itse ole tällä alalla, eivät tiedä mistä on kyse. Mielestämme päiväkodin henkilökunnan olisi hyvä tuoda vanhempien tietoisuuteen myös kasvatuskumppanuustermi, vaikka yhteistyöstä voi puhua myös yhteistyön nimellä.

Perhemuodot ovat nykypäivänä hyvin moninaiset. Ydinperheiden lisäksi on eroperheitä ja uusperheitä. Lapsilla voi olla kaksi kotia ja kasvatuskumppanuutta pitää pystyä toteuttamaan molempien vanhempien kanssa. Ei ole myöskään tavatonta, että lapsen huoltaja onkin joku muu kuin vanhempi. Yhteistyössä täytyy miettiä ja selvittää sellaisiakin asioita, että kenen kanssa lapsen asioista asioidaan ja kenelle voi antaa tietoja lapsesta. Eronneet vanhemmat eivät välttämättä ole yhteydessä keskenään, mikä aiheuttaa päiväkodin henkilökunnalle sen, että kaikki asiat täytyy käsitellä ja yhteistyötä luoda kummankin kanssa erikseen. Kyselylomakkeessa pyrimme huomioimaan erilaiset perhemuodot siten, että vastaajaksi pystyi ruksiimaan äidin, isän, molemmat tai muun huoltajan.

Pohdimme tutkimuksen toteuttamisen jälkeen, että olisimme voineet tehdä toisin esimerkiksi siinä, että olisimme jakaneet kahden kodin perheille kaksi lomaketta. Sitä varten olisi kuitenkin pitänyt selvittää perheiden taustat, joka taas olisi heikentänyt vastaajien anonymiteettiä. Vastaajina oli nyt pääasiassa äitejä, emmekä voi tietää, olisiko joku isä ollut halukas vastaa-

maan kyselyyn, mutta ei ole saanut mahdollisuutta tai äiti ei ole kertonut tutkimuksesta isälle.

Kasvatuskumppanuus on herkkä suhde ja työntekijän haasteena on luoda kumppanuussuhde jokaiseen vanhempaan. Työntekijällä tulee olla herkkyyttä ja tilannetajua, jotta hän pystyy luomaan luottamuksellisen suhteen jokaisen vanhemman kanssa. Työntekijällä on käytännössä vastuu siitä minkälainen työntekijän ja vanhemman kumppanuussuhteesta muodostuu vai muodostuuko suhdetta lainkaan. Kumppanuuteen tarvitaan molempien osapuolten panostusta, mutta harvoin käytännössä vanhemmat tekevät aloitetta kumppanuuden muodostamiseksi. Päiväkodin työntekijän tehtävänä on luoda suhdetta vanhempaan pikkuhiljaa niin että syntyy luottamus ja vahvistaa vanhemman kokemusta omasta osallisuudesta ja asiantuntijuudesta tasavertaisuuden aikaansaamiseksi.

Päiväkodin työntekijät voisivat panostaa entistä enemmän jokaiseen kohtaamiseen vanhemman kanssa. Vanhempina me itse ainakin pidämme tärkeänä kuulla lapsen päivästä kaikki mahdollinen, myös muuta kuin että ”hyvin on mennyt, on syönyt ja nukkunut”. Olemme huomanneet, että usein tämän kommentin jälkeen ei saa kuulla mitään muuta jos ei itse ole aktiivinen ja kysele. Kaikki vanhemmat eivät välttämättä kysele kun luulevat, että työntekijällä ei varmaan ole aikaa tai halua kertoa kun tuolla tavalla summasi päivänkulun yhteen lauseeseen. Työntekijänä täytyy pitää mielessä, että useimmiten, lähestulkoon aina, vanhempi on kiinnostunut kuulemaan lapsensa päivästä mahdollisimman paljon. Mitä on leikkinyt, kenen kanssa, mitä on jutellut työntekijälle jne. Vaikka vanhempi ei kysyisikään erikseen tarkentavia kysymyksiä, voi työntekijä silti kertoa kattavasti koko lapsen päivän kulun. Hyvää yhteishenkeä ja kumppanuutta voi luoda myös pienillä teoilla, kuten toivottamalla niin vanhemmalta kuin päiväkodin työntekijällekkin aamulla hyvää työpäivää kun lapsi tulee hoitoon.

Uusi varhaiskasvatustalaki ja tällä hetkellä pinnalla oleva hallituksen kaavailema ryhmäkokojen kasvattaminen tuo varmasti haasteensa myös kasvatuskumppanuuteen. Lapsimäärän lisääminen lisää työntekijöiden jo ennestään suurta työtaakkaa ja yhteistyön tekeminen vanhempien kanssa kärsii. Jo nyt keskustelu lapsen vienti- ja hakutilanteessa on haastavaa työntekijälle kun samalla pitää vahtia muita lapsia niin kuinka sitten kun ryhmässä on vielä enemmän lapsia ja iltapäivällä viimeisen tunnin aikana kuitenkin vain se yksi työntekijä. Jos varhaiskasvatuksen laatu heikkenee, niin samalla heikkenee myös kasvatuskumppanuuden laatu. Tällä hetkellä on menossa Vain kaksi kättä - kampanja, joka toimii esimerkiksi Facebookissa keräten yhteen varhaiskasvatuksen ammattilaiset ja vanhemmat vastustamaan hallituksen kaavailemia uudistuksia varhaiskasvatukseen liittyen. Asian tiimoilta on kerätty myös adressia vastustamaan varhaiskasvatuksen laatua heikentäviä leikkauksia.

Saamissamme kehitysehdotuksissa tuli esiin, että vanhemmat toivovat enemmän tietoa lapsen päivästä esimerkiksi jonkin nettisovelluksen, kuten Wilma - tyyppisen järjestelmän avulla on erittäin hyvä ajatus. Todellisuudessa siihen on kuitenkin lähes mahdotonta löytää resursseja, että joku työntekijä ehtisi päivittää jokaisesta lapsesta jotain kirjallisesti tietokoneelle joka päivä tai edes muutaman kerran viikossa.

Jatkossa olisi hyvä tutkia säännöllisesti kasvatuskumppanuutta ja sitä miten vanhempien ja henkilökunnan käsitykset ja odotukset kasvatuskumppanuudesta vastaavat toisiaan. Vanhempien tietoisuutta kasvatuskumppanuudesta voisi lisätä ja tutkia sitä, miten se on kehittynyt. Päiväkodin muutostilanteissa olisi hyvä arvioida muutosten vaikutusta kasvatuskumppanuuteen. Lisäksi voisi ottaa huomioon lasten näkökulman, mikä tästä tutkimuksesta on kokonaan rajattu pois. Aihetta voisi lähestyä vaikka jonkin toiminnallisen opinnäytetyön kautta koko perheelle suunnattavalla toiminnalla. Myös isien näkökulman kartoittaminen kasvatuskumppanuuden osalta olisi tärkeä tutkimuksen aihe ja sitä voisi tutkia rajaamalla äidit kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimuspäiväkodissamme kasvatuskumppanuus tuntuu toimivan hyvin, mutta jos niin ei olisi, voisi miettiä onko henkilökunnalla esimerkiksi tarvetta lisäkoulutusta kasvatuskumppanuuden osalta.

Lähteet

Alasuutari M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tampere: Gaudeamus.

Alasuutari P., 2011. Laadullinen tutkimus. 2.0. Neljäs uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Eskola J., 2007. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Toim. Aaltola J. & Valli R. 2. korjattu ja täydennetty painos. Juva: PS-kustannus.

Finlex. 16.3.1973/239. Asetus lasten päivähoitosta. Viitattu 13.7.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>

Heikkilä T., 2004. Tilastollinen tutkimus. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Hujala E., Puroila A-M., Parrila S. & Nivala V. 2007. Päivähoitosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: Edufin.

Juujärvi S., Myyry L. & Pessa K. 2007. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Jyväskylä: Sanoma Pro Oy.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kananen J., 2008. Kvantti - Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kanninen K. & Sigfrids A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Juva: Bookwell Oy.

Kaskela M. & Kekkonen M. 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Karila K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa: Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Kasvatuskumppanuus. 2014. THL. Viitattu 6.4.2015
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus

Kekkonen M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. THL. Tampere: Juvenes Print.

Laine L. 2015. Nurmijärven varhaiskasvatuspäällikkö. Puhelinkeskustelu 26.8.2015.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. 2015. THL. Viitattu 12.7.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/suunnitelmat/lapsen-varhaiskasvatussuunnitelma-vasu>

Lehtipää R. 2007. Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa. Pro Gradu. Jyväskylän yliopisto.

Mäkelä K., 1990. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Painokaari Oy.

Raitila R. 2013. Pienryhmätoiminta ja leikkialueet. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Rantala I., 2007. Laadullisen aineiston analyysi tietokoneella. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Toim. Aaltola J. & Valli R. 2. korjattu ja täydennetty painos. Juva: PS-kustannus.

Reunamo J., Virkki S. & Hietala M. 2014. Varhaiskasvatuksen kehittäminen. Kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja. Juva: Bookwell Oy.

Talentia. 2005. Sosiaalialan ammattieettiset ohjeet. Helsinki.

Tuomi J. & Sarajärvi A., 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 7., uudistettu laitos. Vantaa: Hansaprint Oy.

Valli R., 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatuksen laatukäsikirja. 2014. Nurmijärvi. Sivistyslautakunta.
http://www.nurmijarvi.fi/filebank/10254-Varhaiskasvatuksen_laatukasikirja_2014.pdf

Varhaiskasvatus. 2015. THL. Viitattu 9.7.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>

Varhaiskasvatuslaki. 2015. Finlex. Viitattu 6.7.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Varhaiskasvatussuunnitelma. 2015. THL. Viitattu 8.7.2015.
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johdon_tueksi/mika_ohjaa_toimintaa/varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Varhaiskasvatussuunnitelma. 2010. Nurmijärvi. Viitattu 24.6.2015.
http://www.nurmijarvi.fi/filebank/3125-Nurmijarven_kunnan_varhaiskasvatussuunnitelma_2010.pdf

Väestöliitto. 2007. Perhe kannattaa. Väestöliiton perhepoliittinen ohjelma. Viitattu 12.7.2015.
http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/91584de593f7b41d3ee9b8c5bfd0485b/1436689642/application/pdf/263809/PP-ohjelma_netiversio.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Lasten lukumäärä päiväkodissa.....	42
Kuvio 2: Asiakkuuden kesto (kk).....	43
Kuvio 3: Kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuminen	46
Kuvio 4: Toimiva yhteistyömuoto	50

Taulukot

Taulukko 1: Odotukset kasvatuskumppanuudelle	44
Taulukko 2: Erityisen hyvää yhteistyössä	48

Liitteet

Liite 1 Alustava tiedote	71
Liite 2 Saatekirje.....	71
Liite 3 Kyselylomake	73
Liite 4 Tutkimuslupa.....	75

Liite 1 Alustava tiedote

Hei!

Toteutamme päiväkodissa kyselytutkimuksen kasvatuskumppanuudesta ja siitä, mitä odotuksia teillä vanhemmilla on yhteistyöltä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Tutkimus on osa opinnäytetyötämme. Olemme erittäin kiitollisia jokaisesta vastauksesta, ne ovat meille tärkeitä. Tieto on arvokasta myös päiväkodille yhteistyön kehittämistä varten.

Kysely jaetaan lokeroihin maanantaina 18.5. ja vastaus aikaa on perjantaihin 22.5. asti. Kyselyn voi täyttää päiväkodissa tai kotona, vastaaminen vie aikaa muutaman minuutin.

Keväisin terveisin!

Sosionomiopiskelijat,
Sini Harju ja Saana Kiuru

Liite 2 Saatekirje

Hei arvoiset vanhemmat!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Tikkurilan Laurea-ammattikorkeakoulusta ja toteutamme päiväkodissa opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen kasvatuskumppanuudesta. Tutkimme sitä, mitä vanhemmat odottavat kasvatuskumppanuudelta, eli yhteistyöltä päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Kyselylomakkeen täyttäminen vie vain muutaman minuutin ja vastaaminen voi tapahtua joko päiväkodilla tai kotona. Vastaukset palautetaan perjantaina 22.5. mennessä päiväkodissa sijaitsevaan palautuslaatikkoon.

Vastausten saaminen olisi meille erittäin tärkeää, jotta tutkimusaineisto olisi mahdollisimman kattava. Vastaamalla voit vaikuttaa päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön tulevaisuudessa.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eivätkä vastaajien tunnistetiedot tule esille missään tutkimuksen vaiheessa.

Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus -tietokannassa.

Jos haluat kysyä lisää, voit ottaa yhteyttä
saana.kiuru(at)student.laurea.fi tai
sini.harju(at)student.laurea.fi

Ystävällisin terveisin,
Sini Harju ja Saana Kiuru

Liite 3 Kyselylomake

Kyselylomake kasvatuskumppanuudesta päiväkodin vanhemmille

Vastaa laittamalla rasti tai kirjoittamalla vastaukselle varattuun tilaan.

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä kasvatustehtävään liittyen.

Lomake palautetaan 22.5. mennessä päiväkodilla olevaan palautuslaatikkoon

1. Onko termi kasvatuskumppanuus sinulle tuttu?

- Kyllä Ei

2. Minkälaisia odotuksia sinulla on vanhempana päiväkodin henkilökunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle?

3. Kuinka hyvin koet seuraavien asioiden toteutuvan yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa

	Erittäin hyvin	Hyvin	Välttävästi	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Dialogisuus (keskusteluyhteys, tasa-arvoinen keskustelu)					
Luottamus (Luottamus jättää lapsi hoitoon)					
Kunnioitus (kokemus kunnioittavasta kohtelusta)					
Kuuleminen (kokemus siitä, että tulee aidosti kuuluksi)					

4. Mikä yhteistyössä päiväkodin kanssa on erityisen hyvää?

5. Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi on?

6. Minkälainen yhteistyömuoto on sinusta toimiva? (voi rastia useamman vaihtoehdon)

Keskustelu vienti- tai hakutilanteessa	
Erikseen sovittu keskusteluaika	
Tiedotteet	
Puhelinkeskustelu	
Ilmoitustaulu	
Erilaiset tapahtumat päiväkodilla	

Muu, mikä?

Vastaaja:

Isä Äiti Molemmat Muu huoltaja

Kuinka moni lapsistasi on tässä päiväkodissa?

1 2 3 4 tai enemmän

Kuinka kauan asiakkuutesi tässä päiväkodissa on kestänyt?

___ vuotta ja ___ kuukautta

Erittäin paljon kiitoksia arvokkaasta vastauksestasi!

Liite 4 Tutkimuslupa

Päätätjä täyttää	Tutkimusluvan myöntäminen ☒ Tutkimuslupa myönnetään ☐ Tutkimuslupaa ei myönnetä	
	Myöntämisen ehdot ☒ Tutkimuksen myöntämisen ja tietojen luovuttamisen ehtona on, että tutkimuksen tekijä sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön. Tutkimuksen tekijä on velvollinen käyttämään tietoja luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän tutkimuksen tekemiseksi. Tutkimuksen valistuttua tiedot on hävitettävä asianmukaisella tavalla. ☒ Hakijan tulee toimittaa valmis raportti tutkimuksen valmistuttua ☒ Muut ehdot <i>Varhaisvelvollisuutta nostettavana</i>	
	Perustelut myöntämättä jättämiselle	
Päiväys ja päätäjän allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä <i>Nurmijärvi 27.4.2015</i>	Allekirjoitus <i>Leena Leino</i>
Tiedottaminen päätöksestä	☐ tutkimusluvan hakijalle ☐ tietohallintojohtajalle ☐ henkilöstöjohtajalle ☐ opintotoimistonpäällikölle ☐ TKI-kehityspalveluihin ☐	